S-A NĂSCUT UN TATĂ

În acea dimineață, la ora șase, mititica se ridică în capul oaselor, se uită fix înainte pentru cîteva clipe, apoi îmi atinse umărul.

— A început, spuse ea. Cheamă un taxi.

M-am sculat fără grabă, am făcut comanda și m-am întors să mă îmbrac, mormăind cîteva cuvinte de încurajare către nevastă-mea, mai mult de formă. La urma urmelor, sîntem amîndoi oameni rezonabili, inteligenți, care știu că nașterea este un proces biologic simplu, de care nu merită să faci prea mult caz.

— Ce-ar fi să iei niște reviste, dragă, în caz că va trebui să aștepți..., i-am sugerat eu.

Totul s-a desfășurat conform planului. Taxiul a sosit imediat, am ajuns la spital la timp, asistentul de la informații i-a luat mititicii datele personale și a trimis-o să nască. Mă pregăteam să o urmez, dar asistentul m-a oprit.

— Rămîneți afară, mi-a spus el. Nu mai este nevoie de dumneavoastră.

Avea dreptate, desigur : la acest din urmă stadiu bărbatul nu face decît să stea în drum. Nevastă-mea era de aceeași părere :

— Du-te acasă și lucrează, mi-a spus ea. Și apoi mergi la un film sau în altă parte. Distrează-te.

Ne-am strîns mîinile, am sărutat-o pe frunte și ne-am spus la revedere. Mă considerați, poate, rece și insensibil, dar n-am ce face, așa sînt eu : rațional, sobru, matur — un adevărat bărbat !

Între timp, mititica s-a făcut nevăzută în spatele unei uși, iar eu am încercat să evaluez situația din jurul meu. Vreo jumătate de duzină de candidați la titlul de tată ședeau palizi, fumînd țigară de la țigară pe o bancă vizavi de biroul de informații, ca și cum șederea lor acolo schimba cu ceva situația. În fiecare minut cîte un alt bărbat năvă-

lea pe ușă adresîndu-i tipului de la informații un singur cuvînt : Ei ? La care individul arunca o privire pe lista de pe biroul său, își sugea dinții pentru o clipă, căsca pe îndelete și anunța în cele din urmă : „O fată. Trei kilograme jumătate".

Auzind acestea, noul tată îmi sărea în brațe și-mi șoptea pierdut : „Trei kilograme jumătate ! Trei kilograme jumătate !" Caraghiosul. Ce importanță are cît cîntărește un copil ? În ce mă privește, al meu poate cîntări și cinci kilograme.

M-am decis să mă duc acasă și să lucrez ca de obicei, în loc să-mi pierd vremea pe aici. Mi se terminaseră și țigările. Apoi, m-am gîndit că nu ar fi cuviincios să plec fără să-l salut pe doctor. Ar fi putut chiar să aibă nevoie de vreun sfat. L-am găsit și m-am prezentat, dar doctorul părea să fie grăbit.

— Sună după ora cinci, mi-a spus el scurt. *După. Nu înainte.*

În cazul acesta, chiar nu avea rost să mai rămîn, așa că m-am dus acasă, m-am așezat la birou și am început să lucrez ca de obicei. Dar, după scurt timp, mi-am dat seama că mintea nu voia să colaboreze, ceea ce era ciudat, căci de regulă este un animal foarte ascultător, creierul meu. Care naiba putea fi motivul ? Nu dormisem bine, poate ? Vreo perturbație atmosferică ? Sau era oare faptul că nevastă-mea năștea un copil ? Nu am exclus cu totul această din urmă posibilitate, deoarece, ei bine, nu are nici un rost să fii *prea* liniștit. E un eveniment, la urma urmelor, un mare eveniment, în care sînt implicat personal. Firește, sînt sigur că copilul va fi normal și sănătos, drăguț, dar nimic altceva, un copil ca toți ceilalți. Un copil. Va merge normal la facultate și apoi va îmbrățișa o carieră diplomatică. Ce nume îi voi da ? Boaz ? Elipheleth ? Nu, îi dau mai bine un nume pe care îl pot pronunța și străinii, cum este, de exemplu, Raphael, așa încît atunci cînd va ajunge ministru de externe să poată să-i pronunțe numele la ONU. Nu-l voi lăsa să se însoare prea tînăr. Și va trebui să știe o sumedenie de limbi străine și puțină fizică nucleară și așa mai departe. Deși, desigur, nu-l voi forța să facă ce nu-i va place, dacă va vrea să studieze, să zicem, aerodinamica, pentru mine va fi perfect.

Și dacă-i fată ?

Într-adevăr, a sosit vremea să mă interesez. Am ridicat calm receptorul.

— Încă nimic, mi-a răspuns tipul de la informații. Cine întreabă ?

Am simțit o discordanță ușor voalată în vocea lui, de parcă încerca să îmi ascundă ceva. Am început să răsfoiesc ziarele ca să mă calmez. „Capră cu două capete născută în Peru" era publicat la loc de frunte pe trei coloane. Ziariștii ! Spînzurătoarea este prea bună pentru ei ! Mă urc în mașină și mă duc direct la spital să-i vorbesc doctorului despre capre.

— Ce s-a întîmplat ? m-a întrebat doctorul arțăgos. Ce faceți aici ?

— Tocmai treceam prin apropiere.

— V-am spus să nu sunați înainte de cinci ! Știți ceva ? Nu ne mai sunați, vă sunăm noi !

— Vă mulțumesc doctore, chiar asta vroiam să vă întreb : cine sună pe cine ?

Doctorul avea dreptate. Ar trebui să merg acasă. Foarte rațional, doctorul ăsta. E o prostie să umblu fără rost pe aici ca toți tipii aceștia de pe bancă. M-am așezat lîngă ei pentru un moment să văd cum este. Unul tocmai spunea celorlalți că așteaptă al treilea copil, avea deja un băiat și o fată (6 ani și nouă luni și respectiv 7 ani și două luni). Un prost ce-și da aere. Alții își arătau reciproc poze. Am zăbovit un timp și, la o inspirație de moment am scos și eu radiografiile nevesti-mi făcute în luna a noua.

— Adorabilă, remarcară colegii mei. Pare bine făcută.

Mi-am mai cumpărat un pachet de țigări, dar aveam încă senzația supărătoare că am uitat ceva important. L-am întrebat pe tipul de la informații dacă mai are vreo noutate, dar n-a făcut decît să plescăie din limbă un „nț", așa că m-am ridicat și m-am dus la un film.

O dramă subtilă despre un băiat care își urăște tatăl. Hollywood ! Nu-i nimic, oricum va fi o fetiță. Simt eu că așa va fi. O fetiță. Ruth. Sau Golda. Se poate face și arheolog dacă-i place, atîta doar să nu se mărite cu un pilot. Piloții sînt mereu plecați. O Doamne, în scurtă vreme voi fi bunic. Cum zboară timpul. Dar ce-i așa de întuneric aici ? Unde mă aflu ? Ah, la cinema. Ce film prost !

E timpul să-i dau drumul. Ei, și acum ? Dau o raită pe la spital ?

Am intrat într-o florărie și am cumpărat un buchet uriaș de margarete, fiindcă un comisionar poate intra întotdeauna într-un spital. „Camera 24", i-am strigat tipului de la informații trecînd în fugă pe lîngă el.

Doctorul nu a fost prea fericit să mă vadă.

— Ce naiba aveți de gînd să faceți cu florile acelea ? rosti el cu glas tunător. Nimic nou pînă acum, așa că plecați de aici și așteptați afară !

Am încercat să-i explic că florile nu erau decît un tertip, că *știam* că nu se întîmplase nimic, dar că m-am gîndit că poate totuși *se întîmplase*. Doctorul a tras o înjurătură și a plecat. Din nou în stradă, mi-am amintit subit ceea ce uitasem : nu pusesem nimic în gură toată ziua. M-am dus repede acasă să mănînc ceva, dar s-a dovedit că nu-mi era foame, așa că am băut doar patru pahare cu apă și am încercat să trag un pui de somn. Somn ! He, he ! De ce nu mai venea copilul acela ? De ce ? *Știu !* Sînt *gemeni*. Asta-i ! Bun ! Doi la același preț. Cum să le spun ? Ce anume s-ar potrivi unor gemeni ? Marks și Spencer ? Oopsie și Daisy ? Vor primi o educație practică. Se vor ocupa cu comerțul de textile și nu vor ști ce-i lipsa. Ah, măcar dacă ar înceta țiuitul acela din urechi ! Și petele acelea ce-mi joacă în fața ochilor. Îl sun pe tipul de la informații. Nimic. Lua-te-ar naiba, ticălosule ! Așteaptă numai să se nască fiică-mea și îți arăt eu. Drace, iar am rămas fără țigări. Unde aș putea găsi un pachet de țigări la ora asta tîrzie din noapte ? Poate undeva pe lîngă spital. Mă năpustesc afară, dar un vecin aleargă după mine să-mi spună că am uitat să-mi pun pantalonii.

Izbucnesc în rîs și nu mă pot opri pînă cînd ajung la spital. Nu mă rog prea des, dar de data asta nu mai rezist : „Oh, Doamne, ajut-o să fie un băiat normal, cu un sigur cap te rog ! Nu cer asta pentru mine, Doamne, ci pentru patrie, care are nevoie de băieți sănătoși, de fete, de gemeni..."

La spital, tipul de la informații plescăi din limbă chiar înainte de a-l fi întrebat ceva. Poc ! Am izbit ușa cu pumnul și am dat buzna înăuntru. Tipul de la informații strigă după mine, dar nimic nu mă poate opri.

— Doctore ! — strig eu, alergînd de-a lungul coridoarelor albe. Doctore !

— Ce s-a întîmplat ? — întreabă el. A, dumneata eşti ! Ascultă, trebuie să chem poliţia ca să te ţină afară ? Ce, eşti femeie isterică ?

— Eu ? Femeie ? Eu ? Ce-i cu omul ăsta ? Doctorii ! Mă aşez pe bancă şi jur să nu mă mişc pînă cînd nu îmi pun copilul în braţe. Mă uit în jur după cineva care ar putea să-mi dea o ţigară. Tipul de la informaţii pare să-şi piardă cumpătul numai uitîndu-se la mine. La naiba şi cu el ! Ce dacă sînt puţin agitat şi mai pun cîte o întrebare din cînd în cînd ? Este doar ziua de naştere a fiului meu, nu ? Unsprezece şi jumătate şi încă nimic. Norocoasă nevastă-mea, să fie scutită de un asemenea supliciu. O doamne, poate că au descoperit că nici nu-i gravidă, că a mîncat doar prea multe floricele sau mai ştiu eu ce. Şarlatanii ! Nu, nu-mi voi lăsa băiatul să se facă diplomat. Las-o să meargă într-un kibbutz. M-aş duce şi eu dacă aş avea măcar o ţigară. Regatul meu pe un fum. Un cal. O capră.

Deschid ochii cu greu şi mă tîrăsc spre tipul de la informaţii. Nici nu mai pot vorbi, abia clipesc.

— Da, zice tipul. Un băiat.

— Ce ? — zic eu. Unde ?

— Un băiat, spune el. Trei kilograme jumate.

— De ce ? Cum ?

— Ia ascultaţi, sînteţi sau nu domnul Kishon ?

— Nu ştiu... poate... Un moment !

Îmi scot actul de identitate. Are dreptate ! Eu sînt domnul Kishon. Kishon, ăsta-s eu.

— Da, spun eu. Şi ?

— Aveţi un băiat ! — strigă tipul. Un băiat. Trei kilograme jumate. Un băiat ! Aţi înţeles ?

Mă arunc de gîtul lui şi încerc să-l sărut, dar nu mă lasă. Apoi mă năpustesc în întunericul nopţii. Strada este goală. *Acum* este goală ! Ah, străzile astea ! În cele din urmă apare un poliţist care mă cheamă la ordine. Îl sărut.

— Trei kilograme jumătate, îi strig eu. Trei kilograme jumătate.

— Felicitări, îmi spune poliţistul scoţînd din buzunar un instantaneu cu fiică-sa.

AȘCHIA NU SARE DEPARTE DE TRUNCHI

Orice premieră este un eveniment emoționant, dar ce înseamnă o simplă piesă pe lîngă cel mai grandios spectacol din lume : prima apariție a noului născut în fața rudelor iubitoare.

Mititica l-a oferit pe Rafi națiunii la miezul nopții și mi s-a spus că trebuie să aștept pînă dimineața pentru a-l vedea. Doctorul mi-a spus că ar fi mai bine să vin singur prima dată, așa că n-am luat pe nimeni în afară de mama mea, pentru că este mama mea, și socrii mei, pentru că și ei au devenit dintr-o dată bunici. De asemenea, mătușa Ilka și unchiul Jake, căci nu mi-ar fi iertat-o niciodată dacă i-aș fi lăsat deoparte și soții Ziegler care au adus un costumaș atît de drăguț, format din botoșei albi, bonețică și cei mai drăgălași pantalonași albaștri pe care i-am văzut vreodată.

Printr-o curioasă coincidență, am primit exact același cadou din partea mamei mele, cît și din partea mătușii Ilka și a unchiului Jake, ca să nu mai menționez și droaia de prieteni și cunoștințe. Inclusiv lăptarul. Într-un fel ne-a părut rău că băiatul va crește, căci altfel ar fi fost echipat cu haine călduroase pentru toată viața. Un lucru este sigur, totuși : orice copil născut în cercul meu de prieteni în viitorul apropiat va primi un costumaș drăgălaș din partea mea.

Evident, nici eu n-am venit la nevastă-mea cu mîinile goale. La un moment dat, în timpul chinuitoarelor ore petrecute pe bancă, am făgăduit că-i voi cumpăra o haină de vizon, dar a doua zi dimineața mi-am amintit calm, că vara era pe aproape și că ar arăta de-a dreptul absurd să umble cu o blană pe caniculă. În schimb, m-am dus la cel mai în vogă giuvaergiu din oraș și am ales un minunat colier cu diamante care părea a fi lucrul cel mai potrivit pînă cînd am văzut prețul. Ei bine, cine crede

nevastă-mea că sînt ? Rockefeller ? Numai pentru că a dat naștere unui copil ? Nu este prima femeie care o face și nu primesc toate diamante pentru asta, nu-i așa ?

În cele din urmă, i-am cumpărat niște garoafe minunate legate cu o fundă fantezi, iar lui Rafi i-am luat o banană. Mi-am pus, de asemenea, un costum de culoare închisă pentru a-mi arăta recunoștința pentru eforturile ei. Mă simțeam cuprins de atîta bunăvoință față de ea, încît m-am decis chiar să nu-i spun prin ce trecusem noaptea trecută.

În drum spre spital, maică-mea ne-a sfătuit să păstrăm o distanță de cel puțin doi metri între noi și copil, fiindcă era sigură că eram cu toții plini de microbi. Înțepată de o asemenea remarcă, mătușa Ilka spuse că spera numai că maică-mea nu era la fel ca unii bunici pe care îi știa ea și că nu va începe să-i facă toate capriciile lui Rafi, căci în felul acesta va fi un copil răzgîiat încă de la naștere. Și uite așa, una peste alta, cînd am ajuns la spital eram cu toții destul de iritați.

Tipul de la informații avusese o noapte grea și acum moțăia, așa că ne-am strecurat pe lîngă el *en masse* și o asistentă ne-a îndrumat spre camera mititicii. Am bătut la ușă reverențios, dar ea nu era înăuntru. Unchiul Jake, care are două semestre de farmacologie la activul său, ne-a spus că a fost probabil dusă la un control postnatal.

În acest moment, mătușa Ilka, care stătuse puțin mai în spate, încă bombănind, dădu un strigăt triumfător :

— Uitați ! E aici !

Ne-am năpustit într-acolo și... pe un cărucior pentru ceai... înfășat tot în alb, ca un cocon...

— Doamne, șopti mama mititicii. Copilul ! Nu-i adorabil ? Nu-i el comoara bunicii ?

— Lumina ochilor mei, șopti și maică-mea. Lumina ochilor mei...

— Nu văd nimic, spusei eu, la care mătușa Ilka pufni, zicînd că, desigur, nimeni nu putea să-l vadă, în halul în care l-au împachetat și, cu băgare de seamă, trase păturica și... leșină de bucurie.

Iată-l pe Rafi !

Rafi însuși.

Ca un îngeraș.

Soacră-mea începu să plîngă cu suspine.

— Ah, suspină ea. E leit săracul unchiul Paul... Uitați-vă la nasul lui... Și la gură !

— Și la urechi, mormăi socru-meu. Exact ca ale bunică-si.

— Prostii, protestă Jake. Bărbia este întocmai ca a lui Victor. Exact așa obișnuia el să-și scoată bărbia în afară cînd pierdea la poker...

— Iar eu aș spune, zice doamna Ziegler, că-i leit maică-sa. Ochii ei ! Uitați-vă numai cum îi deschide și îi închide... Exact ca ea. Îi deschide... îi închide...

În ce mă privește am tăcut, căci, sincer vorbind, mă simțeam un pic încurcat. Adineaori, cînd mă uitasem pentru prima dată la Rafi, am auzit un clopot bătînd în cap, bing-bang ; fără glumă, acesta-i fiul tău, bătrîne, și, atunci, pe loc i-am oferit inima lui Rafi. Pe de altă parte, el — cum să spun — cu pungile acelea mari sub ochi și figura lui roșie, cheală, boțită și fără dinți, semăna nici mai mult nici mai puțin decît cu un agent de bursă zbîrcit. Mă grăbesc să adaug că, firește, arăta ca un drăgălaș agent de bursă în miniatură, bucălat ca un heruvim, dar tot dezamăgit eram la urma urmelor. În adîncul inimii mele sperasem că de îndată ce mă va vedea va striga „Tata, tata !“ Apoi copilul a deschis gura și a început să urle.

— Îi vezi cerul gurii ? — spuse mătușa Ilka cu admirație — exact ca al sărmanului Andi.

De ce să n-o spunem : eram cu toții profund mișcați. La urma urmelor, este minunat ca toate trăsăturile fizice și spirituale ale strămoșilor să fie reunite într-un singur copilaș. Este, realmente, un miracol felul în care natura...

— Scuzați-mă, spuse o soră, întrerupîndu-mi reflecțiile și plecînd cu căruciorul.

— Vă rog, unde este doamna Kishon ? — am întrebat-o eu.

— Doamna Kishon ?

— Da. Acesta nu este fiul doamnei Kishon ?

— Acesta ? Nu. Copilul acesta este al Fortunei Mizrahi. Și, oricum, este o fetiță.

Și, zicînd aceasta, a dispărut luînd micul monstru cu ea.

Ar trebui să se facă ceva în legătură cu anarhia care domnește în spitalele noastre.

REPETIȚIE GENERALĂ

— Ephraim ! — a strigat mititica din dormitor — sînt aproape gata.

Era ora 21,30, miercuri, 31 decembrie. Nevastă-mea stătuse în fața șifonierului cam de la asfințit, pregătindu-se pentru petrecerea revelionului la Tibi. I-am amintit că i-am promis lui Tibi să fim la el la zece, dar mititica mi-a spus că nu-i nici o problemă dacă întîrziem un sfert de oră, toată lumea face la fel, petrecerile sînt întotdeauna plicticoase la început, pînă cînd atmosfera se încălzește.

— Toate numai zdrențe. Nu mai am nimic de purtat, a conchis mititica cu tristețe.

Ea spune asta ori de cîte ori ieșim undeva, chiar dacă șifonierul geme de haine. Ideea care stă în spatele acestei remarci este să mă facă să am îndoieli cu privire la competența mea de furnizor și pentru a-mi submina încrederea în mine în general. În ce mă privește, nu deosebesc o rochie de alta, toate sînt la fel de îngrozitoare, și totuși, întotdeauna sînt solicitat s-o ajut să aleagă ce să îmbrace.

— Ori cea neagră, meditează mititica cu voce tare, ori cea albastră crăpată.

— În regulă — zic eu — cea crăpată.

— E prea de gală, totuși. Ce-ai spune de rochia-sac ?

— Da — zic eu — e o idee bună.

— Nu-i prea sofisticată ?

— Sofisticată ? întreb eu. Deloc !

La urma urmelor ce este o rochie-sac. Îi trag fermoarul și mă duc în baie să mă bărbieresc, în timp ce ea caută o pereche de ciorapi care să meargă cu rochia-sac. În cele din urmă găsește un ciorap de culoare potrivită, dar nu are pereche. Este o axiomă : cei mai buni ciorapi sînt întotdeauna fără pereche. Rezultă că nu poate purta

rochia-sac, ci trebuie să caute altă zdreanță, care să se potrivească cu perlele pe care le-a primit de ziua ei de la soția soțului ei.

— E zece, o anunț eu. Vom întîrzia !

— Nu te mai agita atîta, îmi răspunde ea. Vei pierde două-trei bancuri deochiate, și atît.

Eu mi-am pus deja pantalonii cei buni, dar nevasta dezbate încă problema : perle sau broșa de argint ? Perlele sînt mai frumoase, dar broșa este mai interesantă. Va fi un miracol dacă ajungem pînă la unsprezece. Încep să citesc ziarele. Nevasta caută un cordon care să meargă cu broșa, dar renunță în disperare de cauză, fiindcă nu are geantă care să meargă cu haina ei nouă, din piele de căprioară. Mă apuc să scriu niște scrisori, o nuvelă, o schiță...

— Sînt gata într-o secundă, îmi strigă nevastă-mea din dormitor. Vino să-mi tragi fermoarul.

Ce fac oare femeile divorțate ale căror bărbați au scăpat la timp ? Cine le trage fermoarul ? Probabil că nu merg la revelioane. Nici noi nu vom merge. Mititica își înnoadă un guler de plastic în jurul gîtului și începe să se machieze. Vreau să spun — nu să se machieze propriu-zis, ci să aștearnă stratul de bază. Între timp, ochii ei caută pantofii care să se potrivească cu geanta. Cei bej sînt la cizmar, cei negri cu toc înalt sînt superbi dar nu poți să faci doi pași cu ei, cei cu toc mic pot fi purtați dar sînt prea scunzi.

— Ora unsprezece ! — anunț eu. Îți dau cinci minute. Dacă nu ești gata mă duc singur !

— Voi fi gata, îmi strigă din dormitor. Și oricum, nu știi să dansezi twist.

Își scoate gulerul de plastic fiindcă s-a decis să meargă cu rochia neagră totuși. Dar unde sînt ciorapii de culoare închisă ? Unsprezece și jumătate. Recurg la un șiretlic, mă îndrept cu pași grei spre ușă, strig furios „la revedere", trîntesc ușa pe dinăuntru și stau liniștit în holișor ținîndu-mi respirația...

Cred că plesnește, mititica. Foarte bine. Trebuie să ne purtăm dur cu ele, asta-i părerea mea. Ca Nietzsche cu biciul său.

Cinci minute trec într-o liniște absolută. Va fi îngrozitor dacă va trebui să-mi petrec restul vieții într-un hol întunecat. Poate că i s-a întîmplat ceva...

— Ephraim, strigă nevastă-mea. Vino să-mi tragi fermoarul ! Și-a pus din nou rochia-sac. (Rochia cea neagră are tivul descusut). Și-a schimbat și ciorapii și acum este nehotărîtă în privința perlelor.

— Încearcă să te faci util, îmi spune ea. Ajută-mă. Ce sugerezi ?

Îi sugerez să mergem la culcare și să tragem un somn bun. În ce mă privește, îmi pun pijamaua.

— Nu te prosti, îmi aruncă ea pieziș. Sînt gata în zece minute.

Ora douăsprezece. Clopotele anunță Anul Nou. Noapte bună. Mă duc la culcare. Ultimul lucru pe care îl văd este nevastă-mea cu gulerul de plastic în jurul gîtului, făcîndu-și sprîncenele. Detest gulerul ăsta de plastic cum nici un guler de plastic n-a mai fost vreodată detestat. Adorm și visez că sînt Charles Laughton retezînd capetele celor șase neveste ale mele. Adică ale lui, nevestele lui Henric al VIII-lea. Toate șase își schimbă ciorapii în drum spre eșafod. Una dintre ele își face unghiile...

Dorm buștean vreo oră și ceva și mă trezesc anul următor. Nevastă-mea se află în fața oglinzii în rochia albastră crăpată, vopsindu-și sprîncenele cu un chibrit. E nebună ! M-am însurat cu o nebună.

Mă uit la ceas : unu și un sfert. Un gînd îngrozitor îmi trece prin minte : sînt în iad ! Sînt ca în iadul din *Fără ieșire* a lui Sartre, unde cea mai grozavă pedeapsă dată păcătosului este să fie închis într-o încăpere cu o femeie care se îmbracă, se îmbracă, se îmbracă — *mereu !*

Încep să simt un fel de teamă față de ea. Exact în acest moment își transferă întregul conținut din geanta ei neagră mare în geanta neagră mică. Este aproape gata, cu excepția părului. Marea întrebare este : lăsat pe frunte sau pe spate ?

— Sînt gata într-o clipă, îmi spune. Scoală-te !

— Crezi că mai are vreun rost să mergem ?

— Ce vrei să spui cu asta ? Atunci eu pentru ce mă grăbesc ? Nu-ți fie teamă, ți-or fi lăsat și ție cîțiva din cîrnăciorii aceia grețoși !

Este puțin supărată pe mine pentru că sînt atît de neliniștit. Gulerul de plastic se află pe podea, lîngă pat. Încet, întind un picior, îl ridic cu degetele de la picior și mă furișez la bucătărie, unde dau foc ororii cu mîinile mele. O așez în chiuvetă, aprind un chibrit și îl privesc arzînd precum Nero — Roma. Lasă un miros neplăcut în bucătărie, dar nu-mi pasă — este un lucru pe care de mult vroiam să-l fac. Mă întorc în dormitor și o găsesc pe mititica în fața oglinzii, aproape gata. Trag fermoarul rochiei negre și încep să mă îmbrac și eu, abia reușind să-mi țin ochii deschiși, cînd — hopa !

Un fir dus !

Îl văd numai din spate. Are un fir dus la ciorapul stîng. Dumnezeule ! Căci așa cum spune proverbul : Cu cît își schimbă ciorapii, cu atît mai abitir își va schimba întreaga vestimentație. Doamne ajută să nu descopere firul dus. Să-l descopere doar la petrecere. La urma urmelor, nu-i decît un fir mic și încă la spate. Fă, Doamne, un miracol... Mă duc tiptil în camera de lucru și mă așez la birou.

— Nu pierde vremea, îmi strigă nevasta din dormitor. Ce faci acolo ?

— Scriu un scenariu.

— Dar eu sînt aproape gata.

— Mda...

Intru în ritmul normal de lucru. Este vorba de un mare artist — pictor, muzician, umorist, orice — un om de mare viitor care se împotmolește și eșuează. De ce ? Din cauza unei femei, doamnelor și domnilor. O povară. O nenorocire. Scriu fără efort, ideile curg de la sine din stilou. Artistul își dă seama de situația în care se află și se hotărăște să se despartă de femeie, de povară. Într-o noapte fără somn, el își spune „Băiete, acum ori niciodată, așa că trage-ți pantalonii și șterge-o !“

Doamne sfinte !

Nevastă-mea e în baie și *se spală pe față*. Două. Este ora două. I se pare că pleoapele au o nuanță vulgară și vrea să se machieze din nou. Pentru aceasta o persoană

trebuie să-şi spele faţa şi să pornească de la zero. Mă cuprinde disperarea. Mă duc la şifonier, iau o cravată rezistentă şi o leg de galeria de la perdele. Ajunge...

Nevastă-mea mă vede urcîndu-mă pe un scaun.

— Opreşte-te, îmi spune ea, şi vino să-mi tragi fermoarul. De ce te vaiţi ?

De ce mă vait ? Doamne, de ce mă vait la ora 2,30 dimineaţa, îmbrăcat într-o cămaşă albă, haină neagră şi pantaloni de pijama în dungi, în timp ce nevastă-mea îşi dă cu spray pe păr cu o mînă şi îşi caută mănuşile într-un sertar cu cealaltă ? Mănuşile ? Am spus mănuşi ? E greu de crezut, dar pare că am ajuns la capătul drumului. Un licăr de speranţă se aprinde în întunericul în care mă aflu. Deci suferinţa mea nu a fost în zadar. *Este cu adevărat gata.* Într-o clipă plecăm şi mergem să ne distrăm. Plină de energie, mititica transferă conţinutul genţii negre mici în geanta neagră mare şi îşi scoate perlele. Totul devine destul de confuz. Se crapă de ziuă, clopotele bat un — doi — trei. La mulţi ani ! Mititica caută să mă înveselească şi mă întreabă de ce nu m-am bărbierit.

— M-am bărbierit, şoptesc eu. Odată, demult, cînd ai început să te îmbraci — m-am bărbierit. Mă duc în baie şi mă rad din nou. Am îmbătrînit în noaptea asta. Din oglindă mă priveşte figura unui bătrîn, tras la faţă, figura unui om care a cunoscut tortura — aceea a unui soţ.

— De ce trebuie întotdeauna să te aştept ? — întreabă nevastă-mea din dormitor. În acest timp, îşi caută o pălărie pentru că nu-i place cum îi stă părul. Acum ori niciodată. O ultimă privire în oglindă, o ultimă pudrare a obrazului... Bun... Cine ştie, poate a mai rămas nişte coniac la Tibi... Mergem... Da, mergem...

Uşa se deschide. Imposibil ! Am ieşit ! Am plecat la petrecere !

— Stai ! Nevastă-mea se opreşte înmărmurită. — Am un fir dus la ciorapul stîng !

În acest moment, chiar în pragul casei mele, s-a rupt filmul. Restul e tăcere.

ADULTERUL MERGE PÎNĂ DEPARTE

Anul acesta am decis să ne petrecem vacanța într-o plăcută pensiune de familie. Am ales un loc sigur, liniștit, din Galileea Inferioară, departe de lumea dezlănțuită, de bîrfă, și așa mai departe. Am telefonat din vreme și am rezervat un apartament.

— Da, domnule, mi-a spus recepționerul. Un apartament. Veniți împreună, vă rog ?

— Firește, am spus eu, cum altfel ?

Iată-ne deci ajunși la mica pensiune : ne prezentăm la recepție, semnăm în registru, iar recepționerul ne înmînează *două* chei, spunînd :

— V-am dat camera numărul 17, domnule. Doamna stă la 203.

— Ce naiba ! — exclam eu. V-am cerut o cameră dublă și nu două garsoniere.

— Vreți să spuneți că doriți să stați împreună într-o cameră ?

— Firește că da. Sîntem căsătoriți. Aceasta este nevasta mea.

Recepționerul ocolește ușor recepția și vine să se uite la etichetele de pe bagaje. Dumnezeule ! Deodată îmi aduc aminte că mititica a împrumutat o valiză de la maică-sa, iar pe etichetă stă scris „Erna Spitz". Recepționerul ridică capul și ne aruncă o privire sarcastică :

— Foarte bine, spune el. Un apartament. Iată cheia dumneavoastră, *doamnă Kishon* !

— Ascultă, îi spun eu stingherit. Dorești să vezi cumva buletinele noastre ?

— Nu, răspunde recepționerul pe un ton plictisit. E-n regulă. Nu sînt de la brigada de moravuri...

Așa cum nu sînt, se pare, nici celelalte persoane aflate în holul hotelului. Ochii tuturor ne urmăresc cu atenție, figurile lor etalînd rînjete ironice, dar aprobatoare. Abia

atunci observ că mititica a venit îmbrăcată în rochia ei roșu aprins și că pantofii ei au tocuri mult prea înalte. La naiba ! Tipul ăla înalt și chel — vreun exportator bogat și nesuferit — ridică din sprîncene și îi șoptește ceva blondei răpitoare de lîngă el. Of ! O fetiță atît de dulce alături de un desfrînat bătrîn ca el, cînd țara este plină de tineri chipeși ca mine. Ce rușine !

— Ephraim !

Mă întorc. Este Buckteeth * Jr. Stă într-un colț, făcîndu-mi cu ochiul și gesticulînd ceva ce ar însemna : „O ! Ce bucățică !“ Idiotul. Vreau să spun că nevastă-mea arată destul de bine, dar chiar o bucățică ? ! Idiotul. Ce-or fi pățit ?

Lucrurile se înrăutățesc la dejun. În timp ce ne îndreptăm rezervați spre masa noastră, prindem frînturi de conversație ce ne sună în urechi : „Își lasă nevasta acasă cu copilul și el o șterge cu...“ „Cam plinuță, nu-i așa, dar aud că așa-i plac lui“... „Să ia un apartament, ce tupeu“... „O cunosc pe nevastă-sa. O femeie admirabilă, iar el vine aici cu duduia. Ah, bărbații ăștia...“

Buckteeth Jr., după cum se pare, n-a venit nici el singur. Este însoțit de o păpușică sulemenită care poartă destul de ostentativ o verighetă pe deget. Ne-o prezintă drept sora sa. Soră pe naiba ! I-o prezint pe nevastă-mea. Buckteeth îi sărută mîna galant și îi zîmbește seducător. După cină mă trage deoparte. „Totu-n regulă acasă ?“ mă întreabă șoptit ca de la bărbat la bărbat. „Ce face nevastă-ta ?“

— Ar trebui să știi. Ce dumnezeu, tocmai i-ai sărutat mîna.

— Ho-ho, zice Buckteeth și îmi oferă o vodcă la bar. Îmi spune că nu trebuie să mă prefac față de el, că nu-i copil, ho-ho și că, oricum, nu crede că-i sînt într-adevăr necredincios nevesti-mi. Este sigur că e doar o aventură, foarte sănătoasă pentru o căsnicie care durează de mult, de fapt, oricine face acest lucru, ho-ho, nu-i nimic extraordinar. El ar fi gata să parieze că nevastă-mea m-ar ierta dacă ar afla adevărul.

— Dar *ea* este nevastă-mea, nătărăule !

---

* Buckteeth (engl.) = dinți de iepure.

— Las-o baltă !

Şi mă părăseşte dezgustat. Mă întorc la nevastă-mea, iar el la „sora“ lui. Roiul de bărbaţi care îi făcuseră curte mititicii între timp se împrăştie cu părere de rău, lăsînd-o radioasă. Îmi spune că unul dintre ei — destul de chipeş, în maniera lui Robert Redford — a sfătuit-o să-l „lase pe individul acela cu figură de prostovan“ şi să se ducă cu el.

— L-am refuzat, desigur, chicoteşte ea. Este, într-adevăr, drăguţ, dar sîsîie.

— Şi ăsta-i singurul motiv ? Faptul că sînt soţul tău nu contează ?

— Oh, ba da, îşi aminteşte ea. Aşa-i. Totul este atît de confuz... Tipul cel chel se îndreaptă timid spre noi şi o prezintă pe blonda trăznet.

— Îmi permiteţi, spune el. Fiica mea.

Bătrîn mincinos. „Fiica mea“ ! Nici măcar nu seamănă cu el. În primul rînd, ea are păr.

— Prietena mea, o prezint pe mititica la rîndul meu. Domnişoara Erna Spitz.

Nu i-a luat mult timp nevesti-mi ca să se adapteze noului ei statut de amantă. Ori de cîte ori încercam să o îmbrăţişez în public mă îndepărta, spunîndu-mi să ţin cont de reputaţia ei. O dată, după cină am ciupit-o de obraz şi mi-a dat peste mînă înfuriată :

— Nu mai face atîta paradă, mi-a spus ea tăios. Se bîrfeşte şi aşa destul de mult despre noi !

Aici avea dreptate. De exemplu, circula zvonul că într-o noapte ne-am scăldat fără nimic pe noi. Am auzit, de asemenea, spunîndu-se că încerc să o obişnuiesc cu drogurile. „Sora“ lui Buckteeth Jr. ne-a întrebat dacă este adevărat că soţul mititicii a simţit ceva, ne-a urmărit pînă la Tiberias şi că am scăpat ca prin urechile acului ajungînd în cele din urmă aici.

— Ei, am spus eu. Nu-i chiar aşa. E adevărat că soţul ei a fost la Tiberias, dar cu *slujnica*. Iar apoi, prietenul ei s-a dus după ei şi a luat-o pe fată înapoi, aşa că bărbatul s-a hotărît să se răzbune pe *noi* şi de atunci e o urmărire veselă...

„Surioara“ a jurat că nu ne va deconspira şi a plecat să răspîndească noutăţile. După un sfert de oră, recep-

ționerul ne-a chemat și ne-a întrebat nervos dacă n-ar fi mai bine să ne mutăm în camere separate măcar pentru a salva aparențele.

— Nu, am spus eu. Vom înfrunta pericolul împreună!

Între timp, mititica era din ce în ce mai greu de stăpînit. A început să comande mîncărurile cele mai scumpe și nu mai vroia să bea decît șampanie. Apoi a început să dorească „bijuterii" și „un vizon mititel".

— Privește numai, spunea ea bosumflată. Uite ce-i dă Chelu' *fiicei sale*!

Într-o zi însă grupului nostru i s-a adăugat un reporter de la un ziar de mare tiraj care cunoaște pe toată lumea din țara asta.

— Ce loc trist, s-a plîns el după ce a făcut o scurtă recunoaștere a locurilor. E o plictiseală de nedescris. Buckteeth este venit cu sora lui, dumneata cu nevasta, iar judecătorul acela chel, cu fiică-sa. Sînteți de-a dreptul un grup de sfinți. Sînt surprins că ai rezistat atîta vreme, bătrîne.

— Ha-ha! am făcut noi. Ho-ho!

În scurt timp spiritele au început să se potolească. Femeile s-au transformat toate în gospodine obișnuite, bărbații în soți. Curînd am plecat acasă. Și acum, ca să pună capac la toate, nevastă-mea susține sus și tare că i-am fost necredincios.

AMĂGEALA

— Ephraim, m-a întrebat nevastă-mea, crezi că sînt frumoasă ?

— Da, i-am răspuns eu. De ce întrebi ?

Se pare că meditează la această problemă delicată încă din aprilie trecut. Știe, conform celor spuse de ea, că nu este o *frumusețe* ieșită din comun, dar că are totuși *ceva* deosebit. Sau ar avea, afirmă ea, dacă n-ar fi ochelarii aceia...

— Bărbații rareori se uită — spune ea — la fetele cu ochelari.

Citează, desigur. Citează tot timpul, în special reclame din ziare proslăvind cea mai mare invenție de la roată încoace : *lentile de contact*. Ele sînt lucrul ideal pentru oamenii cărora le pasă : două bucățele minuscule de sticlă în locul ochelarilor grosolani pe care i-ați urît întotdeauna. Nu aveți decît să le puneți direct pe pupile și nimeni nu va vedea nimic în timp ce dumneavoastră veți vedea totul. Sînt nemaipomenite, sînt absolut necesare, în special pentru actrițe mioape, regine ale frumuseții și fete bătrîne. „Uite manechinul ăsta" — îi spun prietenele sale mititicii — „a început să le poarte abia de patru luni și a și divorțat de un milionar sudamerican..." Toată lumea recomandă Lentilele Miracol. Nu vă ascundeți Ochii Dumneavoastră Minunați în spatele unei perechi de ochelari. Încercați-le. Cumpărați-le.

— Am auzit despre acest optician, îmi spune nevasta. Vii si tu ?

— Eu ?

— Pentru cine crezi tu că vreau să arăt frumoasă ?

Pentru mine. Am găsit vreo trei duzini de clienți în sala de așteptare a opticianului, aproape toți cu state vechi de serviciu în materie. Unii dintre ei se obișnuiseră atît de mult cu lentilele de contact, încît nu mai știau

dacă sînt afară sau înăuntru. Cred, de altfel, că asta voiau să afle de la optician, căci, zic eu, ce altceva i-ar fi adus aici ? Unul mai în vîrstă ne arată la toți cît de simplu este totul : a pus micul disc pe vîrful degetului, vedeți ? și apoi — priviți — l-a așezat direct pe pupilă și — hopa, unde s-a dus ? A căzut pe jos. Nu mișcă nimeni ! *Nu mișcă nimeni !*

Am profitat de ocazie și am intrat la specialistul în lentile de contact. Ne-a părut un tînăr drăguț și vesel, plin de încredere în viitorul lentilelor. „Este realmente foarte simplu", ne-a explicat el. „Ochiul se obișnuiește treptat cu prezența unui corp străin în el și, curînd, totul devine lucrul cel mai natural din lume..."

— Un moment, am intervenit eu. Cît de curînd ?

— Ei... depinde...

Apoi a făcut cîteva teste cu ochii nevesti-mi și a declarat că sînt extraordinar de apți pentru lentile. În continuare, ne-a arătat cum să așezăm discul pe vîrful degetului și cum să-l scoatem după șase ore, trăgînd pleoapa într-o parte. Nevastă-mea respira din greu, dar pentru nimic în lume n-ar fi renunțat și, o săptămînă mai tîrziu, a revenit la optician unde a primit propriile lentile de contact într-un pliculeț de plastic drăguț, pentru modesta sumă de 4 500 lire. În aceeași seară a început procesul de adaptare : în prima zi — 15 minute, în a doua — 20 minute, în a treia... A treia ? S-o lăsăm baltă.

Cu alte cuvinte, nu-i vorba decît de capacitatea de rezistență. Nevastă-mea își curăța lentilele conform instrucțiunilor, așeza una din ele pe vîrful degetului, apoi îl îndrepta spre pupila dreaptă într-un dramatic *J'accuse !* Și ce se întîmplă ? Cu cît se apropie de ochi, degetul devine mai mare — din ce în ce mai mare, ca în filme, pînă cînd devine înfricoșător de mare.

— Ephraim — îmi șoptește nevasta — sînt înspăimîntată de propriul meu deget...

Îi spun să nu-și facă probleme, la o asemenea sumă le fixez eu.

Concentrîndu-se, nevastă-mea și-a privit degetul țintă și — hop — chiar cînd a ajuns cu el la ochi, privirea ei a deviat brusc și lentila a căzut în albul ochiului. De altfel, niciodată n-a fost nevastă-mea o țintașă grozavă.

I-a trebuit mai mult de jumătate de oră să fixeze lentilele la locul lor, dar apoi — glorie ! Nici urmă de ochelari, doar doi ochi privind lumea cu încîntare.

Firește, au mai existat încă probleme de adaptare, cum ar fi faptul că mititica își ținea capul întors țeapăn spre cer ca floarea soarelui, care este o floare foarte frumoasă, nu zic nu, cît și faptul că nu putea să-și miște pupilele, ci privea fix înainte spre un punct în spațiu. De asemenea, faptul că nu putea clipi. *Cea mai mică mișcare*, chiar și frecatul picioarelor, îi provoca cea mai cumplită durere în ochi. De aceea, mititica stătea nemișcată pe un scaun, ca un pește congelat, cu o rugă în ochii înlăcrimați. „De-ar trece mai repede sfertul de oră !“ Cele cincisprezece minute au trecut cu îngăduință și ea și-a scos repede lentilele... Adică a vrut să le scoată, dar chestiile alea odioase erau destul de mulțumite unde se aflau. Sărmana nevastă-mea și-a tras pleoapele într-o parte, așa cum îi arătase tînărul escroc, și le-a tras în cealaltă parte — lentilele nu s-au mișcat.

— Nu sta acolo degeaba, mi-a strigat cuprinsă de panică. Fă ceva ! *Fă ceva !*

Începeam să mă înfierbînt și eu. La urma urmelor, trecea prin chinurile astea îngrozitoare pentru *mine*. Am căutat înnebunit un instrument folositor, dar n-am găsit decît un clește dezmembrat în timp ce ea plîngea încontinuu.

— Acum ! — strigă ea. Acum !

Am sunat la spital.

— Ajutor ! — am strigat în receptor. Lentilele de contact au căzut în ochii nevesti-mi. Veniți repede !

— Mare scofală, mi-a răspuns tipa de la spital, mergeți la optician !

Am dus-o pe nevastă-mea pe brațe pînă la mașină și am gonit spre optician. El a scos cît ai clipi din ochi scîrboșeniile acelea și ne-a spus că nu ne-am descurcat rău pentru prima dată și că merită să continuăm. Ne-a făcut chiar cadou o pompă minusculă din cauciuc, ceva asemănător cu cea folosită la desfundatul chiuvetelor, numai că mai mică. Se așază pompița pe lentile, se apasă și restul este joacă de copil. Bun.

Ne-am dus acasă şi mititica, sărmana de ea, şi-a petrecut restul zilei spălîndu-şi ochii. În următoarele zile, am aflat cît de mult poate suporta ochiul omenesc. În fiecare dimineaţă, mititica îşi învingea teama de degetul balaur şi îşi introducea cu curaj scîrboşeniile în ochi. Apoi se ridica cu grijă de la oglindă şi venea clătinîndu-se spre camera mea, cu faţa întoarsă ţeapăn spre tavan, cu ochii sticloşi şi se oprea în faţa mea întrebîndu-mă cu voce de fetiţă :

— Ia ghiceşte : sînt sau nu sînt puse ?... .

Asta pentru că citise în reclame că este imposibil să se distingă prezenţa lentilelor de contact cu ochiul liber. De asta sînt şi aşa de populare, nu ? Sînt sigur că cei ce ne-au vizitat în acele vremuri zbuciumate nu vor uita niciodată imaginea unei femei înlăcrimate ca Niobe, ce hoinărea prin casă murmurînd : „Nu mai pot... nu mai pot..."

Se şi urîţise în acea vreme. Ochii îi erau umflaţi şi încercănaţi, nasul roşu de atîta plîns, umerii căzuţi. Întîlnirile de gradul trei nu sînt, zău, nimic pe lîngă chinurile prin care a trecut femeia asta. Iar exerciţiile au devenit pe zi ce trece mai lungi. După care trebuia întotdeauna să alergăm la optician ca să scoată lentilele din nou. Pentru că pompiţa nu făcea doi bani. Singura dată cînd a folosit-o, a fixat-o pe lentile, a apăsat şi — hop — a tras afară aproape tot ochiul. Apoi, într-o dimineaţă întunecoasă, mititica a apărut în biroul meu, palidă ca o stafie şi a şoptit :

— Lentila stîngă a ajuns în spatele ochiului... E în cap acum...

Repede la optician, care a spus nu, aşa ceva nu se poate întîmpla, ochiul omenesc este izolat ermetic în spate, a pierdut probabil lentila ca toţi ceilalţi.

Mititica a insistat totuşi.

— Am căutat în toată casa. *Sînt sigură* că este în cap.

Putea chiar s-o audă zăngănind înăuntru. Eu unul n-am crezut-o, ci am fost înclinat să accept mai curînd explicaţia opticianului, cu atît mai mult cu cît zărisem lentila pierdută pe mozaicul din baie şi o zdrobisem cu grijă, cu piciorul. De aceea, am luat faţa chinuită a nevesti-mi în mîinile mele iubitoare şi i-am spus :

— Este mîna Domnului. Intoarce-te la ochelari, copilă...

Şi aşa au luat sfîrşit exerciţiile noastre gradate. Cincisprezece minute în prima zi, douăzeci în a doua, ochelari după două săptămîni. Totuşi, nu am rupt orice contact cu lentilele. De ce să irosim tot efortul acela? Aşa că, din cînd în cînd, ne facem apariţia la petreceri fără ochelari şi anunţăm cu mîndrie că purtăm lentile. Efectul este extraordinar — cu condiţia să nu ne împiedicăm de mobile. Lumea ne spune că este într-adevăr minunat, că lentilele sînt invizibile şi ne cer pe loc adresa opticianului. Nevastă-mea s-a vindecat complet şi este la fel de frumoasă ca întotdeauna. Cred chiar că s-a şi maturizat un pic.

FRENEZIA

Anul acesta am avut o iarnă foarte ploioasă, ceea ce a fost foarte bine pentru recoltă, dar îngrozitor pentru boilerul din baie, deoarece a scos fum cînd a bătut vîntul. Mititica s-a plîns că acesta a ajuns de nerecunoscut, aşa înnegrit de fum, el care avusese o culoare argintie atît de frumoasă, aşa încît m-am hotărît să-i fac o surpriză şi să-l vopsesc din nou.

Mai mult, am decis să-l vopsesc eu însumi, căci un profesionist ar fi cerut 250 de lire pentru un lucru atît de neînsemnat. De aceea, m-am dus la magazin şi am cumpărat o cutie enormă de vopsea argintie, garantat neinflamabilă, rezistentă la şocuri şi aşa mai departe, cît şi o pensulă lucioasă şi avidă de vopsea.

Dimineaţa următoare, cînd nevastă-mea s-a dus la muncă, să cîştige atît cît să plătim impozitele, am deschis cutia, am amestecat bine vopseaua, am înmuiat peria în lichidul strălucitor şi am început să vopsesc boilerul. Efectul a fost minunat : o suprafaţă netedă şi fină acoperea în întregime mizeria de dedesubt.. Nu vreau să-mi aduc laude, oricine cu o inteligenţă medie ar fi făcut-o. Pur şi simplu nu puteai da greş cu vopseaua aia cu aluminiu, aproape că s-a întins singură. Încercaţi-o : nu veţi dori să mai puneţi mîna vreodată pe ceva, inclusiv pe vopsea. Am avut atîta satisfacţie de pe urma muncii mele, încît n-am rezistat să aştept pînă cînd primul strat se usucă complet, aşa cum sunau indicaţiile acelea minuţioase de pe etichetă şi am aplicat imediat un al doilea strat şi apoi un al treilea, pentru mai multă siguranţă. Apoi, am observat că robinetele de la baie arătau, de asemenea, destul de ponosite, aşa că le-am redat gloria de odinioară cu cîteva pensule de vopsea. După care, m-am oprit şi am raţionat astfel : „Mîinile îmi sînt oricum

murdare, iar cutia este deschisă. De ce n-aș arunca o privire prin casă să văd dacă mai este ceva de vopsit, dacă tot mă ocup cu asta ?“

Ca urmare, am pornit-o vioi prin casă, dînd cu bronz două mînere uzate, robinetul de la bucătărie și trei cratițe de aluminiu (arătau ca noi după tratament), apoi, ghiveciul cu cactus de la fereastră, împreună cu spinii cactusului și cîteva fleacuri cum ar fi o limbă de pantofi, o scrumieră, două taburete și masa de bucătărie.

Ajuns aici, am vrut realmente să mă opresc, fiindcă simțeam că devin pătimaș, dar privirea mi-a picat pe vechea mea motoretă și tentația s-a dovedit prea mare. Am adus-o pînă la verandă și i-am dat un rînd de vopsea de sus pînă jos și chiar și pe lanț, deși acesta din urmă, dacă mă gîndesc mai bine, arăta clar că sînt deja pe drumul spre azilul de nebuni. Acum era totuși prea tîrziu să renunț pentru că motoreta lăsase urme de vopsea pe dalele verandei și tot ce rămînea de făcut era să trec și la pardoseală. Într-un acces de inspirație, am decis să vopsesc numai fiecare a doua dală pentru a obține o minunată tablă de șah.

După șah, mi-am zis cu severitate : „Ajunge !“, dar, pe drumul spre baie, în scopul administrării unui strat final boilerului, m-am gîndit că nu are rost să vopsesc numai două clanțe de ușă și, ca urmare, am mai dat cîteva pensule unor rame pentru fotografii și unei litografii reprezentînd-o pe Mona Lisa, îmbrăcînd-o în lamé argintiu, ceea ce mergea mult mai bine cu zîmbetul decît zdrențele ei.

În timp ce vopseam radioul, am observat deodată că pantofii mei prezentau pete argintii, așa că i-am vopsit în întregime, pentru camuflaj. Arătau într-adevăr frumoși după aceea și n-aș fi surprins să aflu că ideea a prins („Oamenii inteligenți poartă pantofi argintii !“). După ce i-am dat o nuanță de efect Enciclopediei Britanice, m-am hotărît să mă opresc, numai că tocmai atunci mi-au căzut ochii pe abajurul lămpii, așa că am adus scara (ciudat lucru, ai fi jurat că scara era de argint și totuși era de lemn). M-am urcat pe ea să vopsesc abajurul și becul (?), dar în timpul acestei operațiuni cîteva picături de vopsea au căzut pe covorul persan. Sînt sigur că veți

fi cu toții bucuroși să aflați că covoarele persane absorb minunat vopseaua argintie, deși nu știu dacă asta se datorează calității vopselei sau a covorului.

În această fază a vopsirii boilerului, am devenit risipitor și am început să arunc cu argint în stînga și în dreapta cu o dezinvoltură inflaționistă. Am vopsit șifonierul (a rămas rezistent la foc și șocuri de atunci încoace), apoi am deschis șifonierul și am aranjat toate gențile nevesti-mi și cîteva dintre cravatele mele și în final am transformat o haină de blană de vulpe obișnuită într-una de vulpe argintie. Apoi am trecut în grădină și am vopsit gardul, trunchiurile și frunzele copacilor și garoafele. Tocmai cînd mai aplicam un strat pe obloane, a venit poștașul căruia i-am cernut puțin argintiu pe tîmple ca să-l facă să arate mai distins, dar nătîngul n-a înțeles rostul și a fugit țipînd.

Cam pe la prînz, am descoperit că pereții contrastau teribil cu restul casei și tocmai cînd mă apucasem să îndrept lucrurile, ușa s-a deschis și a intrat nevastă-mea.

— Scuzați-mă, domnule — mi-a spus ea — am crezut că-i apartamentul meu.

Tocmai se pregătea să plece cînd am oprit-o și i-am explicat că eram eu, soțul ei, și că voiseм să-i fac o surpriză. A fost surprinsă de-a binelea și a vrut să-și facă bagajul pe loc și să se mute la un hotel în așteptarea pronunțării divorțului, dar nu a putut pentru că vopseaua de pe valize nu se uscase încă. Apoi a izbucnit în lacrimi, iar eu m-am așezat lîngă ea și, cu blîndețe și tact, i-am vopsit unghiile cu argintiu.

LA LIMITA RĂBDĂRII

Fiecare din noi are micile sale slăbiciuni. Unii beau, alţii joacă, alţii umblă după fuste şi aşa mai departe. Nevastă-mea este iubitoare de pisici. Nu de acelea răsfăţate care se vor mîngîiate toată ziua şi „torc" ca un aparat de ras electric îndrăgostit. Dimpotrivă, ea se dă în vînt după pisicuţe rătăcite, mieunînd de-ţi rup inima la colţuri de stradă. Cînd mititica zăreşte vreun sărman pisoi rătăcit, i se topeşte inima, lacrimile îi strălucesc în ochi ca nişte diamante, după care îl aduce pe orfan acasă şi îl îngrijeşte cu nesfîrşită devoţiune pînă a doua zi dimineaţă, cînd se plictiseşte de el şi i se adresează soţului :

— De ce trebuie întotdeauna să fac eu totul ?

Aşa s-a întîmplat şi cu Pussy.

Acest ghemotoc de puf a fost ridicat într-o dimineaţă din colţul străzii Herzl cu Bialik. Era negru şi foarte slab şi se juca vesel cu coada pînă cînd a văzut-o pe nevastă-mea ; atunci s-a culcat imediat, a început să miaune jalnic şi să joace rolul orfanului. Au urmat înduioşarea, diamantele, tot tacîmul. Pussy a fost adusă acasă cu blîndeţe şi i s-a oferit a farfurioară cu lapte, pe care a refuzat-o. A privit-o, a mirosit-o, dar n-a vrut să guste.

Mititica era teribil de îngrijorată : doar nu o culesese pe Pussy de pe stradă ca să o lase să moară de foame în bucătăria noastră. Ceva trebuia întreprins repede. Ne-am stors creierii şi deodată, ajunşi în culmea disperării, ne-a venit ideea genială că Pussy era, firește, prea mică ca să mănînce singură ; ea trebuia să fie hrănită cu biberonul.

Nimic mai simplu, pentru că tocmai aveam un bebeluş în casă — cel de-al doilea fiu al nostru, Amir — şi

aveam cel puțin o jumătate de duzină de biberoane în frigider, sterilizate și gata de folosință.

— Ești nebun ? — a exclamat nevastă-mea. Vrei să hrănești o pisică scîrboasă cu biberonul lui Amir ? Du-te la farmacie și cumpără încă unul pentru Pussy.

— Eu unul, nu, i-am spus eu. Voi arăta ca un biet țicnit.

Și așa ar fi fost. Vreau să spun, un om în toată firea, cu o înfățișare respectabilă, care intră într-o farmacie și spune : — Aș dori un biberon pentru o pisică ! — sună cam bizar. De aceea, în drum spre farmacie am hotărît să ascund adevărata destinație a biberonului, drept care i-am cerut farmacistei din cartier cu o voce indiferentă :

— Un biberon, vă rog.

— Ei, ce mai face Amir ? — m-a întrebat ea.

— Mulțumesc, bine. Are deja peste șase kilograme.

— Ei poftim ! Ce fel de biberon doriți ?

— Cel mai ieftin.

O liniște rău prevestitoare s-a așternut asupra farmaciei. Ceilalți clienți s-au îndepărtat de mine dezgustați. Le citeam în privire dezaprobarea. Un tip așa bine îmbrăcat, cu ochelari, cu o mașină elegantă, care îi cumpără copilului cel mai ieftin biberon. Oribil !

Zîmbetul amabil de pe fața farmacistei a dispărut și el :

— Cum doriți, mi-a zis ea. Deși aceste biberoane ieftine se sparg foarte repede.

— Nu face nimic, am murmurat eu. Îl voi lipi.

Farmacista a ridicat din umeri și a scos o întreagă gamă de biberoane, de la cele rezistente, moderne, miracole made-in-Britain, la unul cafeniu și atît de jalnic că ar fi făcut pe orice sugar decent să vomite.

— Pe acela îl vreau, am spus eu cu privirea în pămînt. Pe acela cafeniu.

În acest moment, o doamnă grasă ce stătea lîngă mine a intervenit.

— Ascultă domnule, mi-a spus ea. Știu că nu e treaba mea, și totuși. Copilul e lucrul cel mai prețios pe care îl aveți, așa-i ? Atît vreau să vă spun numai : faceți eco-

nomii la orice altceva, dacă trebuie, dar cumpărați tot ce-i mai bun pentru copil. Vă vorbesc ca mamă, domnule !

Era grasă și nu mi-a plăcut. M-am interesat de prețuri. Superbiberoanele costau între 35 și 62 de lire, mizeria aceea cafenie numai 7,20.

— Oricum le sparge, am șoptit eu. Ar fi păcat de bani să cumpăr din cele scumpe.

— De ce să le spargă ? — m-a întrebat farmacista. Dacă îl țineți așa, uitați, cu capul în încheietura brațului stîng, nu are cum să le spargă. Mi-o închipuiam tocmai pe Pussy înfășată în scutece, sprijinindu-se pe brațul meu stîng. La naiba !

— Copilul nostru e cam agitat, am explicat eu. Dă din picioare. Așa că aș dori să-mi dați biberonul cafeniu.

— Cred că nu-l hrăniți cum trebuie, a intervenit mama cea grasă. Aveți doică la copil ?

— Nu... vreau să spun...

— Vă trimit eu una. Un copil agitat are nevoie de îngrijire specială. Așteptați o clipă, îi dau chiar acum un telefon să văd dacă este liberă.

Erau mai puțin de trei metri între mine și ușă și dacă n-ar fi fost vlăjganii ăia doi care stăteau în calea mea ca stîncile Gibraltarului, m-aș fi năpustit afară. La naiba cu Pussy, să vîneze șoareci.

— Ar trebui să-i fiți recunoscător doamnei, mi-a spus farmacista. Are patru copii și pot spune că sînt printre cei mai cuminți și drăgălași pe care i-am văzut vreodată. Vă va face rost de o doică excelentă care îl va vindeca rapid pe micul Amir de obiceiurile lui rele.

Amir este un copil cît se poate de cuminte, dacă vreți să știți adevărul. Stă pe spate toată ziua și numai din cînd în cînd comentează : glu-glu.

Aveam încă un licăr de speranță că doica nu va fi acasă, dar a fost.

— Ar putea veni la dumneavoastră mîine, m-a informat grasa. Ora unsprezece vă convine ?

— Nu, am răspuns eu. Sîntem ocupați atunci.

— Ora unu ?

— La unu am lecţia de scrimă.
— Dar soţia dumneavoastră ?
— Şi ea.
— La unu jumătate, atunci.
— Atunci dormim.
— La patru ?
— Dormim încă.
— La şase ?
— Primim musafiri.
— La opt ?
— Mergem la muzeu.
— Ascultaţi ! — a şuierat grasa către mine. O simplă vizită nu înseamnă că trebuie să o şi plătiţi, dacă asta vă îngrijorează cumva.

Ceilalţi clienţi păreau gata să mă sugrume cu mîinile lor. Privirile lor păreau a spune că unor monştri ca mine nu ar trebui să li se permită să aibă copii. Grasa a trîntit receptorul şi mi-a întors spatele. Farmacista m-a întrebat cu răceală :

— Atunci, vi-l dau pe cel mai ieftin ?

Am dat doar din cap, fără grai. Să scap numai de aici viu, m-am jurat eu, şi deschid un orfelinat de pisici.

Farmacista mi-a adresat o privire plină de silă şi a făcut o ultimă încercare :

— Uitaţi-vă la sfîrcul acesta subţire de cauciuc. Fără să bagi de seamă, gaura poate ajunge atît de mare, încît copilul, ferească Cel de Sus, se poate sufoca...

Simţeam că-mi bubuie capul.

— Nu face nimic, am răspuns eu cinic. Facem altul.

Asta a fost ultima picătură. Un domn între două vîrste s-a apropiat de mine, fluturîndu-mi pumnul pe la nas şi strigîndu-mi :

— Nu ştiu cine dracu eşti, dar vreau să te întreb un singur lucru : ştii pentru ce sînt făcute biberoanele astea ? Pentru hrănit pisici !

Am simţit că nu mă mai ţin picioarele. Există o limită pînă la care poate rezista un om.

— Bine, am zis eu cu glas răguşit. Daţi-mi unul din cele mai bune...

— Șaizeci și două de lire, vă rog, a rostit farmacista și toată lumea a răsuflat ușurată. Biberonul pe care l-am cumpărat era superstarul britanic, rezistent la șocuri și radiații, ce avea și instrucțiuni de alăptare și o garanție de doi ani.

Nevastă-mea și-a ieșit din fire cînd l-a văzut.

— Ce-i cu tine? Trebuia să cumperi chiar cel mai scump biberon din magazin?

— Femeie, i-am răspuns eu, voi face economii la orice, dar nu cînd e vorba de pisici.

LES PARENTS TERRIBLES

Am dezbătut problema luni în şir : să mergem sau nu în străinătate. Am cîntărit şi argumentele pro şi cele contra, ne-am cercetat conştiinţa, am făcut multe nopţi albe şi, în cele din urmă, am hotărît : mergem.

Odată hotărîţi, mai rămînea o singură problemă : ce vor spune copiii ? Ei bine, Rafi în primul rînd, dar Rafi este băiat mare acum, îi poţi vorbi ca unui adult. Sigur va înţelege că regele Elveţiei i-a invitat pe Tati şi Mami să-l viziteze şi că nu poţi refuza un rege pentru că se mînie pe tine. Asta în ceea ce îl priveşte pe Rafi. Rămîne Amir, care nu are decît doi ani şi jumătate, exact vîrsta la care copilul este cel mai mult ataşat de părinţii lui. Ce îi spunem lui Amir ?

Grea problemă. Am auzit despre părinţi care îşi lasă copiii singuri doar pentru două săptămîni — cu consecinţele cele mai grave. Ştim despre o fetiţă din Ierusalim abandonată de părinţii ei iresponsabili timp de o lună, care a rămas de atunci plină de complexe şi stîngace.

Am început să discutăm problema într-o zi la prînz, dar abia schimbasem cîteva cuvinte în franceză, că Amir şi-a ridicat capul din farfurie şi ne-a privit cu ochii lui mari şi trişti şi ne-a întrebat patetic :

— De ce ? De ce ?

Fără îndoială că băiatul a simţit ceva şi s-a speriat. Este foarte ataşat de noi, Amir al nostru. Nevastă-mea şi cu mine ne-am privit unul pe altul şi imediat am renunţat la întregul plan. Vreau să spun că ţări străine sînt cu duiumul, dar cîţi copii are un om ? Doi. Şi unul dintre ei mic. Nu plecăm în străinătate şi gata. De altfel, cum am putea să ne bucurăm de un loc cum este Parisul

cînd nu ne dă pace gîndul că acasă Amir scrie poate cu mîna stîngă ? Cu copiii nu-i de glumit, ascultaţi-mă pe mine. Copiii sînt o vocaţie pentru toată viaţa şi dacă nu eşti dispus să faci sacrificii pentru ei, atunci poţi să laşi totul baltă şi să-ţi vezi de drum.

Tocmai asta vrem să facem şi noi. Abia aşteptăm să plecăm. N-am mai fost în străinătate de ani de zile. Vrem să plecăm.

Dar ce facem cu Amir şi cu ochii lui mari şi trişti ?

Ne-am dus să ne consultăm cu doamna Plim, o vecină de-a noastră al cărei soţ este pilot, drept care primeşte bilete de avion gratuit de două ori pe an. Am aflat astfel că metoda ei este să comunice vestea copiilor *treptat*. Le spune mai întîi despre locurile minunate pe care ea şi tăticul lor urmează să le viziteze, pentru ca apoi să facă poze peste tot şi să le aducă acasă şi să le arate copiilor. Totul este să-l faci pe copil să se simtă implicat, să se simtă ca şi cum el însuşi ar fi fost plecat cu Mami şi Tati. Puţin tact, puţină înţelegere, cam asta-i tot ce se cere.

Bun. Ne-am închipuit că putem începe şi noi cu înţelegerea imediat, aşa că l-am luat pe Amir pe genunchi şi i-am spus :

— Ştii, băiatul meu, că pe lumea asta sînt munţi atît de înalţi...

— Nu plecaţi ! — a ţipat Amir. Nu plecaţi ! Amir nu stă singur. Amir, Tati, Mami ! Nu munţi ! Nu plecaţi ! Nu plecaţi !

Ochii lui albaştri şiroiau de lacrimi şi s-a agăţat de mine tremurînd ca o frunză.

— Nu plecăm ! — am strigat la unison, nevastă-mea şi cu mine. Stăm aici cu Amir. Nu mergem la munţii aceia urîcioşi. Mami-Tati-Amir, mereu împreună ! Nu plecăm !

La naiba cu străinătatea ! Toate lacurile Italiei nu valorează o lacrimă din ochii micuţului nostru scump. Un zîmbet de-al lui este mai preţios decît toate afurisitele asfinţituri din lume. Rămînem acasă ! Poate cînd copilul mai creşte, poate la 16 ani sau la 20, poate atunci vom

merge în străinătate. Pentru moment, să uităm însă despre asta.

Chestiunea s-ar fi încheiat aici dacă nu ar fi apărut o nouă problemă și anume : în dimineața următoare ne-am decis să plecăm oricum. Îl iubim pe Amir al nostru foarte mult, dar în același timp ne place foarte mult să călătorim, acesta-i adevărul. Deci ce facem acum cu flăcăul cel mic ?

Ne-am hotărît să acționăm. Cunoșteam o doamnă care este psihiatru, așa că ne-am dus la ea și i-am prezentat problema.

— Trebuie să vă spun că n-ați procedat bine, ne-a zis psihiatra. Nu știți că niciodată nu trebuie să mințiți un copil ? Copiii au o inocență care reacționează numai la adevăr. Trebuie să fiți deschiși față de el. Deschiși și onești. De exemplu, nu vă apucați să vă faceți bagajele pe ascuns. Faceți-le pe față, lăsați-l să vadă și apoi nu vă va suspecta că încercați să fugiți de el...

Ajunși acasă, am dat jos două dintre valizele noastre cele mai mari și l-am adus pe Amir să ne privească.

— Amir, i-am spus noi deschis și onest. Mami și Tati...

— Nu plecați ! — a izbucnit Amir. Nu plecați. Amir iubește pe Mami și Tati ! Amir nu rămîne singur. Nu plecați !

Tremura din tot corpul, cu ochii plini de lacrimi, năsucul roșu și mîinile atîrnînd neputincioase. Ah, Doamne, cum am putut să-i facem una ca asta ? L-am luat în brațe și l-am îmbrățișat.

— Nu plecăm, am jurat noi. Cine a spus că plecăm ? Am dat jos valizele astea să vedem dacă mai sînt jucării pentru Amir în ele. Mami și Tati rămîn acasă, ai înțeles ? Pentru totdeauna ! Numai acasă ! Mereu acasă ! Numai cu Amir !

Șocul fusese în mod evident prea mare pentru Amir. Băiatul nostru plîngea cu suspine de parcă i s-ar fi frînt inima.

Mă ține strîns de picioare, ca și cum nu m-ar mai lăsa să plec niciodată. Ah, biet copil, ce ți-am făcut ?

— Nu sta acolo degeaba, îmi strigă mititica consternată. Adu-i niște gumă de mestecat.

Plînsul lui Amir încetează instantaneu.

— Gumă de mestecat ? întreabă el. Tati aduce lui Amir gumă din străinătate ?

— Da, am răspuns eu repede. Cu dungi.

Copilul se ridică, copilul nu mai plînge, copilul este fericit.

— Gumă cu dungi ! Gumă cu dungi ! — cîntă el, dansînd prin cameră şi bătînd din palme.

— Pleacă Tati, pleacă Mami ! Aduceţi lui Amir multă, multă gumă !

Ochii îi strălucesc, obrajii îi sînt îmbujoraţi, copilul este încîntat la culme.

— Plecaţi ! — strigă el. Plecaţi acum ! Plecaţi în străinătate ! De ce nu pleacă Tati şi Mami ? Oh, ho, ho...

Ia uite, iar plînge. Ochii lui mari şi albaştri sînt plini de lacrimi şi tremură din tot corpul. Trage valizele şi le trînteşte sub nasul nostru.

— Plecăm peste puţin timp, îi promitem noi. Foarte curînd.

— Nu ! *Acum !*

Iată de ce am plecat în Europa cu o săptămînă mai devreme decît plănuisem. Îndeosebi ultimele zile au fost grele, deoarece copilul ne îndemna tot timpul să plecăm. În fiecare dimineaţă se trezea şi era din nou dezamăgit să ne găsească încă acolo. Este foarte ataşat de noi, copilul nostru. Avem de gînd să-i aducem o mulţime de gumă de mestecat cu dungi. Ca şi psihiatrei, de altfel.

SE DUCE, NU SE DUCE

Dacă în aceste zile vedeţi pe strada noastră două persoane discutînd aprins, puteţi paria pe orice că subiectul este : Va merge Amir Kishon la grădiniţă sau nu va merge ? Cota este de 3:1 în favoarea lui „nu va merge“ şi Amir, desigur, stă acasă.

Nu întotdeauna a fost aşa. Cînd l-am dus pentru prima oară la grădiniţa aceea de după colţ, s-a simţit ca peştele în apă. S-a alăturat mulţimii, a făcut cunoştinţă cu majoritatea copiilor, s-a jucat cu ei, ca un începător ce era. Dimineaţa următoare, totuşi, cunoştea partitura :

— Nu merg la grădiniţă ! Nu merg ! Nu merg !

L-am întrebat de ce nu vrea să meargă, doar i-a plăcut, nu-i aşa ?

Dar Amir n-a dat nici o explicaţie, pur şi simplu nu voia să meargă, prefera să emigreze decît să meargă la grădiniţă.

Bunii noştri vecini, soţii Selig, s-au încruntat tare cînd au auzit că am cedat.

— Pfuu ! a făcut Erna. Nu aşa se procedează cu un copil de trei ani. Nu staţi să-l rugaţi. Îl duceţi pur şi simplu la grădiniţă şi cu asta basta !

Ah, ce femeie : fermă, hotărîtă, nu se încurcă cu fleacuri. Păcat că nu are copii. Profund îngrijoraţi, în dimineaţa următoare l-am legat pe Amir şi l-am cărat la grădiniţă. L-am lăsat acolo şi ne-am luat tălpăşiţa. A strigat, a dat din picioare, dar nouă nu ne-a păsat. Ne-am strîns mîinile, eu şi cu maică-sa, foarte mulţumiţi de noi înşine. Ţipă ? N-are decît ! Doar de-asta are plămîni. Numai mult mai tîrziu, după un minut, un minut şi jumătate, am început totuşi să ne întrebăm : mai plînge

încă ? Ne-am repezit înapoi și l-am găsit pe elevul nostru zguduind poarta din răsputeri și strigînd :

— Mami ! Mami !

Astfel că politica de forță a dat greș. Violența naște violență.

Cam la vreo săptămînă după aceea, am vizitat familia Birnboim care locuiește pe strada noastră, doi oameni drăguți, atît și nimic mai mult ; conversația noastră a ajuns la grădinițe în general și, desigur, la grădinița la care copilul nostru refuza să meargă.

— Nu vrea să meargă, am conchis noi, nu vrea și gata.

— Sigur că nu vrea, a spus doamna Birnboim, care este o femeie foarte cultivată. Nu vrea pentru că încercați să-l forțați. Doar nu-i un cățel pe care îl dresați. Uitați la Gaby al nostru. Nici el nu vrea să meargă la grădiniță, dar ultimul lucru pe care l-am face ar fi să-l forțăm. Așteptăm răbdători pînă cînd el singur ne va cere să-l ducem la grădiniță. Dacă nu faceți așa, dacă porniți cu stîngul cu grădinița, s-ar putea ca băiatul să ajungă să urască școala în general, să aibă o aversiune față de învățătură ca atare. Așa că noi nu-l forțăm. Este destul de neplăcut, desigur, dar merită.

Eram verzi de invidie.

— Ei, și dă roade ?

— Ba bine că nu ! — îmi răspunse gazda. Din cînd în cînd îl întrebăm pe Gaby, așa, cu totul întîmplător : Gaby, ai vrea să mergi mîine la grădiniță ? Atît. Și dacă spune nu — nu rămîne. Sînt sigur că într-o zi va veni el singur la noi să ne roage să-l ducem acolo.

În acel moment, Gaby și-a băgat capul pe ușă :

— Tati, vino să mă învelești.

— Gaby, vino înăuntru, a spus domnul Birnboim. Vino și spune frumos bună-ziua musafirilor noștri. Au și ei acasă un băiețel ca tine.

— Mda, a spus Gaby. Vino să mă învelești, totuși.

— Într-o clipă.

— Acum !

— Mai întîi, fii băiat cuminte și spune bună-ziua musafirilor noștri.

I-am strîns mîna lui Gaby. Este un băiat drăguț, înalt, voinic, semănînd puțin cu Jack Nicholson, poate doar cu un an sau doi mai mare. Avea nevoie să se cam bărbierească Gaby.

— Mă scuzați pentru o clipă, a spus domnul Birnboim, ducîndu-se să-l învelească pe băiat.

— Gaby, a rostit domnul Birnboim pe un ton indiferent, vrei să mergi mîine la grădiniță ?

— Ba.

— Cum dorești, dragule. Somn ușor...

— De fapt nu mă deranjează că nu se duce, a continuat doamna Birnboim cînd tatăl și fiul au ieșit din cameră. Oricum, trebuie să plece în armată la anul și nu cred că ar fi prea fericit printre micuții aceia...

I-am lăsat pe soții Birnboim cu gîndurile lor. În liniile mari eram de acord cu tactica lor, dar rezultatul final nu părea prea satisfăcător. Oricum, ne-am spus noi, toată chestia asta cu grădinița ne dă mai multă bătaie de cap decît merită. În primul rînd, cine spune că Amir trebuie să meargă la grădiniță ? Ce, eu am mers la grădiniță cînd am fost mic ? Am mers, și ce-i cu asta ? Poate ar fi mai bine să renunțăm la ideea asta.

Doctorul familiei ne-a dat un ultim sprijin cînd ne-a spus :

— Este destul de riscant să trimiteți copilul la grădiniță chiar acum. Bîntuie o epidemie de gripă și copiii o iau unii de la alții.

Răsuflînd ușurați, l-am convocat pe elevul nostru :

— Amir, i-am spus noi. Ești norocos. Doctorul ne-a spus că nu e bine să te duci la grădiniță pentru că bîntuie tot felul de boli nesuferite pe acolo. Așa că ai scăpat de grădiniță.

Și așa s-a terminat problema grădiniței. Amir se duce în fiecare dimineață și își petrece timpul așteptînd să apară microbii. Pentru nimic în lume n-ar mai pleca de acolo. Ori de cîte ori admiratorii noștri ne întreabă cum am reușit, ridicăm din sprîncene și răspundem cu dezinvoltură :

— Prin mijloace medicale.

MADAME RÉCAMIER

Totul a început de la Hasya.

Hasya este o prietenă de-a mititicii şi este înnebunită după antichităţi — vreau să spun, nu după chestii din acelea plictisitoare dinaintea erei noastre, ci după mobilă veche. Într-o zi mohorîtă, Hasya a luat-o pe mititica în oraş să-şi arunce ochii pe la vitrine şi nevastă-mea s-a întors foarte agitată şi a dat cu piciorul în măsuţa noastră de cafea daneză.

— Pfui ! — a zis ea. Lucrurile astea moderne nu se pot compara cu mobila veche. De acum încolo n-am să mai cumpăr decît piese de mobilă veche.

— Mobilă veche ? — am întrebat eu. La ce bun ?

— Pentru atmosferă !

De altfel, nu venise cu mîna goală din oraş. Cumpărase un sfeşnic de argint făcut din cositor, cositor veritabil, şi m-a anunţat că de acum înainte urma să cinăm în fiecare vineri la lumina lumînărilor. Pentru atmosferă, bănuiesc.

A doua zi, a plecat din nou cu Hasya şi s-a întors cu un scaun de răchită scîrţîitor care, din cîte mi-am dat seama, ar fi fost folositor pentru a scăpa de musafiri nepoftiţi, dar la nimic altceva. Aceasta s-a dovedit a fi „o piesă rustică originală", după spusele Hasyei, şi o achiziţie grozavă. Am întrebat-o pe nevastă-mea la ce ne-ar fi folosit.

— La privit. Sau poate îl voi transforma în masă de toaletă.

Cumpărase scaunul la magazinul Wexler şi următorul lucru pe care l-am aflat a fost că există numai trei negustori de mobilă veche autentică în toată ţara. Unul

este Wexler, al doilea este Joseph Aziz și al treilea tînărul Bendor, care este și expert restaurator, adică face ca mobila nouă să arate la fel ca cea veche. Aceștia, cei Trei Mari, își exercită supremația asupra celor 28 de piese de mobilă antică aflate în circulație, care trec din mînă în mînă, de la unul la altul, într-un ciclu neîntrerupt. Adevărul este că Israelul, pe cît este de bogat în relicve arheologice, pe atît este de sărac în mobilă veche. S-a întîmplat ca nici emigranții europeni și nici cei nord-africani să nu vină cu comode Louis Seize sau măcar Quinze printre bagajele lor. Ca urmare, atunci cînd își face apariția vreun rest de Biedermeier sau vreo aș-chie de Dresda, toți cei din branșă află despre ele. Cum s-a întîmpat cu faimosul șifonier florentin din Nahariya.

— Toți prietenii mei sînt înnebuniți să pună mîna pe șifonierul ăsta, mi-a spus mititica cu ochi strălucitori. Prețul lui este acum 12 000 lire, dar negustorii cred că o să mai scadă.

— Și prietenii ?

— Ei nu știu adresa.

Căci aceasta este cheia întregii afaceri : adresa. Ai adresa — ai mobila ; n-o ai — fluieri a pagubă. De aceea negustorul mai curînd și-ar da viața decît să dezvăluie un nume, o stradă, un număr...

De exemplu, nu vom cunoaște niciodată identitatea fostului proprietar al pendulei noastre venețiene (1873), care indică și poziția lunii, chiar dacă în ultima jumătate de secol ea a rămas nemișcată pe o eclipsă lunară. Poate o vom transforma într-o frumoasă masă de toaletă. Prietenii mititicii sînt oricum impresionați de ea, deși unii dintre ei preferă colivia de cristal aurită (1900), potrivită pentru un vultur. Am căpătat-o la un preț convenabil de la tînărul Bendor Restauratorul, care o cumpărase de la un imigrant din Kenia, care o vînduse lui Aziz prin intermediul lui Wexler. Aziz a reușit, de asemenea, să pună mîna pe un picior al unei mese Queen Anne originală pentru nevastă-mea. Este un picior fenomenal : are tot felul de flori și șerpi răsuciți în jurul său și cîntă rește o tonă.

— Femeie, i-am spus după ce au plecat hamalii, picioarelor ăstuia îi lipsește masa care să stea pe el. Pentru ce l-ai cumpărat ?

Mi-a răspuns că l-a cumpărat cu anticipație. Spera ca Aziz să-i facă repede rost de mai multe picioare și apoi, cînd a strîns destule, ele ar constitui un suport perfect pentru ceva.

Și uite așa, apartamentul nostru se umple. Cu greu poți umbla acum prin el, fără să te poticnești de vreo piesă de atmosferă. Mititica a început chiar să vorbească în somn și, din cîte am reușit să prind, bănuiesc că visează la șifonierul florentin din Nahariya în fiecare noapte...

*

Totuși, picătura care a vărsat paharul a fost scrinul Biedermeier (1831).

În momentul acela ajunsesem foarte sensibil la sunetul de pași grei pe scară, și de această dată păreau neliniștitor de zgomotoși. Firește, sipetul care i-a însoțit părea o piatră funerară și cîntărea cam de două ori pe atît. Aziz adăugase de la el și patul de campanie al mareșalului von Hindenburg (1918).

— La naiba, nu sînt mareșal și nici nu plec în campanie, am urlat eu. Și sipetul ăsta la ce folosește ?

— Îl pun la capătul patului meu.

— Și la capătul patului meu ce pun ?

Întotdeauna cumpără numai cîte o piesă din orice lucru. *Un* scaun, *un* sfeșnic, *un* picior.

— Îmi pare rău, a răspuns mititica plină de căință. De acum înainte le voi cere să-mi livreze toate lucrurile cu perechea lor...

În dimineața următoare, m-am dus să-l văd pe Wexler.

L-am găsit ocupat cu aranjarea magazinului, vreau să spun cu aruncarea tuturor antichităților sale într-o grămadă talmeș-balmeș, fiindcă — mi-a explicat el — cu cît este mai mare neorînduiala cu atît mai prețioasă este descoperirea.

Pe cînd așteptam ca Wexler să-și termine dezordinea, mi-a atras atenția o hartă a țării cu vreo douăsprezece

steguleţe colorate înfipte ici şi colo. Apropiindu-mă, am văzut că steguleţele purtau legende diferite : „Taburet victorian“, „Gobelin spaniol“ şi, undeva lîngă Haifa, „Şif florentin“. La nord de Tel Aviv se afla un steguleţ negru (!) purtînd următoarea inscripţie : „Nou amplasament : sipet Bieder., pendulă veche, colivie engl., pat Hind. ...“

Sîngele mi-a îngheţat în vine : steguleţul ne prezenta pe *noi* !

M-am întors către Wexler şi m-am prezentat drept Alex Arunter, din precauţie, dar Wexler mi-a aruncat doar o privire, a verificat un dosar şi m-a întrebat cu un surîs larg :

— Şi ce mai face piciorul Queen Anne astăzi ?

— Bine, am răspuns eu roşind. Un pic solitar.

— Ştiu. Şi soţia dumneavoastră ?

— Foarte bine. Dar aş prefera să nu mă găsească aici. O aşteptaţi cumva ?

Wexler s-a îndreptat spre teleimprimator şi a citit mesajul cu voce tare : „Doamna Récamier la Aziz. Doreşte roata de tors. Terminat şi plecat“.

— Se va duce în continuare la Bendor pentru că s-ar putea să aibă adresa unei roţi de tors, a calculat Wexler. Aşa că dispunem de circa 45 de minute pînă cînd ajunge aici. Deci, cu ce vă pot ajuta ?

— Domnule Wexler, i-am spus eu. Lichidez afacerea.

— Mda, a zis Wexler. Ei da, nu merită să te ţii prea mult de mobile vechi. Sper că n-aţi mai spus la nimeni ?

— Nu, numai dumneavoastră.

În acel moment a sunat telefonul. Wexler a ascultat cu atenţie vocea de la telefon, apoi s-a dus la hartă şi a transferat steguleţul cu roata de tors în nordul oraşului Tel Aviv. Doamna Récamier tocmai o cumpărase.

Operaţiunea „Antichităţi“ a decurs lin.

Wexler a luat legătura cu Bendor şi l-a informat despre lichidarea afacerii. Bendor l-a pus în legătură cu Aziz, care tocmai făcuse rost de un nou client — un trăsnit de milionar sudamerican. Mititica a plecat la 12 să caşte ochii pe la vitrine şi la 12:30 Wexler a apărut cu trei hamali surdomuţi care au încărcat tot maldărul de antichităţi şi l-au dus la tînărul Bendor.

La ora unu eram din nou singur în casă. M-am așezat pe sofa (1967) și am început să fredonez un cîntec — presiunea atmosferică trecuse în sfîrșit !

Oare ? La 1:30 am auzit pași grei pe scări și m-am repezit la ușă alarmat. Da... veneau înapoi... sipetul... Queen Anne... roata de tors... tot calabalîcul...

— Ephraim ! — am auzit vocea veselă a nevesti-mi în spate. Uite ce-am găsit pentru tine. Un al doilea sipet Biedermeier !

Dar cînd a intrat și a descoperit adevărul, doamna Récamier a izbucnit în lacrimi :

— Ah, ce ticăloși sînt cu toții, a rostit ea printre suspine. Aziz mi-a spus că l-a găsit la un milionar sudamerican trăsnit... Toate economiile mele s-au dus de rîpă... negustori scîrboși, necinstiți, ipocriți...

Și eu eram înfuriat. Știam despre rotația celor 28 de piese între aceiași clienți, dar ca propria mea nevastă să cumpere de la propriul ei soț...

Am luat-o pe mititica în brațe :

— Știi ce ? — i-am spus eu. Pentru că ticăloșii ăștia ne-au făcut o asemenea figură, mergem și cumpărăm șifonierul florentin din Nahariya.

Nimeni nu va ști vreodată cum am făcut rost de adresă. Cercul amatorilor de antichități roiește de zvonuri. Hasya ne-a spus că Wexler bănuiește că mititica s-a ascuns într-o noapte în biroul Empire din magazinul său și l-a auzit discutînd despre șifonier cu partenerul său. Oricum ar fi, gospodăria noastră se mîndrește cu o masă de toaletă florentină de 12 000 lire care ne-a proiectat dintr-o dată în elita amatorilor de antichități din Israel. Teleimprimatoarele numai despre noi scriu. Chiar Marele Aziz ne implora zilele trecute să-i vindem ceva, orice, fiindcă acum cînd am distrus mitul adresei, Hasya și Co. au decis că și ei se pot descurca fără ajutorul negustorilor.

În plus, șifonierul florentin aflat în posesia noastră a schimbat echilibrul de forțe : din cele 28 de piese de mobilă veche din țară — 9 sînt ale noastre. Refuzul nostru a paralizat complet piața. Wexler și Aziz au ajuns la capătul răbdării. Numai tînărul Bendor se mai descurcă oarecum, căci el este și restaurator.

NUMĂRĂTOAREA INVERSĂ A CALORIILOR

— Ephraim, m-a întrebat mititica, crezi că sînt grasă ?

— Nu, nu eşti, i-am răspuns eu.

— Dar tu eşti !

— Atunci şi tu eşti, umflato !

De fapt, nici unul dintre noi nu este gras în adevăratul sens al cuvîntului. Nevastă-mea este poate plinuţă şi eu am un profil puţin proeminent, dar asta depinde din ce unghi priveşti.

Aşa că ne-am dus şi ne-am înscris în Clubul de Supraveghere a Greutăţii, fiindcă ne place să fim în ton cu moda. La club am fost primiţi de o doamnă, care avea ea însăşi nevoie să-şi urmărească greutatea şi de un domn uscăţiv care servea drept Exemplu Bun.

— Doar cu trei luni în urmă îşi oferea locul în autobuz la *două* doamne în vîrstă, ni s-a spus. Acum e balerin.

La care, balerinul ne-a luat deoparte să ne explice regulile clubului : de îndată ce vă înscrieţi, întocmim un dosar împotriva dumneavoastră. Apoi plătiţi taxa de membru, pentru care primiţi un curs de îndoctrinare săptămînală şi un meniu tipărit. Ei, nu vă speriaţi, nu trebuie să renunţaţi cu totul la mîncare, numai la lucrurile bune. Pîinea, untul, macaroanele, şniţelul trebuie date deoparte. Ca şi mazărea, fasolea, nucile şi mai ales amidonul. În schimb, gulii puteţi mînca cît vă poftеşte inima. Şi varză. Puţin lapte şi mult peşte. Exerciţiile fizice nu sînt recomandabile pentru că vă fac foame. Cel mai bun lucru este să staţi întins pe podea şi să beţi un pahar cu apă călduţă o dată pe săptămînă. După care veniţi să vă cîntărim şi dacă nu constatăm nici o lipsă trebuie să vă fie ruşine. Dacă vă este, primiţi o palmă de încurajare pe spate şi sînteţi trimis acasă pentru o nouă încercare.

— Splendid, am zis eu. Niciodată nu mi-au plăcut exercițiile fizice.

Apoi doamna ne-a luat să ne cîntărească — fără pantofi, dar cu cheile la noi.

— Ne pare rău, ne-a spus ea. Nu sînteți destul de obezi.

Eram descumpăniți. O asemenea formalitate să ne țină departe de Marea Familie a celor ce-și supraveghează greutatea! Ce mă exaspera era faptul că eu aveam numai cu 3 kilograme mai puțin de limita necesară, iar mititica, fiind mică, numai 1,5 kilograme. Ne-au spus că aveam noroc că am fost descalificați împreună, pentru că în unele cazuri au fost nevoiți să trimită acasă numai un membru al familiei. Oamenii se despart și pentru mai puțin.

Noi, oricum, ne-am dus împreună acasă și ne-am pus să mîncăm toate bunătățile de pe lista cu interdicții, pînă cînd am simțit că vom putea fi acceptați cel puțin ca niște cazuri limită. Apoi ne-am tîrît picioarele spre Club și, pentru a fi mai sigur, mi-am umplut buzunarele cu monede în valoare de 50 lire și am făcut cîntarul să se încline.

— Bun venit în clubul nostru, ne-a spus doamna. Acum pot să vă întocmesc dosarul.

Exemplul Bun ne-a dat instrucțiunile : trei mese bune pe zi. Nu stați nemîncați. Și variat, foarte variat! Dacă vă săturați de varză, treceți obligatoriu la conopidă. Și țineți minte : amidonul este otravă! Pe săptămîna viitoare...

Ne-am întors acasă și am început dieta. Brînza era invariabil albă și slabă, pîinea necoaptă și rece. Apoi, ne-am dus să ne cîntărim și am murit de rușine pentru că ne îngrășasem cu aproape un kilogram fără să avem monezi în buzunare.

— Da, a remarcat doamna. Am mai văzut așa ceva. Va trebui să fiți și mai severi cu dumneavoastră.

Așa că n-am mai mîncat nimic altceva decît gulii timp de o săptămînă și n-am mai luat în greutate, dar nici n-am mai dat jos. Eram foarte demoralizați și am fost trimiși să discutăm problema cu alți membri ai clubului care să ne ridice moralul. S-a dovedit că același lucru

îl se întîmplase și lor : este cazul în care corpul refuză să colaboreze. El nu mai vrea să calculeze caloriile și atunci ce poți face ?

— Săriți o masă pe zi, ne-a sugerat un veteran al clubului.

— Mergeți la înot, ne-a spus altul. Și arătați-i corpului ce înseamnă să cîntăriți mai puțin.

Între timp, mititica descoperise o farmacie veche unde cîntarul era dereglat, dar jumătate din femeile din Tel Aviv făceau coadă în fața lui și oricum, oricît ai trișa, adevărul va ieși la iveală la club. Curînd ne-am dat seama că eram într-o situație fără ieșire : nici nu pierdeam din greutate, nici nu cîștigam. Mă uitam la mititica și, sincer, eram surprins : cum de nu slăbea ? În ce mă privește, aveam o vagă idee asupra cauzei — la fiecare miez de noapte mă aflam în bucătărie... Guliile se răzbunau.

De fapt, cred că nu era decît dorința arzătoare de șapte săptămîni : m-am trezit într-o noapte cu impulsul irezistibil de a mirosi aroma dulce a uleiului încins și am simțit că trebuie să prăjesc ceva sau de nu, explodez. Îmi doream amidon, minunatul amidon...

Am sărit din pat, am mers în vîrful picioarelor pînă la bucătărie și am vărsat o cutie întreagă de floricele de porumb într-o tigaie cu ulei încins. Am presărat zahăr peste muntele alb de floricele și am devorat totul — grăsimi, amidon, otravă etc. Au urmat cartofi prăjiți în altă noapte și frișcă în următoarea și mă simțeam minunat, deși puțin obosit din cauza vieții duble pe care o duceam acum — zilele pline de gulii legale, nelimitate, iar nopțile de prăjituri și bere...

„Ephraim, mă avertizam singur, apucă-te de fumat pînă cînd nu-i prea tîrziu".

Și apoi a urmat confruntarea.

Într-o noapte, stăteam lîngă cuptor prăjind banane, cînd figura adormită a nevesti-mi își face apariția, se îndreaptă direct spre coșul cu rufe murdare și scoate o duzină de batoane de ciocolată cu lapte. Desface primul ambalaj și, cu gura plină, îmi face cu ochiul conspirativ și îmi oferă cu generozitate un baton...

Am rămas acolo vreo jumătate de oră mîncînd ciocolată, pînă cînd, deodată, instinctul meu de autoconservare

s-a trezit și m-am tîrît la telefon formînd numărul clubului cu ultimele forțe.

— Veniți repede... mîncăm ciocolată...

— Așteptați ! — ne-a strigat Exemplul de serviciu. Sosim.

Mașina s-a oprit cu un scîrțiit de frîne. Au spart ușa și ne-au găsit fără vlagă printre ambalajele aruncate. N-au reușit să salveze decît două batoane.

— Nu-i nimic, dragii mei, ne-a îmbărbătat Exemplul Bun. Se întîmplă tuturor : cîștigi într-o oră ce ai pierdut într-un an de gulii. Apoi o iei de la zero.

— Vă rugăm, l-am implorat noi. Nu mai vrem gulii.

— În regulă. Treceți la salată !

Noi, în schimb, ne-am decis să părăsim clubul. Eram doi ratați și o știam.

Așa că eu am din nou un profil proeminent, iar mititica este rotunjoară la șolduri, și ce dacă ? Oamenii grași sînt amabili, veseli și rareori își ies din fire, pentru că furiei îi ia mult timp să se răspîndească prin ei. Nu sînt nici agresivi pentru că nu pot fugi.

NOAPTEA CEA MAI LUNGĂ

Orice miracol ține o săptămînă, după cum afirmă înțelepții și cred că au dreptate. Să luăm ca exemplu televiziunea. În prima săptămînă eram atît de înnebuniți de cutia aceea, încît stăteam lipiți de ea nopți la rînd. Astăzi însă ? Stăm încă lipiți de ea nopți la rînd, dar înnebuniți ? Nu, nici vorbă ! Singurul necaz este că locuința noastră este așezată pe vîrful unei coline, ceea ce face ca recepția să fie perfectă, astfel că putem prinde programele tuturor vecinilor noștri, pînă în Cipru. Adevărata victimă a acestui accident tehnic este Amir, care a devenit un sclav al televizorului. Este, într-adevăr, o boală : Amir este în stare să stea în fața televizorului o oră întreagă, cu privirea fixă asupra cuvintelor : „Televiziunea iordaniană — Canalul șase". Dacă îl întrebi ce face acolo îți răspunde numai printr-un : Ssst !

Ei bine, există, firește, și lucruri mai bune pentru un copil de cinci ani decît privitul televizorului pînă la miezul nopții, cu atît mai mult cu cît trebuie să se scoale și să meargă la grădiniță dimineața. Situația s-a deteriorat și mai mult de cînd televiziunea cipriotă a început serialul său educativ „Traficanții de arme", care îl învață pe fiul nostru seară de seară cum să ucidă fără eforturi. Acum, lumina stă aprinsă toată noaptea în camera lui, iar lui Amir îi este teamă să se urce în pat, și odată suit, nu poate să adoarmă de frica asasinilor.

De aceea, într-o zi, mititica s-a hotărît să pună capăt acestei situații.

— Ajunge, a spus ea fermă. Este ora opt — Amir merge la culcare !

S-a dovedit însă, că mai curînd decît o afirmație reală, aceasta era numai exprimarea unei dorințe ma-

terne : Amir nu este tipul care să accepte un asemenea ordin fără să clipească.

— Nu ! — a țipat el. Vreau la televizor ! Te-le-vi-zor ! !

— Vei fi rupt de somn mîine dimineață, i-a spus maică-sa. Mergi la culcare, dragule, ora ta de somn a trecut de mult.

— Dar ora voastră de ce n-a trecut ?

— Noi sîntem adulți.

— Și nu trebuie să lucrați mîine dimineață ?

Cu Amir este greu să te tocmești. La nevoie poate arunca și două-trei înjurături colorate.

— De ce numai eu ? — a continuat el. De ce întotdeauna numai eu ? De ce nu și voi ?

— Poate că ai dreptate, am spus eu cu instinctul unui tată diplomat. Știi ce ? Mergem și noi la culcare !

Am stins televizorul, am căscat zdravăn și am trecut în pijamale *en masse*. Numai că, în seara aceea, se dădea la televiziunea egipteană filmul „O iubesc pe Bessie". Și eu o iubesc pe Bessie. De aceea, l-am sărutat tandru pe Amir urîndu-i noapte bună și ne-am furișat înapoi în sufragerie. Am deschis ușor televizorul și ecranul s-a luminat imediat, prezentîndu-ne figura familiară a fiului nostru Amir, ce stătea așezat în fața lui livid de furie :

— Deci așa ! — a strigat el. Pe *mine* mă trimit la culcare, iar *ei* rămîn să se distreze ! Trădătorilor !

— Nu-l numi pe tata trădător, l-a admonestat maică-sa. Voiam numai să verificăm ceva și acum mergem la culcare ! *Noapte bună !*

După care ne-am întins mădularele și ne-am dus să ne culcăm.

— Ephraim, mi-a șoptit nevastă-mea „în somn". Trebuie să fi adormit deja. Hai să...

— Sssst ! Uite-l că vine !

Stătea în ușă, privindu-ne pe întuneric. Am început să sforăi zgomotos, în timp ce mititica respira și ea destul de sacadat. Amir ne-a privit un timp, apoi s-a dus din nou în patul lui să se sperie de năluci. I-am mai acordat cîteva minute, în caz că mai vrea să verifice o dată și, cum totul părea liniștit, ne-am furișat cu prudență în sufragerie.

— Umblă cu grijă, mi-a spus nevastă-mea. Închide sonorul !

Bună idee. La urma urmei, imaginea e totul şi dacă exersăm puţin cititul de pe buze putem să ne facem o idee şi despre ce este vorba. Dar pentru asta este nevoie de o imagine foarte bună, nu-i aşa ? Nevastă-mea s-a dus şi a răsucit butonul de contrast la maxim, numai că datorită întunericului a nimerit butonul de volum. Sunetul a izbucnit, ca răgetul unui leu rănit...

Răgetul lui Amir, însă, îl poate întrece oricînd pe cel al unui leu.

— Escrocilor ! — a strigat el. M-aţi înşelat. M-aţi înşelat. Escrocilor !

Ca să ne pedepsească, a rămas cu noi tot filmul şi, apoi, încă suspinînd, l-a urmărit pe Kojak destrămînd o reţea de traficanţi de droguri pe canalul şase. În dimineaţa următoare s-a tîrît la grădiniţă cu pungi sub ochi şi a adormit la mijlocul Scufiţei Roşii, o poveste pe care o mai auzise.

— Foarte bine, i-a spus mititica supărată. Vom vinde televizorul şi cu asta basta.

— Bine, vindeţi-l !

Dar nu l-am vîndut. Nu vrem să-i lăsăm pe copii să dicteze în casa noastră, sîntem încă stăpîni în gospodărie. În seara aceea, am închis televizorul la 8:15 şi ne-am dus să ne spălăm pe dinţi. Apoi, Amir ne-a urmărit pînă cînd ne-am suit în pat şi s-a retras în camera lui. Am adormit imediat, liniştit la gîndul că pusesem deşteptătorul la 9:30, pentru că voiam să-l convingem că dormim cînd va veni să verifice. A mers strună. Soneria înăbuşită a deşteptătorului de sub pernă ne-a trezit la timp, dar a apărut atunci un obstacol neprevăzut :

— Dumnezeule ! — a spus nevastă-mea. Ne-a încuiat !

Chiar aşa făcuse, punînd şi un scaun pe dinafară pentru mai multă siguranţă.

Băiat inteligent, Amir al nostru. Păcat că-i într-o ureche.

— Stai puţin ! — i-am spus nevesti-mi. Am găsit soluţia !

M-am suit pe pervaz, am sărit în grădină, m-am urcat pe balconul sufrageriei, am forţat uşa, m-am dus la dor-

mitor, am îndepărtat scaunul de la uşă şi am eliberat-o pe nevastă-mea. Toate acestea au luat timp, aşa că am pierdut începutul operetei „Oklahoma“ la televiziunea libaneză, dar am prins sfîrşitul ariei „O, ce dimineaţă minunată“, deşi pe muţeşte, fiindcă închisesem, firește, sonorul. Dinspre dormitorul lui Amir nu se auzea de asemenea nici un zgomot. Pe ecran, un flăcău îi făcea curte, pe tăcute, fetei fermierului. Tensiunea devenea de nesuportat...

— Ascultă ! — i-am zis femeii. Ce-i asta ?

— O, doamne !

Mititica s-a repezit la aparat, l-a stins şi am plonjat amîndoi sub canapea. Amir, cu un băţ în mînă, îşi croia drum spre uşa dormitorului nostru. Ajuns acolo, a inspectat scaunul, l-a lovit uşor cu băţul şi a adulmecat împrejur ca un copoi.

— Îl vindem, mi-am jurat eu în minte. Mîine vindem televizorul ăsta nenorocit.

— Hei ! — a strigat Amir tăios. Dormiţi ?

A repetat întrebarea de cîteva ori şi, neprimind nici un răspuns, a deschis uşa.

Jocul se terminase. Am aprins lumina din sufragerie.

— Iu-hu-hu, Amir, l-am strigat rîzînd. Te-am păcălit, ha-ha !

Ce să mai intrăm în detalii. Nu m-au deranjat prea mult înjurăturile, deşi bănuiesc că vecinii noştri au fost destul de şocaţi. Deznodămîntul a fost că Amir şi-a luat aşternutul şi s-a mutat în sufragerie definitiv. Se pare că nu mai avea încredere în noi. De atunci, stă în sufragerie lîngă televizor, uneori adormind în faţa lui la crăpatul zorilor. Ştiu asta pentru că am verificat. La urma urmelor, ce dacă ? Alţi copii fumează şi leagă tinichele de cozile pisicilor, al nostru se uită doar la televizor. Oricum, intenţionăm să vindem televizorul mîine. Sau, dacă nu, în cîteva zile sau altă dată. Îl vindem şi cumpărăm unul nou.

INUNDAȚIA

Vă amintiți de Noe ? Ei bine, el avea o arcă, în timp ce noi avem doar o casă la periferie, iar cînd ferestrele cerului se deschid deasupra noastră, fîntînile se revarsă din abundență. La prînz, cînd m-am întors acasă, am fost întîmpinat de copiii mei, care jubilînd, mi-au raportat :

— Tati ! Peretele din pivniță face pipi !

— Prostii, am spus eu, și mi-aș fi menținut opinia dacă pivnița nu s-ar fi transformat rapid într-o piscină. Din perete țîșnea apa ca dintr-un geiser.

Eram puțin îngrijorați, cu siguranță, dar nu ne-am pierdut capul :

— Sîntem inundați, țipa mititica, alergînd de colo-colo și frîngîndu-și mîinile. Inundație ! Ajutor ! În pivniță ! Apă ! Poliția ! Armata ! O mînă de ajutor ! Apă !

În ce mă privește, am sărit calm pînă la telefon și l-am sunat pe instalatorul nostru, însuși Marele Stucks. El nu a găsit nici un motiv pentru a intra în panică :

— Nu poate fi instalația, m-a asigurat el. Cred că-i doar apa, știți, așa, ca la o inundație.

— Dar eu ce fac, Stucks, ce *fac ?*

— Curînd vine vara.

— Da, dar ce fac acum ?

— Acum ați face bine să scoateți apa din pivniță, dacă nu vreți să se prăbușească casa pe dumneavoastră.

În acest timp, nevastă-mea încerca să astupe crăpătura din perete — întîi cu chewing gum, apoi cu plastilină și în cele din urmă cu leucoplast, ceea ce arată felul în care apa îi afectează pe unii oameni. În pragul disperării și-a adus deodată aminte de micul băiat olandez și și-a băgat degetul în gaură — asta a rezolvat problema ! Nu de la sine, evident, ci în combinație cu altcineva, adică

eu, care am umplut două găleți, am fugit pe scări și le-am golit în grădină, după care am alergat din nou în pivnița torturii noastre, am umplut gălețile, am fugit, le-am golit, am alergat înapoi...

Totuși, ca zodie nu sînt Vărsător și, după o jumătate de oră de alergătură cu două găleți în mînă, eram gata să cad jos. În plus, eram din ce în ce mai exasperat la vederea lui Amir care se juca fericit cu bărcuțe de hîrtie în pivniță. Totuși, n-am spus nimic, și am fost răsplătit de municipalitate cu o pompă cu motor în cele din urmă. Ei au pompat apa pînă la ultima picătură și au plecat, iar după cîteva minute pivnița s-a umplut din nou și am reluat alergătura în timp ce nevastă-mea și-a băgat din nou degetul în filon.

Atunci a sunat telefonul. Era Felix Selig, care voia să ne facă o vizită.

— Felix, i-am spus cu voce răgușită. Fii drăguț și...

La care mititica a venit zburînd pe scări și mi-a smuls receptorul din mînă :

— Sigur că da, Felix, a spus ea. Tocmai puneam de ceai. Veniți și voi...

*

Nu pentru că mititica ar fi mai deșteaptă decît mine. S-a nimerit numai să aibă în acel moment mai multă prezență de spirit, pentru că tot ce făcuse *ea* fusese să astupe gaura cu degetul, în timp ce *eu* mă spetisem cărînd apa din pivniță ca un Sisif modern. Nu Sisif. Hercule. Soții Selig au sosit curînd după aceea și mititica s-a dus să-i întîmpine.

— N-o să vă vină să credeți ce ni s-a întîmplat, le-a spus ea. Acum cîteva minute s-a spart o țeavă în pivniță și totu-i sub apă. Nu știu *ce* o să ne facem... Săracul Ephraim se luptă de unul singur cu inundația. E îngrozitor... O să se înece (suspină)... Îmi pare tare rău, dar cred că ar fi mai bine să vă întoarceți acasă. O să ne descurcăm noi cumva...

— Draga mea ! — a spus Felix cu indignare. Dar nici nu mă gîndesc să te lăsăm...

Și zicînd acestea, și-a aruncat haina ca un bărbat, și-a suflecat pantalonii și mi s-a alăturat în cursa de gă-

leți, în timp ce nevastă-sa și mititica făceau cu rîndul la gaura din zid. Iată, dragă cititorule, ce numesc eu adevărata prietenie, adevărata solidaritate. Felix s-a dovedit a fi un cărător de apă înnăscut : în mai puțin de o oră apa scăzuse simțitor în pivniță, ajungînd curînd la nivelul gleznelor. Nu știam cum să ne exprimăm recunoștința față de soții Felix.

— Dragii noștri, le-a spus mititica, întinzîndu-se pe un scaun. Am fi fost pierduți fără voi. Totuși, cred că n-are rost să cărați gălețile umplute numai pe jumătate. Ar fi mai bine să le umpleți pînă sus...

Acum Felix arăta destul de încruntat și nivelul apei a crescut din nou, dar am avut noroc, pentru că tocmai atunci a apărut Zvika să ne întrebe dacă n-am vrea să vedem un film. Am găsit pentru Felix un ciubăr mare și am organizat o ștafetă, eu limitîndu-mi activitatea la oferirea unor consultații tehnice și la întreținerea ritmului.

Pe la opt seara rămăsesem din nou singuri cu inundația. Felix s-a prăbușit primul, apoi Zvika a căzut în grădină și am fost nevoiți să-i lăsăm să plece. Ne-am hotărît să nu ne mai bazăm pe miracole și am întocmit o listă cu cunoștințe, bifîndu-i pe cei ce știam că au o bună condiție fizică.

— Cred că Weinreb joacă tenis, a spus nevastă-mea gînditoare, și are și o nevastă voinică...

Soții Weinreb au fost puțin surprinși de invitația noastră caldă și atît de neașteptată, dar ei așteptau oricum o pereche care tocmai se întorsese din Chile.

— Prietenii voștri sînt și prietenii noștri, a declarat solemn mititica. Aduceți-i și pe ei.

Așa că au sosit noii noștri coechipieri, Weinreb aducînd și paletele de tenis de masă pentru eventualitatea în care aveam chef de o partidă. Habar n-avea el. Fiindcă ce credeți că mi se întîmplase ?

Am relatat din nou povestea cu inundația, deja obosit, pentru că, de fiecare dată cînd venea o nouă echipă, trebuia să mă bărbieresc și să-mi pun niște haine uscate,

pentru a da credibilitate povestirii. Oaspeții noștri au fost plini de înțelegere și s-au pus imediat pe treabă, îmbărbătați de mine:

— Hei rup! — strigam eu pentru a menține ritmul. Hei rup!

Perechea chiliană era deosebit de pricepută la o asemenea treabă, ajungînd la o producție de circa 1,5 m^3 pe oră, și împreună cu campionul de tenis Weinreb, au reușit să reducă nivelul apei la 75 mm. Apoi nevastă-mea, plină de insolență, a făcut gafa cea mare:

— O, dragii mei, le-a spus ea. Trebuie că ne urîți. Să vă spetiți din cauza noastră. Cei mai mulți s-ar fi întors direct acasă...

Ah, gură spartă! Toți patru și-au lăsat uneltele jos și s-au dus direct acasă. Halal prietenie: cînd ai mai mare nevoie de ei, te părăsesc. Necazul era că ne obișnuisem deja așa de mult cu sistemul de muncă sclavagist, încît nu știam cum să mai facem față și stăteam acolo, privind neajutorați fluxul în creștere. Cinci minute mai tîrziu, am hotărît să trec la acțiune și l-am sunat pe Meir Geiger, pentru că locuiește lîngă mine și poate ajunge foarte repede. Nevasta lui, Yona, mi-a răspuns la telefon.

— Ne-ar face mare plăcere, mi-a răspuns ea, dar mașina noastră este stricată.

— Atunci veniți pe jos, este doar aproape. Și aduceți și un pachet de cărți...

— Pe jos? Dar plouă. Știi ceva? Veniți și ne luați cu mașina voastră.

— Minunat! I-am și dat drumul!

Îi e frică să nu se ude, muiere răsfățată. Am lăsat-o pe mititica cu zăgazul ei și am gonit după colț la soții Geiger, oprind la ușa lor și încercînd să mă întorc imediat, dar era prea tîrziu. Yona mă prinsese.

— Nici nu-ți poți imagina ce mi s-a întîmplat, mi-a șoptit ea cu respirația tăiată. Acum un minut pivnița noastră...

Am căzut în cursă ca un copil. Veniți să ne luați cu mașina, hmm! Escroci ordinari! Eram așa de furios pe ăștia doi, încît am vărsat intenționat apă pe covorul lor cel bun de fiecare dată cînd treceam cu gălețile. Ce naiba,

în timp ce eu goleam Lacul Geiger cu ultimele mele forțe, nevastă-mea se afla pînă la genunchi în propriul nostru Waterloo...

În cele din urmă, ferestrele cerului s-au închis, cum scrie în Geneză, și apele s-au potolit și a venit vara, și iată, soții Weinreb s-au întîlnit cu soții Geiger și cu Zvika și cu perechea de turiști și acum nu ne mai vorbesc deloc.

— Cine-i ăsta, am întrebat eu. Este cumva tipul care a șterpelit cărțile bărbatului lui Fleur ?

— Nu fi prost, mi-a spus nevastă-mea. Ăsta-i nepotul lui Winifred.

— Cel care a căzut de pe cal ?

— Nu, aia a fost Frances, mama lui June. Și mai taci odată !

Așa era în fiecare vineri seară, în timpul acelor luni amețitoare cînd televiziunea israeliană ne prezenta Saga care cucerise lumea : Forsyte. Stăteam țintuiți lîngă aparat, împreună cu Amir care ar fi trebuit să fie în pat și cu uitam mereu personajele. Așa am petrecut o seară obișnuită crezînd că pictorul care picta nudul este fiul acelei femei, Lady Cum-o-cheamă, pînă cînd Amir mi-a explicat că nu, că el este vărul bătrînului Jolyon.

De ce oare nu scriu numele personajelor pe ecran, ca la telejurnal ?

Iată, acum, soțul lui Fleur ține un discurs în Camera Comunelor și nu-mi amintesc dacă el este fiul lui Irene sau nu, *dacă* Irene este cea violată de Soames cu cinci episoade în urmă. Și, ceea ce este mai rău, Renana, fetița noastră cea mică, plînge și face un zgomot ciudat. S-o fi urcat pe barele pătuțului și s-o fi dedînd la jocuri periculoase acum ? Sau o fi făcînd puțină echilibristică pe bară ? Transpirația rece îmi acoperă fruntea. Mititica se ogîltă și ea pe scaun.

— Cine-i ăsta ? — întreb eu. Ăsta-i tipul care o iubește la nebunie pe Fleur ?

Undeva în casă sună telefonul, dar nu ne mișcăm. Cineva care sună în timpul serialului Forsyte Saga nu poate fi, oricum, în toate mințile. Acum trei vineri, cineva a sunat la ușă, aducînd o telegramă sau mai știu eu ce,

și a ținut degetul apăsat pe sonerie timp de zece minute, dar nu i-am putut deschide fiindcă Soames tocmai discuta cu Irene despre logodna lui June.

— Liniște ! — am strigat spre ușă. Forsyte !

Buf ! Zgomotul unui copil care cade vine dinspre camera Renanei, urmat de gemete puternice. Fetița noastră a căzut din pătuț, sînt sigur de asta.

— Amir, mă răstesc eu către fiul meu. Du-te și vezi ce s-a întîmplat. Grăbește-te !

— La ce bun ? — mormăie el. Oricum a căzut...

Iată unde am ajuns — un nenorocit de spectacol TV este mai important pentru el decît sora lui. Nevastă-mea este îngrozită. Soames discută în contradictoriu cu un tînăr — un avocat cred.

— Cine-i tipul ? întreb eu. E fiul lui Helen ?

— Sssst !

Renana pare să se fi pus pe picioare și să se fi deplasat spre dormitorul nostru : se aude zgomot de mobilă dărîmată și sticlă spartă. Nu, m-am gîndit eu, avocatul ăsta nu poate fi fiul lui Helen. Fiul lui Helen a fost omorît într-un accident rutier. Sau nu, ăsta a fost Bosinney, arhitectul. A alunecat sub o trăsură sau ceva asemănător.

— Atunci cine-i ăsta ? — am întrebat. O fi cumva fratele lui Marjorie ?

— N-are nici un frate, a sîsîit mititica. Uită-te în dreapta ta.

Am așteptat cîteva scene, apoi am aruncat o privire fugară într-o parte. Un bărbat stătea liniștit lîngă fotoliul meu, cu fața mascată cu un ciorap de nailon și cu o geantă mare atîrnată pe umăr. Michael, soțul lui Fleur, era bătut de cineva în Cameră. Nu chiar în Cameră. La toaletă.

— Cine-i individul care-l lovește ? — a întrebat omul cu geanta. Nu-i soțul lui Winifred ?

— Pfuu ! Soțul lui Winifred a șters-o demult în America cu actrița aceea, i-am spus eu. Sssst !

Sărmanul Soames avea din nou probleme : tînărul avocat îl storcea de bani.

— Prin cîte trebuie să treacă bietul om, a spus mititica oftînd. Toată lumea este pe capul lui.

— Să nu vă pară rău pentru ticălosul ăsta, a spus cineva din stînga mea. Nu v-aduceţi aminte cum s-a purtat cu Irene în noaptea nunţii ?

— Sssst !

Acum puteam vedea *doi* bărbaţi cu genţi stînd lîngă mine.

— Staţi jos, am spus eu. Nu văd nimic.

Cei doi s-au aşezat încet pe covor.

— Ce se întîmplă ? — a întrebat nevastă-mea. Cine-s ăştia ?

— Fratele lui Anne, a răspuns unul din oaspeţi. Cea de-a doua soţie a lui John. Sssst !

Cei doi au început să şuşotească între ei, ceea ce era foarte enervant, astfel încît nevastă-mea a început să-mi facă semne, să fac ceva, dar eu aşteptam o pauză. Aceasta mi-a fost oferită de slujnica vărului sorei lui Soames, care era cam plictisitoare şi putea fi sărită. Am alergat în bucătărie şi am sunat poliţia. După trei minute mi-a răspuns o voce iritată :

— Sergentul e ocupat. Reveniţi la 10:50.

— O clipă ! — am strigat eu. Am doi spărgători în sufragerie.

— L-aţi prins pe Forsyte ?

— Da. Trimiteţi repede pe cineva.

— În curînd, mi-a răspuns poliţaiul de serviciu. Cine e ?

I-am dat numele.

— Nu de dumneata era vorba, mi-a spus poliţaiul şi a închis.

M-am întors repede la serial.

— Ei, ce-am pierdut ? — am întrebat eu. Tipul ăsta nu-i fratele lui Holly ?

— Ce-i cu dumneata ? — a spus cel mai înalt dintre spărgători. Fratele lui Holly a murit de tifos în *primul* episod, ce naiba.

— Ah, atunci ăsta-i vărul lui...

— Bla-bla-bla...

Aceasta era Renana, care se tîrîse din camera ei pînă la fotoliul meu ca o fată mare. O sirenă de poliţie s-a auzit ţipînd în stradă. Unul dintre hoţi s-a ridicat pe jumătate, dar tocmai atunci Marjorie a intrat în spital

și s-a întîlnit față în față cu Fleur lîngă patul lui Cum-îl-cheamă. Suspensul devenea aproape insuportabil. Cineva cără lovituri în ușa de la intrare.

— Cine-i ăsta ? — am întrebat eu. E tipul care a plecat în Australia ?

— Nu, acela era tatăl vitreg al lui Irene, ssst !

Ușa de la intrare a fost doborîtă și am observat vag cîteva figuri în uniformă care s-au furișat în cameră și s-au aliniat la perete în spatele nostru.

— Cine-i ăsta ? — a întrebat unul dintre polițiști. Nu-i soțul lui Holly — soția lui Val ?

— Gura !

În cele din urmă, Fleur a refuzat să se împace cu Marjorie și a plecat să-l îngrijească pe fratele lui Ann, continuare în episodul următor. Grozav episod a fost cel de azi !

— Nu cred că Fleur are dreptate, a remarcat sergentul. Vreau să spun că o dată ce Marjorie a făcut gestul acesta, ea ar fi trebuit să dea uitării trecutul. Și încă pe patul de moarte al fratelui ei !

— Aiurea, Marjorie încearcă numai să o șantajeze, mi-a spus unul dintre hoți din prag. Și, oricum, nu-i fratele ei. E fratele lui Vic, ăla care i-a angajat pe detectivi.

— Prostii ! — le-am strigat eu. Acela a plecat în Orient acum două săptămîni.

— Dacă nu te superi, acela era Wilfred, poetul, m-a pus la punct nevastă-mea. Nu vei învăța odată să-i deosebești ?

Într-adevăr, de parcă n-aș avea alte griji. Ea însăși, timp de două săptămîni, a crezut, ca o fraieră, că tipul acela care s-a dus să lupte cu burii era Jolyon Jr. Sînt sigur că nu de la ea voi ajunge eu să cunosc familia Forsyte.

MAXIMALISM

Într-o binecuvîntată zi, Renana a aruncat suzeta ei favorită prin grilajul balconului, terminînd astfel definitiv cu suzetele, și tocmai mă bucuram în sinea mea de acest lucru, cînd mititica a hotărît că odraslele doresc un cîine.

— La naiba, am spus eu. N-o luăm iar de la capăt.

— Facem doar o încercare, mi-a spus nevasta. De dragul copiilor.

— Mda. Și apoi, ne atașăm de el și rămînem încurcați...

În continuare, nevasta a vorbit cu copiii, drept care Amir și Renana au venit și s-au așezat pe genunchii mei și au început să mă implore : tati-cîine — tati-cîine — tati-cîine. Am decis să le vin în întîmpinare :

— Bine, am spus eu. Ce fel de cîine ?

— Unul de rasă, a spus nevastă-mea. Cu pedigri.

Mi-am dat seama imediat că nevastă-mea consultase pe cîțiva dintre posesorii de cîini din cartier. Acum înțelegeam și sensul rînjetelor malițioase pe care le observasem pe fețele lor.

— Nu vreau vreo fiară din acelea care să distrugă întreaga casă, a continuat nevastă-mea, nici unul mititel — căci sînt proști. N-ar trebui să fie nici prea tînăr, pentru că ar trebui să-l instruim noi acasă, nici prea bătrîn. Cîinii bătrîni au astmă. De asta-i important să aibă un pedigri, să te asiguri că are fălcile roz, picioarele drepte și părul lins. Nu vreau un cîine sîrmos. Deci, fii atent, fă-ne rost de un cîine ascultător, care să aibă un lătrat frumos, clar dar liniștit, care să nu muște sau să roadă covoarele și care să *nu* fie cățea, pentru că astea sînt în călduri mai tot timpul. Dar nici un cîine nu-i bun pentru că aleargă întruna după cățele. Și, firește, nu unul

care costă o avere, ci unul de rasă cu o obîrşie bună, pentru că numai pe ăştia merită să dai banii...

— Bine, am spus eu. Dacă eşti sigură că asta îşi doresc copiii...

— Da. Du-te şi ţine minte — fă ochii mari şi *nu* cumpăra primul cîine care ţi se oferă.

*

Mi-am pus haina şi am pornit-o spre oraş cu ochii deschişi. Pe drum am intrat la poştă să iau nişte timbre şi m-am aşezat la coadă în spatele unui om ce tuşea rău, care a văzut expresia îngîndurată de pe faţa mea şi m-a întrebat dacă nu caut un cîine, căci el avea unul în grădina sa, care se afla chiar după colţul străzii. M-am dus cu el. Cîinele s-a dovedit a fi un căţeluş cu părul creţ, cu picioarele crăcănate şi un bot plin de pete rozalii. Stătea întins într-o cutie de pantofi rozîndu-şi coada, dar cînd ne-a văzut a sărit în picioare şi a început să-mi lingă gleznele cu încîntare. M-am ataşat imediat de el.

— Cum îl cheamă ? — am întrebat eu.

— Nu ştiu, mi-a răspuns omul cu tusea. Îl vreţi ?

— E de rasă ?

— De rasă ? — a izbucnit omul. Ascultă amice, cîinele ăsta este produsul a circa douăsprezece rase şi sper că asta îţi ajunge. E cîine, latră, ce altceva vrei ? Deci, îl iei sau nu ?

Devenea nervos aşa că am spus da. Mă şi ataşasem de animal, cum am mai spus.

— Cît vreţi pe el ?

— Nimic. Luaţi-l numai.

A împachetat corcitura într-un ziar, mi-a pus-o în braţe şi ne-a împins afară, dar după cîţiva paşi mi-am adus aminte de nevastă-mea şi am îngheţat pe loc. Acesta — mi-a străfulgerat prin minte — nu este exact cîinele despre care discutasem cu numai zece minute în urmă. Nu, şi dacă mă arătam cu el, am fi fost amîndoi azvîrliţi pe scări. Am mai aruncat o privire spre achiziţia mea : stătea cuminte, tremurînd uşor, numai botul ieşindu-i puţin afară. Abia atunci am văzut că, de fapt, botul era *roz* şi petele *negre*. Nu, ăsta nu va fi admis acasă. Trebuia să pregătesc terenul mai întîi. Aveam nevoie de timp.

Am alergat înapoi la domnul Tuse.

— Nu mă duc direct acasă acum, am mințit eu. Îl iau după-amiază sau altădată.

— Ascultă, mi-a spus domnul Tuse. Pot să-ți plătesc cîteva lire...

— Nu, nu. M-am atașat deja de el. Mă întorc, nu vă faceți griji.

*

— Ei ? — m-a întrebat nevasta. Ai găsit ceva ?

Chiar credea că o să mă dedic acestei probleme ?

— Draga mea, am spus încruntat. Un cîine nu se cumpără ca un kilogram de mere ! Am văzut cîțiva terieri scoțieni și un settler, dar pedigriul lor mi s-a părut destul de îndoielnic.

Nu eram sigur că există vreo rasă numită „Settler", dar suna bine. Fiindcă veni vorba, ce însemna de fapt pedigri ? Rasă ? Soi ? Ceva legat de picioare, cum este pedichiura ?

În orice caz, mititica era mulțumită : mă preocupam de problema cîinelui, nu eram gata să cumpăr prima corcitură ce îmi ieșea în cale. M-a aprobat.

— Ai dreptate. S-o luăm încet. La urma urmelor, nu cumpărăm un cîine în fiecare zi.

— Oh, am făcut eu. Am văzut niște anunțuri în ziar. Cred că voi sonda terenul mîine.

*

Dimineața următoare m-am dus direct pe plajă, am înotat, am stat la soare și am urmărit parada costumelor de baie pînă la prînz. În drum spre casă am făcut o scurtă vizită cățelului meu din grădină. A fost foarte fericit să mă vadă și m-a lins peste tot, și totodată am observat ceva curios în legătură cu limba lui. Era oarecum răsucită. Cățelul ăsta nu avea evident nici urmă de sînge albastru în el. Eram nebun să cred că voi răzbi cu el.

— Mîine, i-am spus lui Tuse. La prima oră. Mîine facem cu toții injecții antirabice, așa că poimîine sîntem gata să-l primim...

*

— Anunțurile alea nu fac nici cît hîrtia pe care sînt tipărite, m-am plîns eu nevesti-mi. N-ai idee cîte rase amestecate au încercat să-mi paseze astăzi.

— Totuși, mi-a spus nevasta, și am putut discerne o ușoară notă de suspiciune în vocea ei. Totuși, ce anume ai văzut astăzi ?

A uitat că sînt poet, ce naiba ?

— Am văzut un pudel de Yorkshire destul de acceptabil, în Ramat Gan, i-am spus eu gînditor, dar nu avea certificate decît pentru ultimile patru generații. Am avut, de asemenea, impresia că au existat vreo două cazuri de incest în familie.

— La ce te poți aștepta ? — mi-a spus nevasta. Este un lucru destul de obișnuit la ciini.

— Dar nu pentru *mine !* Pentru mine ori este totul ori nimic și cînd spun pedigri înțeleg pedigri !

Mă pot ridica la înălțimea situației la fel de bine ca oricare altul.

Mititica s-a uitat la mine cu o expresie neobișnuită în ochi. Era respect ? Sau admirație ?

— Cîtă dreptate ai ! — a șoptit ea. Și eu care credeam că o să ne aduci prima corcitură întîlnită în cale...

— Splendid ! — am spus eu supărat. Sîntem căsătoriți de 12 ani și doar atît ai ajuns să mă cunoști ! Ei bine, află că mîine bat tot drumul pînă la Haifa pentru a-l consulta pe doctorul Menczel. Da, *doctorul* Menczel, cel mai mare expert în cîinologie din țară...

În dimineața următoare am luat mașina, am parcat-o în spatele poștei și m-am dus în grădină să-l văd pe Max, care a sărit în brațele mele de bucurie cînd m-am îndreptat în vîrful picioarelor spre cutia lui de pantofi. M-am decis să-l învăț cîteva trucuri, cum ar fi săritul gardurilor și prinderea hoților, dar nu s-a dovedit un elev sîrguincios. Pentru un moment mi-a părut chiar rău că mă atașasem atît de mult de el. În plus, Tuse și-a făcut deodată apariția și a început să țipe că va arunca afurisitul de animal în stradă dacă nu o luam cu mine imediat.

— Vă rog, ați spus să *o* iau ? — l-am întrebat.

— *Să-l* luați, *s-o* luați, ce importanță are ? — a spus idiotul. Luați odată cățeaua de aici !

Max, de asemenea, mi-a aruncat o privire întrebătoare și a început să dea din coadă :

— Ei ? — se putea citi în ochii ei. De ce nu mergem ?

— Încă puțină răbdare, i-am făcut semn.

*

Ajuns acasă, m-am trîntit într-un scaun, mort de oboseală după lunga mea căutare.

— Am fost la doctorul Menczel, am raportat eu, și mi-a arătat cîteva exemplare destul de frumoase. Dar în ce privește puritatea... am avut, cumva, un fel de îndoială, o mică...

— Nu ești cumva prea cusurgiu? — m-a întrerupt mititica. Știi, nimeni nu este perfect.

— Nu-mi pasă, i-am spus eu hotărît. Nu iau orice mi se oferă și cu asta basta. De fapt, m-am hotărît să comand un animal cu adevărat nobil, din străinătate... Am auzit de acea faimoasă caniserie din Elveția.

— Totuși, cît va costa?

— Nu mă-ntreba! Am și ales unul — un schnauzer în miniatură, alb-murdar al cărui pedigri merge pînă la Frederick cel Mare dinspre partea tatălui și pînă la Excelenz von der Stuchholz dinspre partea mamei. Un adevărat aristocrat luminat.

— Bine, a spus nevastă-mea plictisită. În regulă.

Următoarele trei zile au fost cele mai grele. Lui Tuse l-am spus că voiam s-o dau pe Max drept cadou de ziua de naștere a fetiței mele, așa că l-am rugat s-o mai păstreze cîteva zile. N-a spus nimic, a înșfăcat-o doar pe Max și a aruncat-o peste gard după mine. Am luat-o în brațe, am scărpinat-o după ureche ca s-o înveselesc puțin, apoi am aruncat-o înapoi în grădină și am fugit.

— I-am rugat să-l păstreze pe Max la aeroport încă o zi, am informat-o pe nevastă-mea, pînă i se verifică biografia la Institutul Veterinar din Ierusalim.

— Ești pe cale să devii un adevărat snob, a mormăit nevastă-mea, dar mi-am dat seama că rezistența ei pierise. În dimineața următoare, am găsit-o pe Max așteptîndu-mă în colțul străzii, scheunînd patetic. Bruta lipsită de inimă o izgonise din grădină, între două accese de tuse. I-am cumpărat sărmanei cățelușe o zgardă nouă și frumoasă, bătută cu ținte de alamă și am adus-o acasă.

— Max îi este numele, am făcut eu prezentările, și vine direct din Elveția.

Familia se uita la ea cu veneraţie : un adevărat schnauzer elveţian în miniatură, cu un pedigri impresionant, un prinţ printre cîini.

— Drăgălaş, a spus nevasta. Adorabil. A meritat într-adevăr aşteptarea. Uite, s-a şi ataşat de el. Este într-adevăr drăgălaşă, Max a noastră. Coada i se mişcă ca un metronom, iar ochii îi strălucesc de atîta inteligenţă încît, uneori, simţi că ar putea să înceapă să vorbească din clipă în clipă. În ce mă priveşte, aş prefera să nu scoată o vorbă.

EDUCAȚIA LUI MAX

Nu i-a luat mult timp lui Max ca să se acomodeze, și acum ne are pe toți în mînă. Totul începe cu inspecția din zori, cînd sare în patul nostru, ne linge temeinic, după care se apucă să roadă așternuturile. În scurta perioadă de cînd este cu noi, cățeaua schnauzer în miniatură a devorat deja o duzină de papuci, vreo două covoare, un radio cu tranzistori și două romane polițiste. Cînd s-a apucat de biroul meu, totuși, am decis să pun capăt situației și am surghiunit-o în grădina din spatele casei ; de atunci, nu a mai fost primită în casă, decît ziua și noaptea.

— Ephraim, mi-a spus nevastă-mea. Crezi că o creștem cum trebuie ?

Eu însumi aveam cîteva îndoieli în această privință. Corcitura noastră de rasă își petrece cea mai mare parte a timpului liber întinsă pe cele mai noi dintre fotoliile noastre. Mișcă din coadă veselă cînd se apropie vreun străin de ușă și latră numai cînd mititica începe să cînte la pian. În plus, copiii o îndoapă cu ciocolată și fursecuri, așa încît arată mai curînd ca un pui de hipopotam decît un schnauzer în miniatură. De asemenea, folosește covorul din sufragerie pentru pipi și alte necesități. În general, îndrăznesc să afirm că este un pic cam răsfățată.

— Ascultă, i-am spus nevestei. Ce-ai spune s-o trimitem la școală ?

Ideea mi-a venit privindu-l pe Zulu, un cîine ciobănesc negru, care trece pe sub ferestrele noastre de două ori pe zi, în urma lui Dragomir, dresorul de cîini.

— Urma ! — latră Dragomir din cînd în cînd. Jos ! Marș !

Și ditamai animalul îl ascultă tăcut ca o mașină și stă, merge și găsește la comandă. Odios lucru, acesta-i adevărul.

— Transformă bietul animal într-un robot, a declarat mititica. Un adevărat robot fără suflet.

Ne-am întors privirile către Max, Max a noastră ocupată cu ruperea unei perne brodate de mînă, pentru a vedea ce se află înăuntru și care își lăsa udul prin toată casa. Iar noaptea trecută ne-a făcut o figură și mai tristă chiar în mijlocul sufrageriei.

— Ah, da, mi-a spus nevasta cu privirea abătută. Poate că ar trebui să vorbești cu acest Dragomir, la urma urmelor.

Acest Dragomir este un ins voinic și tînăr care înțelege limbajul cîinilor ca înțeleptul rege Solomon în epoca sa de glorie. Este ceva mai puțin fluent în graiul omenesc deși aud că vorbește croata maternă destul de bine.

— Ce-i asta ? — a întrebat Dragomir, cînd i-am prezentat-o pe Max. Dă unde l-aveți ?

— N-are importanță acum, am spus eu, ușor iritat. Principalul este că-i aici și că vrem ca dumneata să o dresezi. Dragomir a înșfăcat-o de ceafă, a ridicat-o pînă în dreptul ochilor și a cercetat-o în profunzime.

— Cum hrăniți la cîine ?

I-am spus că-i dăm supă, friptură de vacă și tăiței, iar ca desert căpșuni. Iar cînd are chef de o gustare, gem, șarlotă sau floricele de porumb.

— Rău, a zis Dragomir. Cîine să mănînce numai o dată-n zi și gata. Unde se deșartă cîine ?

— In casă, am pîrît-o eu în mod josnic. Pe covor. Niciodată în grădină. Mă întreb de ce ?

— Vă zic io : cîinele se deșartă totdeauna în același loc unde a făcut prima dată, din cauza mirosului, a explicat marele om. De cîte ori a făcut în casă ?

Am făcut o scurtă socoteală în cap : Max se poartă necuviincios cam la fiecare două ore, așa că în trei luni totul s-ar ridica la...

— Cam de 500 de ori !

— Doamne ferește ! — a exclamat el. Trebuie să vindeți cîine ăsta.

A explicat și de ce. Se pare că în numai trei luni am reușit să o convingem pe Max că grădina este casa ei, iar casa noastră W.C.-ul ei.

— Fă ceva, te rog, l-am implorat pe Dragomir. Încearcă s-o salvezi. Plătesc oricît.

— Mai întîi, legați cîine, a ordonat dresorul. V-aduc lo un lanț rezistent.

Max îl privea pe Dragomir cu adorație și dădea nebunește din coadă. Cine a spus oare că animalul acesta este inteligent ?

A doua zi, Dragomir și-a făcut apariția cu un lanț gros de fier — șterpelit poate de la vreun vapor — a frînt mătura noastră cu coadă pe genunchi, a înfipt-o în pămînt în fundul curții și a legat-o cu lanțul pe micuța Max.

— Bun, a declarat el. Așa să rămînă tot timpul. Să mănînce o dată-n zi. Să nu se apropie nimeni de el.

Inimile noastre sîngerau.

— Dar va plînge, am protestat eu fără hotărîre. S-a obișnuit cu oameni în jurul ei. Va plînge...

— Să plîngă, a spus Balaurul Dragomir. Io nu permit nici un răsfăț.

Dragomir ăsta este un tip care intimidează, dar are multă autoritate. Oricum nu mi-a plăcut. Avea dinții galbeni, ca fapt divers.

Și-i etala către mine, încercînd din nou să mă convingă că ar fi fost mai simplu pentru toate părțile interesate dacă aș fi vîndut-o pe Max. Oricum, nu era un schnauzer în miniatură, susținea el, ci un schnorrer [1] în miniatură, în cel mai bun caz, așa că ce rost avea să aruncăm banii pe ea. Am jurat pe tot ce-i mai sfînt că vom respecta întocmai instrucțiunile lui, că vom face orice ne va cere, numai să nu ne-o ia pe Max de lîngă noi.

— Bine, a consimțit el. Deci dați încoa 1 500 de lire.

Max a început să urle în cătușele ei. Își dăduse pînă la urmă seama.

În după-amiaza aceea, urlam cu toții. Copiii au văzut-o pe Max ofilindu-se în exilul ei din grădină și inimile lor s-au înmuiat. Părea atît de nefericită, de sin-

1. Schnorrer (idiș) = profitor.

gură, de părăsită. În cele din urmă, Renana a fugit suspinînd și s-a așezat pe pămînt lîngă Max într-o manifestare de solidaritate. Amir, care este mai mare și mai înțelept, s-a ținut de mine să dau drumul cîinelui numai puțin, dar am rămas neînduplecat.

— Îmi pare rău, am spus eu. Am primit instrucțiuni.

— Numai zece minute, a intervenit mititica. Cinci minute, atunci.

Pînă la urmă, m-am înduplecat. Fie, cinci minute și nici o secundă în plus. Max a intrat în casă ca o furtună, ca un Prometeu dezlănțuit și aproape că a luat pielea de pe noi. Și-a petrecut noaptea în patul lui Amir, ghemuindu-se sub pătură alături de el și hrănindu-se cu stafide și pantofi. Dimineața a sunat Dragomir.

— Ce făcut cîine az-noapte ?

— Bine, am spus eu. Grozav.

— Latră ?

— Las' să latre.

Max era ghemuită la pieptul meu, cu o ureche la telefon și se juca cu ochelarii mei. Dragomir îmi explica încă o dată cît de vital era să respectăm regula, mai ales la început, să o ținem pe Max legată, să-i dăm de mîncare o dată pe zi și să nu ne apropiem în nici un chip de ea.

— Sigur, am spus eu. Absolut. Ascultă-mă, domnule Dragomir, cheltuiesc o avere cu educația acestui cîine și nu am de gînd să stric totul cu mîinile mele.

Dragomir a înțeles cum stă treaba și a fost satisfăcut. Am pus receptorul în furcă, am scos firul dintre dinții lui Max și m-am așezat oftînd ușurat.

Pe la prînz, Amir a năvălit în casă gîfîind :

— Repede ! — a strigat el. Dragomir.

Am înșfăcat-o pe Max de pe pian, am alergat în grădină și am legat-o cu lanțul de ancoră. Cînd a sosit dresorul, stăteam cu toții în jurul mesei, cinînd cum se cuvine.

— Unde-i cîine ? — a întrebat Dragomir.

— Unde să fie ? — a răspuns nevastă-mea. În grădină, unde îi este locul.

— Bun, a zis el. Să nu-i dați drumul !

Niciodată, am zis noi, drept cine ne lua, și am ținut-o pe Max în fiare pînă cînd a plecat Dragomir, după care

um lăsat-o în casă, la budincă. Max era încîntată, dacă nu chiar derutată. Nu prea putea înțelege acest nou regim în care era înșfăcată și legată de par ori de cîte ori se arăta omul-balaur și eliberată de îndată ce pleca. Treaba a mers, totuși, vreo săptămînă ; se obișnuise deja și fugea singură în grădină de îndată ce-l auzea pe Dragomir venind. În ce mă privește, încercam o deosebită satisfacție creatoare de pe urma imaginării rapoartelor zilnice pentru Dragomir privitoare la progresele cîinelui. În ziua în care Max a tras fața de masă jos cu veselă cu tot, l-am ridicat chiar salariul pentru a ne liniști conștiința.

Apoi, Dragomir, a făcut greșeala vieții lui. A venit seara.

De la Zulu a pornit totul : îl mușcase pe poștaș de picior și Dragomir fusese chemat să-i dea o lecție. Apoi s-a gîndit că, dacă tot e prin preajmă, ar putea să treacă și pe la noi. S-a dus în grădină, s-a întors, a trecut prin bucătărie și a mers direct în camera copiilor. Acolo a găsit-o pe Max în brațele lui Amir, amîndoi stînd în pat, privind la televizor și ronțăind alune.

— Asta înseamnă grădină ? — a urlat Dragomir. Asta înseamnă legat ?

— Ne pare rău, a spus Amir plonjînd sub pătură. Nu ne așteptam să veniți...

Eu unul am fugit în baie, am sărit sub duș și am început să cînt cît mă țineau puterile. Mititica, totuși, a prins curaj și s-a avîntat :

— La naiba cu grădina dumitale ! — a țipat ea drept în fața tiranului. Max nu e un prizonier, să știi, e un cîine ! Și nu facem un lagăr de concentrare din casa noastră !

— Sînteți țicniți, a remarcat Dragomir sec. De-acum o să se ușureze totdeauna în casă.

— Ei și ? Eu va trebui să fac curat după ea, nu dumneata !

Și din acea zi, Max se lăfăie din nou legal în fotoliile noastre, urmărită îndeaproape de nevastă-mea cu cîrpa în mînă. Și mănîncă supă și ciocolată, și noi o răsfățăm tot timpul, și ea se ușurează peste tot, și am terminat cu grădina, cu lanțurile, cu toate.

CĂLDURI

A venit ziua cînd Max a început să arate deodată un interes neobișnuit față de cîini. Din cînd în cînd sărea pe pervazul ferestrei dînd din coadă frenetic și scoțînd lătrături scurte cu dublu înțeles. Mă uitam afară și cînd colo, ce să vezi, toți cîinii din cartier se adunaseră acolo, uitîndu-se înăuntru. Zulu, ciobănescul negru care locuiește în josul străzii, ne-a invadat de-a dreptul curtea și a încercat să forțeze obloanele.

Balaurul Dragomir a lămurit misterul pentru noi:

— Ce v-agitați atît? — i-a spus nevesti-mi. Cățeaua e-n călduri.

— Cum? — a întrebat nevasta. Ce vrei să spui?

— Drăgoste ală, a informat-o Dragomir. Vrea să se copuleze. Voia să spună „să copuleze", firește. Se pare că vara aduce cu ea și un alt tip de căldură, iar Max ține în seamă semnalele Naturii, ca să spunem așa. Chiar și copiii și-au dat seama că Max trece printr-o criză.

— Tati, m-a întrebat Amir, de ce se înnebunește Max să se ducă afară la cîinii aceia?

— Fiule, a răspuns tatăl, vor să se joace cu ea.

— Adevărat? — a spus Amir. Credeam că vor să aibă relații sexuale cu ea.

De fapt, a folosit un cuvînt mai scurt, dar n-aș vrea să-l repet, chiar cu realitatea vieții prezentă în fața casei. În scurt timp, admiratorii au devenit atît de numeroși, încît era imposibil să ieși afară dacă nu erai înarmat cu o mătură cu coadă. Cîinii bolteau gardul grădinii și se mișcau în cerc sub geamul lui Max. Ne-am luptat cu hoardele de îndrăgostiți, am aruncat cu apă în ei și am întins sîrmă ghimpată peste poarta grădinii, pe care înamoraților au ros-o în cîteva minute. O dată am aruncat cu pietre în Zulu și el le-a aruncat înapoi. Iar Max, su-

fletul acela pierdut, stătea în fereastră ca un manechin într-o vitrină cuprins de pofte.

— Tati, mi-a spus Amir, ce-ar fi să-i dăm drumul ?

— Nu, i-am răspuns eu, sînt și așa destui cîini pe lume.

— Dar este înnebunită să iasă afară și să...

A folosit cuvîntul acela din nou.

— Nu, am răspuns eu neînduplecat. Ar trebui să se considere căsătorită. Nu admit pozne extraconjugale.

Dar pasiunile erau de acum aprinse. Dulăii de afară au organizat un cor bărbătesc și au început să se lupte între ei, în timp ce Max îi încuraja de la fereastră. Situația ne scăpa din mînă. Scumpa noastră mică și prostuță nu mai mînca și nu mai dormea, ci visa doar la iubiții ei toată ziulica. Tînjea numai după ocazia de a fi fertilă și a se înmulți.

Părerea nevesti-mi despre ea a fost scurtă și la obiect :

— Tîrfă !

Desigur cauza acestui zbucium erotic era faptul că Max era foarte frumoasă. Era într-adevăr minunată, cu ochii ei blînzi și luminoși și blana ei albă ca zăpada. Am hotărît, de aceea, să salvăm biata făptură din ghearele propriei sale pofte și să-i reducem sex-appeal-ul tunzîndu-i coama. Am intrat în legătură cu firma care oferă aceste servicii și a doua zi au sosit doi specialiști, care au tăiat o potecă prin corul masculin și au dus-o pe Max la tuns. Max s-a luptat ca o mini-leoaică, pînă cînd, depășită ca număr și deșteptăciune, a fost tîrîtă spre oraș însoțită de lătrăturile de protest ale admiratorilor ei, care au urmărit furgoneta pînă la periferia Tel Aviv-ului.

Noi am rămas acasă cercetîndu-ne conștiința.

— Ce altceva puteam face ? — am oftat eu, ridicîndu-mi ochii spre cer. Doar e încă minoră.

Max a noastră nu s-a mai întos niciodată de la coafor. Doi specialiști complet epuizați au venit a doua zi cu un șoarece mare și roz. N-aș fi crezut niciodată că Max era atît de mică în interior. Fără păr, se transformase într-un manechin de modă ale cărei trăsături proeminente sînt oasele. Rafi a sugerat s-o rebotezăm Twiggy. O glumă foarte nesărată, trebuie să recunosc. Ea însăși, șoricica noastră purpurie, murea aproape de rușine din cauza noii

ei înfățișări și nu mai vroia să ne vorbească, se uita numai cu reproș pe fereastră...

Apoi s-a petrecut incredibilul.

Poarta de fier a grădinii păcatului a fost scoasă din țîțîni de năvala noilor legiuni. Cîini furioși săreau la ferestrele noastre zi și noapte. Dacă înainte toți cîinii din cartier o asaltaseră pe Max, acum fiecare cîine celibatar din lume încerca să ajungă la ea. Mi-amintesc de doi cîini eschimoși care veniseră direct de la Polul Nord să se drăgostească cu Twiggy.

S-a dovedit că fără blană, Max era chiar mai sexy. Comiseserăm o greșeală fatală : acum era goală pușcă. Și încă expusă la fereastră ! Transformaserăm casa noastră într-un magazin porno.

Cînd unul dintre admiratori, o ditamai bruta, a smuls clanța ușii cu o lovitură, am chemat repede poliția înainte ca dulăii să taie firele telefonice. Intenționam să le cerem să vină să-i aresteze pe huligani, dar linia era ocupată. Cercul asediatorilor s-a strîns și mai tare, pentru că problema sexuală este foarte acută. Rafi a propus să dăm foc tufelor din grădină și să ne retragem cu Twiggy pînă la primul oficiu poștal sub acoperirea flăcărilor, așa cum se procedează în serialul Tarzan atunci cînd atacă aborigenii. Între timp, totuși, Zulu sărise de pe acoperiș și năvălise în bucătărie, cu o amenințare clară în ochi : „Întîi o violez pe Twiggy, apoi îl termin pe ochelarist". L-am atras într-un duel desperat, onoarea familiei mele fiind în joc, în timp ce Max alerga în jurul nostru, sprijinindu-l în mod evident pe Zulu. Lătrăturile sălbatice au atins o nouă culme. Mica mea familie s-a ascuns în spatele mobilei răsturnate, în timp ce afară dulăii ne luau cu asalt, trăgînd în direcția noastră...

— Hai, zise nevasta gîfîind și albă ca varul, dă-le-o pe Max...

— Niciodată, am zis și eu gîfîind. Nu voi ceda niciodată șantajului !

Și apoi — stiloul încă îmi mai tremură în mînă pe cînd scriu — chiar cînd ni se terminase muniția și totul părea pierdut, lătratul a încetat afară și plutoanele de cîini au dispărut la fel de repede cum au apărut. Prudent, am scos capul afară și am ciulit urechile ca să aud trom-

petele cavaleriei, care de obicei sosește în ultimul moment pentru a-i salva pe coloniști de scalpare, dar nu se vedea nici urmă de salvare organizată. Trebuie să fi fost un miracol obișnuit sau ceva asemănător.

A doua zi, Dragomir ne-a spus ce se întîmplase :

— Știu, a spus el, la prînz se lasă arșița peste oraș.

Gata !

Acum totul a reintrat în monotonia cotidiană. Șoarecele purpuriu s-a transformat într-o cățelușă albă ca zăpada interesată numai de oameni. Nu aruncă nici măcar o privire cîinilor din cartier și ei îi răspund în același fel. Zilele trecute l-am văzut pe nefericitul de Zulu trecînd pe lîngă ea pe stradă : a ignorat-o complet. Max nici nu există pentru el. Se pare, totuși, că el este părintele micilor schnauzeri nelegitimi pe care îi așteptăm cu toții, dacă luăm în considerație semnele fiziologice.

CA ÎNTRE VECINI

Într-o seară stăteam confortabil acasă cu un vraf de reviste în față, cînd cineva a sunat la ușă. Mititica s-a uitat la mine, apoi din nou la revista ei, așa că m-am sculat să văd cine era. Era o pereche plăcută la înfățișare, în jur de patruzeci și ceva de ani, în papuci. S-au prezentat drept Dov și Lucy Gross de peste drum, s-au scuzat pentru ora tîrzie și au întrebat dacă pot să intre pentru o clipă.

Le-am deschis ușa să intre și s-au dus drept în sufragerie, au dat ocol pianului și s-au oprit în fața cărucioarului pentru ceai.

— Uite ! — a strigat Lucy triumfătoare către soțul ei. Nu au mașină de cusut !

— Perfect ! — i-a răspuns Dov. Perfect, tu ai cîștigat. Dar data trecută eu am avut dreptate : nu au „Britannica".

— Ticălosule ! — i-a replicat Lucy. N-am spus niciodată „Britannica" — ci numai că au o enciclopedie și că arată ca niște snobi.

— Pe naiba ! Ar fi trebuit să te înregistrez, asta-i !

— Păcat că n-ai făcut-o !

M-am gîndit că ar fi mai bine să intervin înainte de a se lua la bătaie și le-am propus să luăm cu toții loc și să discutăm calm ca niște persoane adulte. Dov și-a scos pardesiul și a rămas într-o pijama de bumbac albastră cu dungi.

— Locuim exact vizavi de dumneavoastră, a explicat el, indicînd blocul de peste drum. Acolo, vedeți ? La etajul doi. Ei, noi avem un binoclu fantastic — l-am cumpărat anul trecut în Hong Kong.

— Aha ! — am spus eu. Japonezii sînt foarte pricepuți la chestii de-astea.

— Tipul acesta de aparat mărește de douăzeci de ori, ne-a adus la cunoștință Lucy, aranjîndu-și o buclă rebelă. Putem vedea cu el totul, pînă la cel mai mic detaliu din casa dumneavoastră. Așa că ieri, Dov a susținut că forma aceasta întunecată din spatele pianului este o mașină de cusut și eu am fost gata să pariez că nu este, căci altfel n-ați pune o vază de flori pe ea. Drept care, în cele din urmă, i-am spus : Știi ce, hai să mergem acolo și să vedem cine are dreptate.

— Absolut, am încuviințat eu. E singurul mod de a pune capăt unei astfel de dispute. Și asta-i tot ?

— Nu, a oftat Dov. Mai sînt și draperiile acelea înflorate pe care le aveți la ferestrele dormitorului. Cînd le trageți nu putem vedea nimic.

— Îmi pare rău, am spus eu. Le tragem numai ca să nu intre soarele dimineața...

— Ei, nu vă învinovățesc, spuse Dov. Vreau să spun că nu trebuie să țineți seama de noi. Sînteți în casa dumneavoastră, la urma urmelor.

Relațiile fuseseră definitiv stabilite. Mititica a adus ceai și biscuiți.

— Mă întreb dacă guma de mestecat este încă acolo, a spus Dov, băgîndu-se sub masă și pipăind partea de dedesubt cu degetele. Era gumă roz.

— Galbenă !

— Roz !

Începuseră din nou. O pereche atît de drăguță, de civilizată și nu puteau discuta cinci minute fără să se certe. S-a dovedit, pînă la urmă, că guma era verde. Deci, de fapt nu erau atît de infailibili.

— Tipul acela care v-a vizitat aseară, a explicat Dov, a pus-o aici. O persoană înaltă, distinsă, dar cînd ați părăsit camera pentru un minut a scos guma din gură și a lipit-o sub masă.

— Ce grozav ! a chicotit mititica. Chiar că vedeți tot.

— Noi nu avem televizor, a explicat Dov. Așa că n-avem la ce ne uita seara. Nu vă deranjează, sperăm ?

— Nu, de ce ne-ar deranja ?

Mititica a adus fructe și înghețată.

— Fiți cu ochii pe tipul care vă spală geamurile, ne-a sfătuit Dov. Vă folosește after-shave-ul.

— Vreți să spuneți că puteți vedea și în baie ?

— Nu în toată ! Numai suportul pentru prosoape și o parte a dușului.

Ne-au atras atenția și asupra noii noastre dădace.

— Așază copiii în pat, ne-a spus Lucy, și după zece minute este și ea în pat cu prietenul ei.

— Ții ! — am făcut eu. Se vede așa de bine în dormitorul nostru ?

— Da, doar draperiile ne cam deranjează, cum v-am spus.

— Dar soarele...

— Știu, știu, a spus Dov, cu o urmă de nerăbdare în voce. *Constituie* o neplăcere, dacă îmi permiteți să mă exprim așa.

— Dov ! — a exclamat Lucy. Fii atent la maniere !

— Mda, a spus Dov, ridicîndu-se. Ei, ne-a făcut plăcere să vă cunoaștem în carne și oase. Deși sînteți puțin mai gras decît credeam, a adăugat el, întorcîndu-se spre mine. Aveți o ditamai burtă, știți ! V-aș recomanda să țineți regim.

— Mulțumesc !

— Pentru puțin. Sîntem doar vecini !

Am promis să menținem legătura și au plecat. Un minut mai tîrziu s-a aprins lumina în apartamentul lor, apoi figura lui Dov a apărut la fereastră cu binoclul la ochi. I-am făcut cu mîna și el mi-a răspuns cu un gest ce însemna „nu mă bagați în seamă, simțiți-vă ca acasă".

— Ce oameni fermecători, a spus nevastă-mea. Și atît de familiari.

— Da, am zis eu. Sînt ca niște vechi prieteni. Am senzația că ne cunosc de ani de zile.

TELECOMPLICAŢII

Un cetăţean israelian care călătoreşte în străinătate se simte destul de rupt de ţara sa natală. Din cînd în cînd poate vedea harta Israelului pentru cîteva secunde la televizor, poate primi o revistă israeliană veche sau o scrisoare de acasă în care se spune că îi vor scrie mai mult data viitoare. Cam asta-i tot. Firește că mai există totuşi şi telefonul. Un instrument foarte la îndemînă, foarte util, nimic nu se poate compara cu el pentru stabilirea unui contact imediat cu membrii familiei — cei apropiaţi, cei intimi, cei scumpi. Scump se potrivește — o convorbire de la New York, de exemplu, te costă opt dolari minutul.

— Ah, la naiba !

Cetăţeanul israelian aflat în străinătate respiră adînc, ridică receptorul din mica şi simpla sa cameră de hotel şi formează 009723 cu un deget ferm. Ţrrr-ţrrr-ţrrr, face mult încercatul şi fidelul instrument. Voi discuta numai chestiunile arzătoare cu nevastă-mea — mă pregătesc eu — altminteri convorbirea asta îmi va mînca toată valuta de care dispun. Totul în regulă acasă ? Copiii sînt bine ? Bun. Eu sînt bine, draga mea, da, vin acasă cît pot de repede, nu plăti impozitul pe casă încă, mai e timp, pa-pa, asta-i tot. Cel mult trei minute, scurt şi plăcut...

Gata !

— Alo, se aude o voce familiară şi piţigăiată de cealaltă parte a oceanului. Cine e ?

Este fetiţa mea, Renana. O căldură mare îmi cuprinde inima.

— Bună, scumpa ! — ţip eu în receptor. Ce faceţi ?

— Cine e ? — întreabă Renana. Bună.

— Aici e tati !

— Ce ?
— Tati, aici e tati ! Mami e casă ?
— Cine-i acolo ?
— Tati !
— Tati al meu ?
— Da, tati al tău ! Dă-mi-o pe mami, iubito !
— Așteaptă un pic... Tati, ascultă tati...
— Da !
— Ce faci ?
— Bine, foarte bine, unde-i mami ?
— Ești în America acum, în America, nu-i așa ?
— Da, dar mă grăbesc...
— Vrei să vorbești cu Amir ?
Nu pot să spun nu, pentru că aș jigni-o.
— Bine, dar repede ! Pe curînd, scumpo !
— Ce ?
— Pe curînd, am spus !
— Cine e ?
— Dă-l pe Amir !
— Pe curînd, tati !
— Pe curînd, scumpo, pe curînd !
— Ce ?
— Dă-l pe Amir odată, ce naiba !
— Amir, unde ești ? Tati vrea să vorbească cu tine ! Amiiir !
— Bună, tati !
— Bună, băiatule, ce faci ?
— Bine, dar tu ?
— Bine. Totu-n regulă, Amir ?
— Da.
— Splendid.
O scurtă tăcere. Cred că am epuizat totul.
— Tati !
— Da.
— Renana vrea să vorbească cu tine.
Îmi imaginez un contor de taxi, ceva mai mare, pe care cifrele se schimbă nebunește — clic — 360 lire — clic — 396 lire — clic — 432 lire — clic...
— Tati, ascultă tati...
— Da !
— Ieri... ieri...

— Ce s-a întîmplat ieri ?
— Ieri... aşteaptă un pic ! Amir, *lasă-mă* să vorbesc cu tati ! Tati, Amir mă *împinge*.
— Dă-o pe mami repede !
— Ce ?
— O vreau pe mami !
— Aşteaptă un pic... Ieri...
— Da !
— Ieri... ieri... mă auzi ?
— Da, te aud, ieri, ce s-a întîmplat ieri, ce s-a întîmplat ieri, ce s-a întîmplat ?
— Ieri Moshik n-a venit la grădiniţă.
— Unde-i mami ?
— Ce ?
— M-a-m-i !
— Mami nu este acasă. Tati, ascultă tati...
— Da, ce ?
— Vrei să vorbeşti cu Amir ?
— Nu, mersi. Pa-pa, scumpo !
— Cine ?
— Pa — pa !
— Ieri...

In acel moment convorbirea s-a întrerupt brusc. Poate că am atins furca aparatului sau mai ştiu eu ce. Ochii îmi sînt împăienjeniţi, inima îmi sîngerează, sîngele îmi îngheaţă. Instrumentul stricat sună vesel — şi aud vocea politicoasă a operatoarei : Convorbirea dumneavoastră costă 166 dolari şi 70 cenţi, domnule Kitchen. [1]

[1] Kitchen (engl.) = bucătărie.

ALARMĂ LA SPĂLĂTORIE

M-am trezit la unu dimineața la răgetul unui leu rănit. Zgomotul venea de afară și părea să continue. Am atins-o ușor cu cotul pe nevastă-mea :

— Hei ! — i-am țipat în urechi. Auzi zgomotul ?

— Alarmă, a mormăit mititica cu ochii închiși. Jefuiesc spălătoria.

Am fost de acord că probabil asta ar fi, mi-am tras perna peste urechi și am încercat să adorm din nou, dar inima îmi bătea nebunește pentru că mă gîndeam că poate avem și noi rufe acolo și cine știe ce se va întîmpla cu ele. I-am dat din nou un cot nevesti-mi :

— Ce facem ?

— Este vată în baie, a șișiit nevastă-mea. Poți să-mi aduci și mie...

M-am uitat pe fereastră. O mașină decapotabilă albă stătea în fața spălătoriei cu farurile aprinse. Alarma era înnebunitoare și devenea din ce în ce mai asurzitoare. Am închis fereastra și am văzut alți oameni din jur făcînd la fel. Zgomotul era, categoric, neplăcut. Ne-am pus tampoane în urechi, nevastă-mea și cu mine, și am încercat să adormim, dar curînd a sunat telefonul :

— Vă rog, a spus o voce răgușită. V-am văzut la fereastră adineaori. E la spălătorie, nu ?

— Da. Hoții.

— Din nou ?

Era a treia sau a patra oară în ultima jumătate de an. În noiembrie au spart pur și simplu ușa de fier cu niște baroase. Le-a trebuit aproape o oră și toată lumea din jur a fost asurzită de zgomotul loviturilor. Au curățat locul pînă la ultima pereche de șosete murdare.

A doua zi, bătrînul domn Wertheimer a comandat un oblon special de oţel pentru spălătoria lui şi hoţii au fost obligaţi să taie toate verigile pe rînd. Treaba a durat pînă în zori şi ne-a ţinut pe toţi într-o mare tensiune, pentru că nimic nu se poate compara cu zgomotul făcut de ferăstrău pe metal. Te întrebi cum de îl suportă şi hoţii. Apoi, acum vreo două săptămîni, bătrînul Wertheimer a instalat un sistem de alarmă extraordinar de ingenios, cu circuit electronic şi knowhow olandez. Are celule fotoelectrice, infraroşii şi toate cele, care pun în funcţiune o sonerie de alarmă la simpla atingere a unui deget.

— De ce naiba nu taie firele, o dată ce sînt înăuntru ? — a bombănit vocea răguşită. Îi voi scrie primarului. Plătesc impozitele şi vreau să dorm !

— La farmacie se vînd chestii de acelea din ceară pentru urechi. Luaţi două contra alarmei.

— Am luat, a spus Răguşitul. N-ajută.

— Oh, am spus eu. Ei, atunci nu ştiu. Dar cine-i la telefon ?

A închis imediat. Nu voia să fie amestecat, se vede treaba. M-am uitat afară. Doi bărbaţi scunzi trîndăveau în faţa spălătoriei, iar unul, coleg de-al lor, stătea pe umerii altuia şi măsura ceva cu o ruletă. Nu intraseră încă şi alarma urla de-ţi spărgea timpanele. Olandezii ăştia sînt foarte serioşi cînd este vorba de asemenea aparatură. Philips şi ceilalţi.

— Ce-ai spune de un sandviş ? — am întrebat-o pe nevastă-mea, dar ea dormita înainte. Avusese o zi grea cu copiii. Vecinul meu, Felix Selig, a năvălit în casă, arătînd încîntător în pijamaua sa roz şi cu ochii roşii :

— Ce zici ? — am întrebat eu. Crezi că o să ţină aşa toată noaptea ?

Cînd vine vorba de electricitate, Felix este un adevărat expert ; îşi schimbă siguranţele singur cînd se ard. Mi-a explicat situaţia : dacă alarma funcţionează pe baterii atunci totu-i în regulă, ele urmînd să se termine în circa cinci-şase minute. Dar dacă este conectată la reţeaua electrică naţională...

— Duminica trecută au spart un mare magazin de mobilă din zona de nord a capitalei, mi-a spus Felix,

și trei sisteme de alarmă japoneze au urlat cîteva ore fără întrerupere. Oamenii de pe strada aceea au crezut că își ies din minți. Le-a stricat de-a dreptul duminica. Pînă la urmă s-au topit firele. Băieții au cărat tot cablalîcul cu niște camioane furate...

Se spune că există o nouă bandă adezivă care se lipește în jurul ferestrelor : le izolează ermetic și elimină curentul. Felix a promis să-mi facă rost de un eșantion de la fratele său mai mic, cel care s-a însurat cu sora tipului acela de la magazinul universal, în ianuarie trecut. Tînăra pereche tocmai s-a întors dintr-un voiaj din Orientul Îndepărtat. Se pare că au făcut o călătorie nemaipomenită. În stradă, alarma era acum însoțită de un nou zgomot și pîlpîiri de lumină brăzdau zidul casei. Hoții puseseră în funcțiune un aparat de sudură. Se adunaseră cîțiva trecători, care căscau gura cu degetele băgate în urechi...

L-am întrebat pe Felix cam cît credea că vor plăti asigurările într-un asemenea caz și mi-a spus că puteau scoate cam 60 la sută de la ei, dar net. Se zvonește că bătrînul Wertheimer vrea să vîndă spălătoria, pentru că-i dă prea multă bătaie de cap. Ginerele lui conduce spălătoria în momentul de față, dar *el* vrea să-și investească banii în proprietăți imobiliare. Am pregătit cîte un sandviș și am deschis o cutie cu măsline.

Am văzut-o pe doamna Shtuptzich de vizavi deschizînd fereastra și strigînd ceva, dar n-am auzit nimic din cauza zgomotului. Șoferul din decapotabila albă s-a dat jos și i-a strigat și el ceva. Selig susține că a întrebat-o :

— Ce te privește, madam ?

Un nătărău grosolan. Doamna Shtuptzich s-a săturat și a închis repede fereastra. Deodată, am auzit o explozie puternică care a luminat tot cerul. Cîteva minute mai tîrziu alarma s-a întrerupt. Tăiaseră în cele din urmă firele. Era și timpul.

— Hai la culcare, a șoptit mititica. E aproape dimineață...

Mai aveam de dormit două ore și jumătate. Mi-am tras pătura peste ochi. Cred că va trebui să schimbăm spălătoria.

ÎNTOARCE-TE, GOLDSHTIK, TOTUL ESTE IERTAT

Întrebarea privind cine i-a cerut lui Shlomo Goldshtik să zugrăvească dormitorul nostru frămîntă încă întreaga familie. Nevastă-mea susține că îi făceam nopți de coșmar din cauza petelor de pe tavan, în timp ce eu îmi amintesc doar remarca ei : „Uită-te la pereții ăștia, uită-te numai la pereții ăștia !“

Oricum, într-o dimineață mititica a zărit doi zugravi cu scări și găleți la ușa soților Selig și pe loc i-a atras în cursă cu invitația de a ne zugrăvi dormitorul. Ei — Shlomo Goldshtik și ajutorul său, Mahmud — au spus că, vor veni joi dimineață la 7:30. Chestiunea banilor a rămas deschisă, dar noi le-am dat în avans 200 lire pentru vopsea.

Au venit joi la 7:10. Mahmud a împrăștiat cu delicatețe ziare străine peste mobilă, iar pe dușumea exemplare din *The Jerusalem Post*. Apoi au înălțat o scară multicoloră, și-au legat batiste în jurul fețelor împotriva prafului și au răzuit trei pereți și jumătate din tavan. Apoi au dispărut.

Goldshtik și Mahmud vreau să spun, nu tavanul, scara, ziarele sau praful de sub picioarele noastre. La început, am crezut că s-au dus probabil să cumpere vopsea și alte lucruri necesare, dar, după vreo trei zile, am început să ne alarmăm. Este greu de dormit într-o cameră plină de glaspapir. Este și mai greu să te scoli și să te găsești în praf pînă la glezne, pentru că Goldshtik ne-a cerut în mod expres să nu măturăm, căci praful va constitui un mijloc de apărare natural împotriva stropilor de var. Așa că n-am măturat, dar unde era Goldshtik ?

— Părea un bărbat atît de voinic, medita nevasta în a patra zi, cine ar fi crezut că se va evapora așa ușor ?

Apoi s-a dus la soții Selig și le-a găsit casa în aceeași stare : scara părăsită, găleţile, praful şi nici urmă de Goldshtik. Cei doi zugravi nu lucraseră decît o jumătate de zi şi la ei, şi Mahmud tocmai întrebase dacă nu cumva lapte în casă pentru că ar dori un pahar de lapte în fiecare dimineaţă, cînd au dispărut în întunecimea prînzului.

Mai mult, soţii Selig merseseră în vizită la familia Friedland în Ramat Gan sîmbăta trecută şi, de îndată ce intraseră în sufragerie, văzuseră sub o scară înălţată semnele trecerii lui Goldshtik. Se pare că începuseră lucrul în Ramat Gan la circa zece minute după ce începuseră la noi. Mahmud s-a arătat o săptămînă mai tîrziu, a explicat că nevasta lui şi a lui Goldshtik erau la spital, a răzuit tocul unei uşi şi n-a mai fost văzut vreodată.

— Ephraim, mi-a declarat nevasta, zugravii ăştia sînt ţicniţi.

S-a dovedit că nu erau ţicniţi deloc. O scurtă investigaţie pe teren a relevat urmele lui Goldshtik în nu mai puţin de opt apartamente din cartierul nostru. Se pare că acestui muncitor harnic îi displace pur şi simplu să refuze o comandă în sezonul fierbinte de vară, aşa că apare peste tot la ţanc, aşază scara, răzuieşte un pic pe ici, cîrpeşte pe colo şi îşi ia tălpăşiţa în căutarea unor noi terenuri fertile.

Într-un loc l-au aşteptat, într-un deşert de moloz şi cutii de vopsea, timp de trei luni, pînă cînd Goldshtik a apărut într-o seară pe la şase, a inspectat pereţii şi a declarat : „Sînt uscaţi".

Apoi a mai dat un strat şi a dispărut pentru şase luni. Are mulţi clienţi Shlomo Goldshtik al nostru. Nu lasă niciodată vreo adresă în urma lui : urmează strict linia „nu-mă-căutaţi-vă-caut-eu". Mahmud nu spune nimic, fumează numai chiştoace în timp ce amestecă vopseaua .

Meşteşugul lor este de prima mînă. Tocmai ăsta-i lucrul cel mai exasperant — că nimeni nu-i atît de priceput ca Goldshtik, îndeosebi la uşi şi praguri. Este destul de neplăcut că lasă toate uşile din casă aşezate pe două scaune, deşi, desigur, poţi sta pe ele după ce s-au uscat. Zeci de

Mctime de-ale lui Goldshtik au cinat pe uși orizontale luni în șir.

Zilele trecute ne-am dus să-i vizităm pe soții Spiegel și am descoperit că se adaptaseră la aranjamentul scară-și-găleți din colțul *salonului*. Afirmau că aduce a artă modernă, nu-i așa ?

Ne-am apucat să discutăm împreună lumea lui Shlomo Goldshtik. Este realmente un tip simpatic, foarte politicos și așa mai departe. Arată totuși destul de obosit, nu ? Este adevărat că nu știm cum se deplasează, pentru că nimeni nu l-a văzut vreodată sosind. Apare deodată la ușă cu scara și cu Mahmud.

— Locuiește probabil într-o furgonetă, a sugerat Friedlander, ca să se deplaseze mai ușor. Este la fel de greu de țintuit ca un diplomat itinerant. Proprietarul uneia dintre proprietățile sale abandonate a încercat o dată să-și reamintească trăsăturile pentru un portret-robot al poliției, dar nu a reușit. Amîndoi poartă batiste pe față, vă amintiți doar.

Haimanale ?

— Nu, a spus Spiegel la adunarea noastră generală, numai că nu vrea să-și piardă sursele de venit.

Noi, copiii scării lui Goldshtik, numărăm 110 membrii în acest moment. Deținătorul recordului este un distins scriitor care are un tavan neterminat de 18 luni, după cum indică ziarele de pe podea. Comparînd notele, am descoperit că, în general, Goldshtik răzuiește cel puțin un perete și jumătate, bea un pahar cu lapte, duce scara în altă cameră și o ia din loc.

Am votat să numim asociația noastră, a clienților abandonați, „Cavalerii Mesei-uși“ și ne-am apucat să discutăm chestiuni administrative, cum ar fi felul în care reușește Goldshtik să dispară, din ce trăiește, cum face el să adune o asemenea grămadă de scări.

— Pesemne că are un calculator, a remarcat Friedlander, președintele nostru. Altminteri n-ar putea să fie atît de eficient.

În ceea ce privește mijloacele, Goldshtik subzistă de pe urma aconturilor, fiindcă nu apucă niciodată ziua de plată.

Conform raportului anual al comitetului nostru exe-cutiv, Goldshtik a început o dimineaţă obişnuită (29 mai) cu şapte (!) apartamente noi, unul din ele la Nazareth. Se zvoneşte, de asemenea, că Mahmud a fost zărit zilele trecute jucînd ping-pong în timp ce aranja tocurile uşi-lor în Herzliya.

— Omul este un geniu, a declarat nevastă-mea într-o seară, printre găleţile adunate în dormitor. Ar fi putut să fie cineva, poate un mare pictor.

Pictor pe naiba ! Începusem să mă cam satur de acest praf care îmi strica fiecare zi de viaţă. Mititica privea lucrurile cu un moral mai ridicat, cosînd chiar o draperie drăguţă pentru scara din sufragerie, pentru că nu se ştie niciodată, Goldshtik ar putea să se întoarcă într-o bună zi.

— Nu se-ntoarce, afirmă Erna Selig. A făcut o operaţie estetică şi s-a ascuns undeva.

Oricum, „Cavalerii Mesei-Uşi" au întocmit planuri serioase. Sîntem într-o legătură permanentă unii cu alţii pe firul nostru special client-către-client. De îndată ce Goldshtik este zărit undeva, îl împresurăm cu cîinii „Operaţiunea Michelangelo". Friedlander îi va striga prin megafon : „Goldshtik eşti încercuit. Predă-te !" Vor urma negocieri îndelungate. Goldshtik va promite să termine sufrageria şi să se întoarcă a doua zi pentru uşi dacă îi punem la dispoziţie o maşină cu şofer. Pentru nimic în lume, Goldshtik ! Artistul asediat îl va oferi pe Mahmud ca ostatec. Nu ! Dar are nevoie de terebentină. Îţi aducem noi, Goldy ! Spre seară, i se strecoară un bidon cu lapte. La căderea nopţii, Goldshtik mută scara în baie şi stinge luminile...

Ei, visuri deşarte. Cînd ultimatumul va expira şi forţele noastre vor invada casa, nu vom găsi urmă de Goldshtik. La acea oră va răzui un zid în Holon, iar trupele noastre se vor retrage pe scara cu trepte, se vor duce acasă desperate şi vor da cu şutul în găleată.

PENTRU CINE BUBUIE LĂZILE

Cînd doarme omul cel mai bine ?

Conform cercetărilor ştiinţifice, pînă la 5:25 dimineaţa. Pînă la acea oră omul obişnuit este în pat şi doarme buştean, dar la 5:25 se trezeşte urlînd la zgomotul unui cutremur. Dacă ascultă atent, totuşi, îşi dă seamă că zgomotul este, de fapt, o combinaţie de mai multe elemente, cum ar fi un raid aerian, o năvală de bivoli, un bubuit de tunet şi huruitul a zece tancuri plus urletul unui Tarzan rănit, avîntîndu-se în ajutorul fiului său...

Ora 5:25 dimineaţa.

Fiecare om care doarme reacţionează în felul său. Unii îşi îngroapă capul adînc sub pernă şi se roagă încet. Alţii sar din pat şi încep să bată camera în lung şi în lat. În ce mă priveşte, o atac pe nevastă-mea şi mă lupt cu ea pînă cînd reuşeşte să aprindă lumina şi să mă convingă că nu am un coşmar...

Totul durează numai 90 de secunde. Apoi o voce masculină tunătoare emite ceva asemănător cu un răget şi coşmarul se mută în josul străzii.

— Nu pricep cum atît de puţini oameni pot reuşi să facă atîta gălăgie, mi-a spus vecinul meu, Felix Selig, de la fereastra sa, într-o dimineaţă la ora 5:25.

Priveam la mica dar unita echipă de jos, formată din şoferul camionului de gunoi, un tip cocoţat pe grămada de gunoi şi încă doi care cărau lăzile din curte. Doar patru lucrători de la salubritate văzîndu-şi de treabă, ai spune, dar tehnica lor de producere a gălăgiei este extrem de sofisticată şi pusă la punct pînă la ultimul detaliu. Omul de la volan conduce exclusiv în priză directă, lăzile sînt trase cu zgomot pe pavajul curţii, iar cei ce le trag

se ceartă atît de strident și furios, încît simți că în orice moment lasă totul baltă și se iau la bătaie.

Dar nu, dacă asculți cu atenție, îți dai seama că ei au doar o discuție amicală, chiar dacă, după o regulă nescrisă a jocului, nimeni nu poate începe să vorbească înainte ca cei doi care cară lăzile să fi ajuns în interiorul curții, la circa 30 de pași de camion. Numai atunci se pot întoarce și zbiera către șofer :

— IUHU ! — încep ei. CE-AI FĂCUT ASEARĂ, HA ?

Șoferul își scoate capul afară și mugește în zorii purpurii ai dimineții :

— IUHU ! AM STAT ACASĂ ȘI NE-AM UITAT LA TELEVIZOR. DA' TU ?

— AM VĂZUT UN FILM CU ÎMPUȘCĂTURI ! PLIN DĂ ACȚIUNE ! UN FILM DUR DĂ TOT !

Vecinii noștri, ale căror ferestre dau spre curtea interioară, susțin că cei doi cărători discută ocazional chestiuni profesionale între ei :

— OH, OH, OH ! — urlă unul dintre ei către colegul său aflat la distanța de jumătate de metru. LĂDOIUL ĂSTA AFURISIT CÎNTĂREȘTE O TONĂ AZI, HA ?

— TE CRED, FÎRTATE ! ĂȘTIA HALESC BINE PA STRADA ASTA !

Doamna Kalanyot, care locuiește chiar deasupra locului de depozitare a lăzilor de gunoi și care este, ca urmare, destul de nervoasă, a deschis fereastra într-o dimineață și a strigat către scandalagii :

— Liniște, pentru Dumnezeu ! Liniște ! De ce faceți un asemenea tărăboi în fiecare noapte ?

— LA NAIBA, MADAM, a urlat politicos un cărător ASTA-I NOAPTE ? E CINCI DIMINEAȚA, SĂ ȘTIȚI !

— Voi suna la poliție ! — a intervenit Felix Selig, la care cei patru gunoieri aproape că s-au prăpădit de rîs :

— SIGUR CĂ DA ! i-au strigat lui Felix. ȘI UNDE CREDEȚI CĂ GĂSIȚI UN CURCAN LA CINCI JUMATE DIMINEAȚA, HA ?

Sînt tipi veseli, acești patru gentlemani municipali, cetățeni hotărîți, care își apără principiile și nu acceptă ordine de la nimeni. De pildă, într-o zi am luat contact

cu Direcţia salubrităţii pentru a le cere să facă ceva în legătură cu aceste cutremure de la ivirea zorilor.

— Vă înţeleg, mi-a spus şeful direcţiei cu compătimire. Aşa-i şi la mine acasă în fiecare dimineaţă. Îngrozitor, nu ?

Apoi am trimis o petiţie către autorităţi, semnată de fiecare familie din cartier, cerîndu-le să-i roage frumos pe cei patru scandalagii din zori să nu dea drumul lăzilor de gunoi de la mai mult de doi metri. Nu am primit nici un răspuns. Femeia de serviciu a soţilor Ziegler, o fată cu numele de Ethroga, ne-a spus că ne pierdem timpul de pomană ; era vecină cu unul din cei patru, cel ce face pe grozavul pe grămada de gunoi, şi ştia precis că doi miniştri încercaseră să întreprindă ceva, dar că, în final, fuseseră forţaţi să demisioneze şi să se întoarcă în kibbutzurile lor.

Pe deasupra, medicii ne avertizează — pe noi ! — asupra consecinţelor grave ale zgomotului. Vătămarea structurii creierului uman, afirmă ei, va fi ireparabilă şi se va putea transmite urmaşilor...

Ne putem imagina urmaşii : surzi, muţi şi lipsiţi de creier pînă la ultimul strănepot, aruncîndu-ne o privire plină de reproş şi dispărînd în păduri. Nu, am decis noi, ceva trebuie făcut ! Bine, dar ce ?

Dacă nu-i poţi învinge, afirmă Ziegler, alătură-te lor, şi aici el are dreptate, pentru că, deşi nu ne-am gîndit niciodată să ne alăturăm lor, ne simţeam puţin vinovaţi. Vreau să spun că cei patru bravi muncesc ca nişte robi, în timp ce noi, burghezi răsfăţaţi, dormităm în paturile noastre pînă la 5'25 dimineaţa. Am decis de aceea să încercăm o abordare psihologică...

Două zile mai tîrziu, am auzit următorul dialog :

— IUHU ! aceasta venea de la şeful grămezii de gunoi — E TOT MAI RECE DIMINEAŢA, HA ?

— IUHU ! — din curte — PUNE UN PULOVĂR, BĂTRÎNE !

— UN PULOVĂR ! UN PULOVĂR, AUZI ! DE UNDE SĂ IAU UN PULOVĂR, HA ?

Asta era pontul care ne trebuia. Am acţionat pentru binele nostru, al strănepoţilor noştri, pentru pace. Am făcut o chetă şi doamna Kalanyot a mers şi a cum-

părat un splendid pulover de lînă, măsura cea mai mare pe care o aveau, iar Felix Selig, condus de Ethroga, l-a dus la adresa șefului grămezii. Delegația i l-a oferit în mod solemn din partea tuturor vecinilor, împreună cu urările de bine și pace pe pămînt dimineața, șeful a fost mișcat, i-a mulțumit lui Felix de mai multe ori și a spus că abia așteaptă să le spună colegilor săi...

În dimineața următoare am sărit din pat înfricoșați.

— IUHU ! — l-am auzit pe șef tunînd din vîrful grămezii de gunoi, AICEA STAU ÀIA CARE MI-AU CUMPĂRAT PULOVĂRUL ! AICEA STAU !

— FRUMOS DIN PARTEA LOR ! — i-a strigat soferul. FOARTE FRUMOS, DOMNUL SĂ-I ȚINĂ SĂNĂTOȘI !

Apoi a urmat bubuitura finală. Cu inima plină de mîndrie sub puloverul său nou, șeful a aruncat lada în sus într-o explozie de bucurie. În cădere, aceasta a lovit o altă ladă așezată pe marginea gardului și amîndouă au răsunat pe caldarîm ca două ghiulele de tun. De atunci am rămas surd de urechea stîngă și, ca urmare, dorm acum destul de bine pe partea cealaltă.

ACTORI, AGEAMII ŞI SUFLEORI

O INSTITUȚIE EXCLUSIVISTĂ

Să pătrundem în teatru pe la intrarea actorilor și să scăpăm de bătrînul portar care strigă : „Hei, unde vreți să mergeți ?“ Urcăm repede pe scări. În fața noastră se află un lung coridor unde întîlnim un număr de adulți, dintre care unii s-ar putea să fi absolvit chiar liceul, dar care sînt îmbrăcați acum într-o combinație de zdrențe vechi și murdare și se mișcă de colo-colo, mormăind liniștiți cuvinte scrise de altcineva cu o sută de ani în urmă. În cămăruțe mici, de-o parte și de alta a coridorului, se află alți adulți care își mînjesc cu fard fețele, își lungesc nasurile cu bucăți de ceară sau își bagă perne în pantaloni. Apoi un bărbat chel, cu ochi vioi își vîră capul înăuntru și strigă nervos :

— Ascultă-mă, vreau să mori repede, fără zvîrcoliri, fără ochi dați peste cap, cu fața la altar și nu la public !

O bate pe Maria-Antoaneta ușor peste mînă și pleacă grăbit. Apoi se aude un zgomot asurzitor și un tînăr parcurge coridorul în fugă, strigînd :

— Cinci minute !

— Să mă pupi undeva, Schlesinger, strigă împăratul Napoleon, sorbind ceai de mușețel îndulcit cu miere din termosul său personal. Apoi face gargară cu el — grr, grr, grr...

O *casă de nebuni* în toată regula.

În plus, aici chiar și paznicii sînt nebuni.

Într-o mică gheretă din fața azilului, stă o femeie cu o privire hăituită, care repetă fiecărui trecător ce vine la fereastra ei :

— Da, e la mijloc. Un loc foarte bun, domnule, în mijloc, la mijloc, *la mijloc*.

La intrarea în sală, stă o epavă nervoasă care îi șoptește ajutorului său :

— Adu armata ! Balconul este aproape gol ! Sună-l pe maior și spune-i să trimită un pluton de recruți...

Cocoțat deasupra scenei, un bărbat neras apasă indiferent pe butoane, fără măcar să-și ridice ochii de pe ziarul de sport din fața sa. În culise, în umbra unei spînzurători stilizate, papa Petru I, gîrbovit de vreme, în odăjdiile sale albe, se adresează astfel unuia dintre pajii săi :

— Hei, Joe, dă-mi douăzeci de lire, mîine la prima oră iau un avans...

— N-am nici un ban ! — strigă micul paj. Nu înțelegi, n-am nici un ban !

Mă apropii de Sfîntul Părinte.

— Sînteți domnul Yarden Podmenitzky, nu-i așa ?

— Da, prietene.

Simt un imbold irezistibil să-i spun ceva amabil. Se pare că este o parte a tratamentului aplicat în această instituție. Dar în ce l-am văzut ?

— Ați fost minunat în ultima reprezentație, domnule Podmenitzky, mormăi eu. Am plîns ca un copil, de se uita toată lumea la mine.

— Așa, răspunde actorul cu răceală. Deci ceilalți nu au plîns.

— Au plîns, au plîns, și încă cum, tot timpul, toți au plîns întreg actul doi...

— Eu nu joc în actul doi.

— Poate că... de asta au și plîns.

Uite, acum este trist. Să mă îndepărtez repede pînă nu mă întreabă dacă nu cumva cred că se observă în scena în care cîțiva dintre credincioșii săi depun jurămîntul de credință că el este, de fapt, îngrijorat de soarta călugăriței nurlii...

Fugi domnule, fugi cît mai este timp. Altfel s-ar putea să ajungi ca el. Boala de aici se ia.

TRENUL SPRE PETERSBURG

A fost, desigur, o greşeală fatală să-l abordăm pe Yarden Podmenitzky în umbra spînzurătorii. A fost făcută o legătură, a fost creat un raport uman imprudent care ne va ţine strînşi pînă la sfîrşitul vieţii sau, cel puţin, pînă la finele acestei cărţi. Următoarea întîlnire cu actorul a avut loc în strada Dizengoff din Tel Aviv, la iniţiativa artistului :

— Nu am terminat interesanta noastră conversaţie de acum cîteva zile, mi-a spus Podmenitzky, luîndu-mă de braţ. Chiar aţi fost impresionat de jocul meu din „Cad frunzele primăvara" ?

— Da, chiar foarte mult, am răspuns eu, deşi nu văzusem acea piesă fascinantă. Aţi fost minunat, domnule Podmenitzky.

— Ce înţelegeţi prin asta ?

— Colosal !

— Unde aţi stat ? Aţi auzit bine ?

— N-am pierdut un cuvînt. Cu dicţia dumneavoastră, domnule Podmenitzky...

— Haideţi să stăm puţin jos şi să bem ceva rece.

Mi-a învins slaba mea opoziţie şi m-a tîrît într-o cafenea din apropiere. Am încercat să mă scuz, zicînd că urma să mă întîlnesc cu un anume Salzman la prînz, ceea ce era adevărat, dar a dat din umeri spunînd : „Nu face nimic, va aştepta cîteva minute". A comandat cîte un ceai fierbinte şi a început să discute subiecte de interes mondial, cum ar fi reprezentaţia sa de vineri seara în faţa unui public de sindicalişti.

— Mi-a făcut plăcere să vă întîlnesc, am spus eu ridicîndu-mă. E într-adevăr păcat, dar trebuie să plec acum. Am o întîlnire la prînz.

— Numai un moment ! — a spus Yarden Podmenitzky, trăgîndu-mă înapoi. Credeţi că eu nu am o întîlnire ? Cu toate acestea, stau aici cu dumneavoastră. Dar să nu mai vorbim despre mine. Vorbiţi-mi despre dumneavoastră. M-aţi văzut în „Piticul rîios“ ?

— Nu, am răspuns eu, încă nu, dar săptămîna viitoare o voi vedea negreşit. Şi acum, vă rog să mă scuzaţi. Salzman pleacă la prînz.

— Ştiţi, nu am un rol mare în „Piticul rîios“, dar eu, Yarden Podmenitzky, vă spun că este totuşi un rol. Şi ce rol ! Aşteptaţi numai, vi-l voi citi, mai întîi fără să-l interpretez.

Zicînd acestea, a băgat mîna sub flanelă şi a scos un sul de hîrtie.

— Poate altădată, am spus eu. Acum trebuie să-l întîlnesc pe Salzman.

— Actul trei, scena doi, a citit Podmenitzky.

Un domn bine îmbrăcat se apropie dinspre dreapta : „Scuzaţi-mă, domnişoară, cînd pleacă trenul spre Petersburg ?“ Caterina Nikolaevna : „Mîine dimineaţă, domnule.“ Domnul bine îmbrăcat, încet : „Ce păcat, domnişoară, realmente, ce păcat.“ Iese. Ei ?

— Ei ? S-auzim rolul !

— Asta-i rolul. Cum vă place ? Nu-l găsiţi captivant ?

— Desigur, am răspuns eu. Nu sună rău. Vom mai vedea. Dar acum trebuie să mă scuzaţi.

— Ascultaţi-mă ! Nu rostesc decît aceste cîteva cuvinte în „Piticul rîios“ şi totuşi eu, Yarden Podmenitzky, vă spun că acesta-i un rol, un Rol, domnul meu ! Marele regizor rus Stanislavski mi-a spus odată : „Nu există roluri minore, numai scriitori minori“. Aş fi putut obţine cu uşurinţă rolul principal, dar ştiu că exact în asemenea roluri mici talentul meu atinge apogeul.

— Foarte bine, am spus eu, dar acum trebuie să fug la Salzman.

— Acum aţi vrea, probabil, să ştiţi cum abordez acest rol. Stanislavski m-a învăţat că nu poţi înţelege cu adevărat un personaj fără a-l diseca. Nu ajunge, dragă prie-

tene, să știi rolul pe dinafară. Trebuie să cunoști menta
litatea personajului, visele sale, chiar și dacă cumva su
feră de insomnie. Trebuie să te unești cu rolul, să t
descompui, prietene. Dacă nu poți face asta, nu vei f
niciodată actor. Așa că atunci cînd l-am luat pe domnu
bine îmbrăcat la disecat, m-am întrebat : Cine ești, d
unde vii, unde te duci ?

— La Salzman, am răspuns eu. Dacă nu-l prind acum
va trebui să mai aștept două săptămîni.

— Poate este un tip robust, poate este invalid, cin
știe ? Poate este un criminal. Treptat el a început s
prindă contur în inima mea. Mărturisesc că, timp d
aproape o săptămînă, am bîjbîit în întuneric, dar deo
dată, într-o dimineață luminoasă, m-am trezit și m-am
auzit strigînd : E bondoc, bondoc, bondoc ! Trebuie să fi
bondoc ! Trebuie să fie cu cel puțin 3 cm. mai scund decî
mine. Acum vă întrebați probabil cum o să realizez asta
Stanislavski mi-a spus odată : „Nu orice contorsionis
este și actor, dar orice actor este un contorsionist.“ În
țelegeți ? Dacă doresc cu tot dinadinsul, pot fi un pitic
un bibelou de porțelan pe scenă. Și dacă vreți să aflați
totul, poartă și un pince-nez ! Pentru că este prezbit. Nu
prea tare, două dioptrii, cel mult trei. Nu mai este tînăr
și are destul de mult păr alb la tîmple. Un pic de lum
bago, puțin ruj numărul 3 pe nas, asta-i tot. Știți, nu-mi
plac prea multe accesorii.

— Zilele trecute, am întîlnit această personalitate re
marcabilă la autogara centrală. Acesta este „domnul bin
îmbrăcat“, am strigat eu, l-am urmat în autobuzul d
Haifa și, fără să-mi iau ochii de pe el, i-am absorbit în
treaga personalitate. Credeți că e bogat ?

— De unde să știu ? Nu cunosc pe nimeni în Haifa

— Nu, amice, nu e bogat ! Sînteți surprins, așa-i
Ascultați-mă pe mine, nu este binecuvîntat cu multe bu
nuri lumești și toată înfățișarea sa de om „bine îmbră
cat“ este o impostură. Perfect, are un apartament de
două camere și jumătate, poate un bordei cu o fereastră
Dar asta-i tot, amice, și el o știe, o *știe !*

— Dragă Maestre, realmente...

— Știu ce vreți să spuneți : De ce o întreabă pe Caterina Nikolaevna despre tren ? Și chiar credeți că îl interesează cînd pleacă trenul acela ? Nu fiți naiv. Pur și simplu *trebuie* să întrebe ceva, altminteri simte că își iese din minți. Vedeți, aici este momentul în care intervine personajul, suferind, eterna suferință. Pentru că, în urma urmelor, cît timp poate suporta un om singurătatea într-o gară ?

— Pînă la prînz.

— Acum patru luni s-a despărțit de nevastă-sa și asta l-a distrus complet. Nu în exterior, oh nu, nu o arată, ci o coardă s-a rupt în sufletul său. O adora pe femeia aceea, nu din cauza frumuseții ei — Margaret nu putea fi numită o frumusețe desăvîrșită — ci datorită feminității ei arzătoare, pasiunii ei toride, care îl înrobiseră. Iar în acea noapte fatală, cînd s-a întors obosit de la curtea de justiție...

— O Doamne, toate acestea fac parte din rol ?

— În acea noapte fatală a auzit voci în salonul albastru. A mers în vîrful picioarelor și a găsit-o pe Margaret în brațele lui Stanislavski. N-a scos un cuvînt, dar toată tinerețea lui fericită i s-a perindat prin fața ochilor — satul, plopii, vechiul cimitir, fierarul gîrbovit, frizerul.

— Salzman...

— Da, și Salzman și prima lui iubire, fata morarului, inundația. A ieșit discret în vîrful picioarelor și după două săptămîni a intentat acțiune de divorț. Micul Vladimir a rămas cu mama lui. Un copil plin de complexe. Nu are poftă de mîncare, privește în gol cu ochii speriați...

— Ascultă-mă, Podmenitzky...

— Am terminat. Salzman a plecat oricum. Acum înțelegeți de ce îi spune Caterinei Nikolaevna : „Ce păcat, domnișoară, realmente ce păcat.“ Iese. Nu după tren regretă el. „Ce e un tren ?“ — m-a întrebat odată Stanislavski. Nu, domnule, în această propoziție simplă el a concentrat toată înțelepciunea omului de rînd care în-

fruntă tirania. Şi acum voi interpreta rolul. Vei fi prima persoană care mă vede în acest rol.

Zicînd acestea, Yarden Podmenitzky s-a dat înapoi, şi-a ciufulit părul şi a căzut în genunchi. Am profitat de această ocazie neaşteptată şi am făcut o încercare disperată de a mă face nevăzut pe o stradă întunecoasă. Podmenitzky s-a luat după mine, dar am fugit într-o casă din apropiere şi am găsit adăpost la o familie numită Koenig, care locuieşte la etajul doi.

UN ACTOR MEDIOCRU

Da, nu se mai poate nega : Yarden Podmenitzky nu este unul dintre uriașii scenei israeliene. Pe de altă parte nu este nici un actor prost. Este *mediocru*, și aceasta e și mai rău, fiindcă are ambiții de vedetă fără a avea norocul acesteia. De aceea, Podmenitzky își făurește un mic ghetto în care trăiește singur cu geniul său și cu puținele cunoștințe pe care reușește să le prindă în cursă pe stradă. Și încă ceva : nu intrepretează întotdeauna roluri mici. Cîteodată încarnează mari personalități pe scenele unor teatre mici, schimbîndu-și în fiecare scenă domiciliul. La Teatrul Național joacă de regulă Bărbatul mînios II, un papă obscur sau trompetistul regimentului care vine clătinîndu-se și gîfiind pe scenă aducînd vestea că lupta a fost pierdută și că inamicul avansează spre Roma, la care Shaul Finkelstein, împăratul, îl înșfacă, îl scutură cu putere și îi strigă :

— Așa vești îmi aduci tu mie, cîine ? Gardă, luați-l și tăiați-i capul !...

În fiecare seară, Podmenitzky este executat la sfîrșitul actului întîi, după care trîndăvește într-o cafenea din apropiere timp de două ore pînă la lăsarea cortinei. Și chiar atunci, salută publicul împreună cu întreaga gardă pretoriană, unsprezece haidamaci cu totul. Yarden Podmenitzky joacă de 35 de ani, dar nu a fost niciodată cap de afiș.

În adîncul sufletului său, el știe de mult că este în mod cert un actor mediocru. Există cîteva semne evidente. În primul rînd, salariul. El primește într-o lună, incluzînd cîștigurile suplimentare, circa jumătate din

ce primește Înălțimea sa imperială, Shaul Finkelstein, într-o săptămînă. Dar banii nu sînt chiar atît de importanți. Ceea ce îl irită pe Podmenitzky este faptul că i se taie replicile. Cele cîteva replici care sînt scrise pentru el sînt tăiate în timpul repetițiilor de către sadicul regizor.

CUM SE TAIE REPLICILE

În primul rînd, să definim conceptul de „replică". Actorul trebuie să rostească cîteva fraze conform scenariului. În momentul în care regizorul se hotărăşte, dintr-un motiv necunoscut, să taie o frază din rolul actorului, ea devine imediat *replica* în jurul căreia pivotează întreaga piesă. Prin urmare, este datoria sacră a fiecărui actor să se lupte ca un tigru rănit ori de cîte ori regizorul cel idiot încearcă să-şi folosească drepturile sale vrednice de dispreţ.

Durata luptei depinde de importanţa actorului şi de critica făcută regizorului de către I. L. Kunstatter cu două luni în urmă. Lui Yarden Podmenitzky, de exemplu, huliganul i-a scos *replica* din piesă în felul următor :

REGIZORUL : Un moment ! Podmenitzky, trenul cu domnişoara iese afară ! Bine ?

PODMENITZKY : Da, domnule, am înţeles. Vă mulţumesc, domnule. (Taie replica).

Acum, să vedem, de curiozitate, cum i se ia o replică esenţială unui actor mai important.

REGIZORUL : Ascultă, Shmulik, cred că excelenta ta intrare ar fi chiar mai expresivă dacă ai tăia replica „Cînd pleacă trenul pentru Petersburg ?" Ce zici ?

ACTORUL MAI IMPORTANT : Cum doriţi, nu mă deranjează. Fac parte din vechea gardă, dacă regizorul îmi cere să tai ceva, Shmuel Gutterman taie. Dar de data aceasta, am impresia că, din punct de vedere emoţional, ar fi mai însufleţitor dacă aş întreba pur şi simplu : „Hei, domnişoară, aşteptaţi trenul ?"

REGIZORUL : Bine. Spune : „Trenul, nu ?" dar în şoaptă.

ACTORUL MAI IMPORTANT : Cum doriți. (Rostește r
plica cu voce tare).

Și acum vedeta.

REGIZORUL : Opriți, opriți ! Scuzați-mă, oamen
buni, pentru întreruperea acestei repetiții minunate, d
mi s-a întîmplat ceva, ceva nemaiîntîlnit. Cînd domn
Finkelstein a rostit adineaori fantastica lui replică : „Ie
tați-mă, domnișoară, cînd pleacă trenul pentru Peter
burg ?“, am simțit ca și cum o roată de foc îmi trec
pe șira spinării și n-am mai putut să mă concentrez, a
de copleșitor a fost efectul. Shaul Finkelstein nu are n
voie ca eu să menționez aici talentul său colosal, intuiț
sa nemaipomenită și impulsivitatea sa extraordinară, c
lități înnăscute care îi conferă statutul special de cel m
mare actor al ultimelor trei generații, dar mi se pare
nu ar trebui să periclităm continuitatea unui spectacol
o replică atît de plină de forță, pentru că există realmen
riscul ca spectatorul să fie la fel de tulburat cum a
fost eu, ori, Doamne ferește, ar putea suferi chiar u
șoc de pe urma forței absolute a desfătării sale artistic
Evident, cine sînt eu să vin aici și să-i indic domnul
Finkelstein ce să spună și ce să nu spună în această pie
încerc însă numai să îmi aduc o măruntă contribuție, s
forma unei modeste sugestii și las decizia finală în m
nile experimentate ale domnului Finkelstein ! Cîntări
întreaga situație, credeți și dumneavoastră că ar fi rec
mandabil să eliminăm această replică ?

VEDETA : Nu. (Totul rămîne ca înainte).

CINCI ZILE DIN VIAȚA UNUI ACTOR DE DUZINĂ

LUNI : Actorul de duzină se scoală devreme, fiindcă la 7:30 dimineața are repetiție la studioul de radio. Îl interpretează pe Baronul Rothschild din tinerețe pînă la moarte în piesa „Celebrul binefăcător". Actorul nu este în formă, cu excepția scenei morții, deoarece noaptea trecută a jucat în „Smintitul" și s-a întors la Tel Aviv la 4:30 dimineața, și nu numai atît, dar în drum spre casă una dintre primadone a căzut din camion și au căutat-o o oră întreagă. Actorul tremură de frig la microfon, iar vocea îi este răgușită, așa că se hotărăște să se amîne repetiția de la radio pentru a doua zi la 6:30 dimineața, pentru că actorul de duzină are oră de balet la 7, cu scopul de a se menține suplu. De la studio aleargă la Teatrul Mobile pentru repetiția cu „Antigona" lui Sofocle. După „Antigona" trebuie să călătorească pînă la kibbutzul Kfar Schultheiss, unde conduce un festival care marchează umplerea rezervorului cu apă al kibbutzului. 200 lire primite pe ascuns ! Mașina kibbutzului nu sosește, așa că se duce cu autobuzul. Deodată, își aduce aminte că nu a mîncat nimic în ultimele două zile, așa că, prin fereastra autobuzului, cumpără de la un negustor ambulant o sticlă de suc de fructe și o prăjitură cu dizenterie încorporată. Din cauza camionului kibbutzului întîrzie și la școala la care conduce un grup de elevi în vederea unei reprezentații de sfîrșit de an (60 lire, plus cheltuielile). Seara, două spectacole cu „Smintitul" la Ierusalim.

MARȚI : La întoarcerea de la Ierusalim, taxiul are o pană de cauciuc. Se doarme în taxi pînă în zori, cînd actorul de duzină merge la studioul de radio, pentru a-l încarna pe Rothschild. Cu totul neașteptat, unul dintre aparatele de înregistrare este liber, așa încît se înregis-

trează și actorul primește 30 lire în cecuri. Între timp s-a schimbat rolul în „Antigona". Nu mai joacă ro Regelui, ci al fiului. În drum spre Kfar Shultheiss, camionul plin de hurducături, își învață noul text. La riferia capitalei îi cere șoferului să oprească cîteva minu în fața unei clădiri, urcă în grabă la etajul doi și ia lecție de canto. Totul este în regulă în kibbutz, doar s-a dezlănțuit o ploaie cu grindină. După-amiază, încear să tragă un pui de somn, dar este chemat de urgență teatru pentru stabilirea repertoriului. Acolo stă cu oc închiși, pentru că nu este capabil să-i țină deschiși. S citite trei piese originale, dar, după părerea sa, toate s extrem de plictisitoare, numai bune pentru a te adorm Simte o durere ascuțită în partea dreaptă, dar nu a timp să-i dea atenție, fiindcă la 6 conferențiază la As ciația Farmaciștilor despre „Scena scandinavă : Care e secretul său ?" (150 lire). În timpul prelegerii, observă public o femeie gravidă care îi pare curios de familia În pauză începe o discuție cu ea și descoperă că este ția sa care a venit să-l vadă. Sînt de acord că lucrur nu mai pot continua așa ! Înainte ca prelegerea să ia sf șit, actorul leșină de durere și cade pe podea. Ambulan îl duce în goană la Haifa pentru spectacolul cu „Sm titul". I se administrează o doză de nitroglicerină, obți de două ori aplauze la scenă deschisă și chemări la ram la sfîrșit. Deoarece trupa rămîne peste noapte la Hai își face apariția la Balul Studenților spunînd bancuri monologuri din repertoriul său. Are nevoie de bani pe tru copilul aflat pe drum.

MIERCURI : Unul dintre conducătorii teatrului îl a teaptă acasă. Shmulevitz a avut un colaps ieri din cau extenuării. Va trebui să-l înlocuiască în această seară Macbeth la Tiberias. Atunci, pe loc, actorul de duzină amînă lecția de fonetică pentru poimîine și învață rol Între timp, au avut loc alte modificări în „Antigona". U mează să joace totuși rolul Regelui. Primește un telefo de la kibbutz : de ce n-a venit acolo ? Șeful secției d literatură de la radio i-a lăsat un mesaj cerîndu-i să sune în legătură cu o serie de lecturi. Aștia au resurs Cu greu mai poate suporta durerea din partea dreapt Mîine ar fi zi de salariu, dar nu poți fi sigur niciodat

Un tînăr scriitor îl bate la cap de două luni rugîndu-l să-l asculte citindu-și opera. Actorul își consultă programul și fixează o întîlnire pentru a doua zi, fiindcă pentru ziua cealaltă are programată o otrăvire cu nicotină. Da, mîine în timpul spectacolului din Tel Aviv, actorul are o pauză destul de lungă și vor putea discuta liniștiți în spatele scenei. Face treabă bună la Tiberias. Numai cei care înțeleg bine ebraica observă că improvizează în „Macbeth". După actul doi leșină din nou de durere. Este dus repede la Spitalul Municipal unde este operat de apendicită. Se simte mult mai bine în actul trei. Adjunctul primarului îl îmbrățișează în cabină și îl numește „Plonier al culturii". Se întoarce direct la Herzliya. La ora 8 dimineața încep filmările la „Cucerirea deșertului". Joacă rolul crudului colonel britanic.

JOI : La 7 dimineața are lecție de gimnastică, dar instructorul îl ceartă pentru indolență. Îl sfătuiește, de asemenea, să alerge în fiecare dimineață pînă la marginea orașului și înapoi. Kfar Shultheiss îi cere rambursarea avansului, așa că trebuie să meargă acolo și să le regizeze spectacolul, deși urma să joace într-o piesă de binefacere din cadrul campaniei „Bandele străzii ajută Primăria". La teatru primește cîteva vești bune : a) joacă rolul fiului pînă la urmă, b) i se plătește salariul pe luna mai (437,45 lire). Din această sumă nu primește, de fapt, decît 11,45. Restul l-a încasat în avansuri în ultimii doi ani. La spectacolul de seară este gata să provoace o agitație cînd, la începutul piesei „Smintitul", rostește replicile crudului colonel britanic. Din fericire nimeni nu observă nimic. În timpul lungii sale pauze din actul întîi îl așteaptă tînărul scriitor, arzînd de nerăbdare să-și citească opera. Nu au timp decît să fixeze o nouă întîlnire pentru ora 2 dimineața la zahana, după reprezentația dată de actor pentru paznicii de noapte (44 lire). Cînd pleacă spre platoul de filmare, portarul îi amintește actorului de duzină că acum două zile i s-a născut o fetiță. În drum spre studio, mănîncă un sandviș învechit și pregătește un serial pentru cercul literar al emisiunilor radio în limba idiș cu tema „Probleme ale tînărului teatru ebraic". În studio află că toate scenele trase pînă acum trebuie refăcute, pentru că asigurările plătesc. În taxiul care îl duce acasă,

citește din poemele lui Federico Garcia Lorca, pentru
ține pasul cu literatura modernă. Buline colorate îi dan
sează prin fața ochilor.

VINERI : La repetiția pentru Cyrano de Bergerac (ca
a înlocuit-o pe „Antigona"), este informat că aseară
fost ales în consiliul sinagogii de cartier și că este invita
să vină la o ședință imediat după repetiție. Unul dintr
colegi îi arată actorului un instantaneu cu fetița lui, car
are trei zile. Un copil foarte drăgălaș. Pe scară, ascun
după un stîlp, îl așteaptă tînărul scriitor cu creația sa
Scriitorul este sătul de promisiuni, vrea un răspuns cla
— da sau nu. Actorul fixează o întîlnire cu el pentru
poimîine la 3:30 în fața grajdului de vaci din Kfar Shul
theiss. La ședință studiază Cyrano de Bergerac, deși di
seară trebuie să joace la Eilat, pe cei doi ucigași din
„Macbeth" pentru că Korkevitz, care pînă acum l-a în
locuit pe Spernak, îl înlocuiește diseară pe Zorchenko
care și-a rupt piciorul cînd au căzut decorurile pe el în
drum spre Eilat. Bulinele colorate s-au înmulțit simțitor
dar la ora 4 după-amiază actorul de duzină are o oră
de lectură de texte biblice cu acompaniament de orgă
(60 lire). În drum spre Eilat, leșină în jeep, dar ceilalți
actori cred doar că trage un pui de somn pentru că are
reputația unui leneș notoriu. Joacă rolul celor doi ucigași
foarte convingător, aplauzele îl fac literalmente să re
nască. După cea de-a patra reprezentație (a dat patru în
total : una la 6:30, alta la 9:45 și două la 1:15) actorul de
duzină îi scrie soției sale o scrisoare și merge via platoul de
filmare direct la kibbutz să facă o înregistrare pentru
radio. În camionul kibbutzului își scoate carnețelul și
notează pentru miercurea viitoare : 3—3:30 după-amiază
somn.

UN MARATON LITERAR

Afacerea a început cu o scrisoare din partea unui ascultător anonim care își exprima satisfacția față de conducerea Radiodifuziunii israeliene pentru hotărîrea de a relua nu numai emisiuni de varietăți, ci și opere literare ca, de pildă, romanul lui Tola'at Shani „Felicitări". Conducerea Radiodifuziunii a acceptat complimentul cu recunoștință și l-a felicitat pe actorul Podmenitzky, care, trebuie amintit, citise din această carte în fiecare luni și marți de la 10:20 la 10:40 în cadrul programului literar „O voce în pustiu".

Dar bucuria literaților de la radio a fost de scurtă durată pentru că au descoperit repede că, de fapt, nimeni nu solicitase vreo reluare. În plus, o verificare atentă a programelor a scos la iveală faptul că romanul în discuție, conținînd 203 pagini, fusese citit continuu la microfon de către Yarden Podmenitzky în ultimii trei ani și jumătate, o perioadă nejustificat de mare, avînd în vedere faptul că Podmenitzky citise în fiecare emisiune cîte douăzeci de pagini. Chiar dacă se iau în considerație desele întreruperi care au loc atunci cînd este copleșit de emoție — chiar și atunci se ajunge, în trei ani și jumătate, la opt mii de pagini...

O investigație urgentă făcută la nivel înterior a aruncat puțină lumină asupra afacerii. Toate indiciile au condus la Yarden Podmenitzky, care s-a prăbușit sub greutatea probelor :

— Am început să citesc „Felicitări" la începutul toamnei anului 1970, a mărturisit actorul în fața Comitetului de anchetare. Am progresat frumușel și, în cîteva luni, am ajuns la capitolul final. Am avut o copleșitoare senzație de pierdere. Sînt un mare iubitor de literatură și, în plus, primeam 23 lire pentru fiecare lectură, o sumă

mică, admit, dar importantă totuși pentru bugetul unui actor liber profesionist. Mi s-a părut, de aceea, că ar fi păcat să termin această lectură atît de curînd, așa că am început să citesc de la capăt. A treia oară am citit cartea de la sfîrșit, de la capitolul 18 la capitolul 1. A fost o experiență interesantă, deși cea mai mare lovitură am dat-o a patra oară, cînd am citit numai paginile cu numere cu soț. Anii au trecut și lucrul a devenit oarecum monoton. Din cînd în cînd, pentru a însufleți atmosfera, am introdus în text cîteva scurte istorioare scrise de mine și o dată, zău că numai o dată, am citit din greșeală raportul privind bugetul anual. Dar, permiteți-mi să adaug că nici cea mai mică plîngere nu mi-a ajuns la urechi...

Yarden Podmenitzky a fost mustrat sever și i s-a ordonat să termine lectura cărții pînă la finele anului fiscal curent. O întrebare tulbură încă conducerea Radiodifuziunii : cine este ascultătorul anonim a cărui scrisoare a ajutat la elucidarea acestei afaceri sordide și cum a descoperit el că Podmenitzky se repetă ? Aceasta rămîne o enigmă învăluită în mister.

HIPNOTIZATORUL

Țin să vă spun că într-o zi, impresarul teatrului mi-a dat două bilete de favoare la un capăt de rînd. De fapt, voise să ne onoreze, pe mine și pe nevastă-mea, cu locuri bune la mijlocul sălii, dar am refuzat pe dată pentru că mă temeam că maestrul se va uita prin gaura cortinei, își va fixa privirea sa funestă exact asupra mea și îi va spune asistentului său, în timp ce întreaga sa constituție se va cutremura de un rîs diabolic :

— Tipul acela rigid, cu ochelari, din mijloc va fi peste cîteva clipe o marionetă neputincioasă în mîinile mele, ho-ho-ho !

Nu-mi place acest gen de conversație. M-am simțit neliniștit cînd cortina s-a tras într-o liniște sinistră. Cînd hipnotizatorul s-a apropiat de microfon, o agitație aproape palpabilă a cuprins publicul. Bărbatul din dreapta mea, un negustor de timbre de origine croată, s-a uitat la artist prin binoclu. Într-adevăr, în apariția modestă a hipnotizatorului era ceva ciudat, ceva înfricoșător. Purta un smoching croit impecabil, avea nasul acvilin și cei doi ochi adînc înfundați în orbite priveau fix de pe fața sa palidă. Nevastă-mea s-a lăsat pe spate pe scaun și am auzit-o respirînd greu. Mi-a prins mîna tremurînd. Mi-am simțit inima bătînd cu putere în gît, fără să știu motivul.

— Doamnelor și domnilor, a început bărbatul cu privirea fixă, într-o ebraică fluentă. Am plăcerea să vi-l prezint pe renumitul hipnotizator, profesorul Max !

Da, firește. Pentru moment, acesta era doar translatorul, Gideon, crainicul de la radio, care astfel scotea și el un cîștig suplimentar. Profesorul Max arăta foarte respectabil, poate un pic burtos, dar în afară de aceasta, destul de obișnuit. A schițat în cîteva fraze anglo-saxone scopul vizitei sale : să familiarizeze publicul israelian cu

posibilitățile teatrale ale științei hipnozei. În timp ce vorbea, ochii lui Max scrutau publicul, în căutarea unor caractere slabe, și eu — nu-i nici o rușine în asta — îmi coboram privirea și fredonam preventiv uvertura lui Wilhelm Tell. Apoi maestrul a solicitat voluntari pentru a-l ajuta să-și facă numărul, dar nimeni nu s-a oferit din ceata de fricoși.

— Nu vă temeți, este numai un joc frumos, o glumă, o experiență interesantă și nimic mai mult, ne-a asigurat Max, fiți amabili, veniți...

Ici-colo s-au ridicat cîteva suflete curioase, care tremurau din toate mădularele, printre ele cîțiva studenți însetați de cultură, în rest, un grup de pierde-vară. „Du-te, încerca să mă convingă un glas slab din interior, de ce ți-e teamă, laș nenorocit.“ Cu greu puteam să-l fac să tacă. „Liniște !“ i-am spus glasului. „Nu-mi place să mă afișez. Pe lîngă asta, n-aș putea s-o las pe nevastă-mea singură aici. Trebuie să spun că ești foarte lipsit de tact.“ Negustorul de timbre de lîngă mine s-a ridicat și și-a expus foarte simplu părerea sa în legătură cu toată flecăreala aceasta. Maestrul le-a cerut voluntarilor care stăteau în picioare să-și strîngă degetele mîinilor, să le pună pe cap și să închidă ochii. Gideon a tradus instrucțiunile într-o ebraică precisă, uneori exact opusul celor spuse de maestru, dar întotdeauna fluent.

— Țineți-vă mîinile strîîîns ! — țipa Gideon. Strîîîns !

Abia atunci ne-am dat seama că el era adevărata forță, Max intervenea numai din cînd în cînd.

— Nu vă puteți desface degetele, striga Gideon, vreți, dar nu puteți... și nici ochii nu-i puteți deschide... încercați din greu, din greu, dar nu merge...

— Și acum, — vocea profesorului Max a venit ca o lovitură de bici —, oricine are chef, pe scenă !

Nu este deloc amabil, acest Max. Strigă într-una ordine, de parcă n-am ști cine este șeful. Este mult prea încrezut, lucru destul de neobișnuit pentru un hipnotizator. La drept vorbind, rezultatele obținute cu hipnoza erau modeste, în cel mai bun caz. Negustorul de timbre și-a deschis ochii foarte ușor și a clipit către mine conspirativ. Apoi s-a dus pe scenă.

— Hei, am strigat eu după el, unde te duci? Nu iei în glumă toate astea?

— Bă da, mi-a răspuns omul, dar nu-mi pot desface degetele.

Negustorul de timbre a urcat scările ce duceau pe scenă, a trecut cu pas sigur de Gideon, dar maestrul l-a oprit mai înainte ca să se lovească de decoruri. Profesorul Max a răsucit mîna victimei o dată spre dreapta și o dată spre stînga, apoi a tras de ea violent și ochii fostului meu vecin s-au dat peste cap. S-a prăbușit ca un maldăr de zdrențe și capul i s-a izbit de podea. Apoi, a adormit.

— Tocmai mi-am amintit că am o întîlnire importantă, i-am zis nevesti-mi.

— Stai pe loc, a șișiit mititica, e un număr minunat!

Max s-a urcat pe stomacul negustorului de timbre și a început să țopăie.

— Nu doarme încă prea adînc, a declarat el la sfîrșit. Acesta este doar începutul. Cînd publicul a văzut dansul buricului, numărul voluntarilor de pe scenă a crescut considerabil. Maestrul le arunca o privire scurtă care îi culca la pămînt cu un zgomot puternic. Numai un tînăr a căzut în genunchi, nu și-a pierdut cunoștința și a protestat împotriva violenței, dar o nouă căutătură s-a abătut asupra lui și a căzut imediat la pămînt, fără o vorbă.

— Acum, ei nu mai sînt nimic, ne-a liniștit Max pe noi, cei slabi, și, pentru a-și dovedi afirmația, a împins doi dintre noii veniți pe un scaun gol aflat de cealaltă parte a scenei. Scaunul s-a făcut bucăți, dar cei doi n-au scos un cuvînt. Stăteau printre sfărîmături, zîmbind fericiți. Max a pus discret capăt micii idile:

— Aveți cărbuni încinși în pantofi, a hipnotizat el cele două corpuri, și suferiți îngrozitor. Durerea este absolut insuportabilă...

A fost ceva uluitor. Sărmanii oameni se zvîrcoleau și se răsuceau pe podea cu fețele desfigurate în chinurile celor mai îngrozitoare dureri. Lucrurile luau o întorsătură interesantă. Mai mulți spectatori au cerut să se supună și ei torturii, dar veniseră prea tîrziu pentru cărbunii încinși. Max le-a înmînat cîte un cartof necurățat și le-a

ordonat să-l mănînce ca și cum ar fi fost un măr zemos. A fost amuzant ! Voluntarii au îndeplinit dorința gurului întocmai. Cînd Gideon le-a tradus că beau whisky, s-au îmbătat cu apă chioară ; le-a spus că sînt pisici și au mieunat ; i-a informat că sînt ministrul de finanțe și și-au plecat capetele rușinați.

Negustorului de timbre i s-a aplicat un tratament special :

— De acum și pînă la moarte vei urî țigările, i-a recomandat hipnotizatorul. Ori de cîte ori vei aprinde o țigară vei simți un gust scîrbos în gură ! Vei urî țigările de acum și pînă la moarte...

Apoi le-a dat drumul băieților :

— Cînd pocnesc din degete, le-a spus el, vă veți trezi cu toții. Vă veți simți minunat. Veți mînca napolitane la bar și, imediat, după pauză, veniți înapoi, veți adormi repede și abia atunci voi lucra cu-adevărat pe voi...

Profesorul Max a pocnit din degete și voluntarii au coborît de pe scenă, zîmbind îngăduitori. Curînd, s-a descoperit că știuseră tot timpul ce se petrece cu ei și că acceptaseră jocul acela prostesc din spirit cavaleresc.

— Eram complet treaz, a rîs negustorul de timbre, îndopindu-se cu napolitane. Nu spun că nu există ceva real în toată treaba asta, da nu este ceea ce susțin prostește unii.

Apropo, vorbea deodată în limba croată.

A aprins o țigară și a început să tușească de la primul fum.

— Brrr, s-a cutremurat el, e dezgustătoare.

Max reușise, evident, numai în parte ; deși vecinul meu nu se putea lăsa de fumat, cel puțin se va simți dezgustat de el însuși pentru tot restul vieții. Deodată, negustorul de timbre s-a uitat la ceas și, scuzîndu-se, s-a repezit pe scenă unde a adormit pe loc. Totuși, deoarece cîțiva subiecți hipnotizați dispăruseră în timpul pauzei, deveni necesară înrolarea unor noi voluntari. Din nou reacția a fost moderată. Neavînd de ales, Max a înșfăcat cîteva ace lungi și le-a înfipt în brațul unui haidamac. Imediat, oamenii au sărit de pe locurile lor și au fugit cuprinși de panică spre scenă. Simplul amuzament

îl lăsa rece, dar de îndată ce au văzut acele înfipte în braț, s-au lăsat convinși.

— Dormiți, a ordonat Gideon. Dormiți !

Mititica a adormit în scaunul ei. Am observat că și Gideon clipea somnoros ori de cîte ori striga „Dormiți !" Eu unul căscam încontinuu, se făcuse tîrziu. Maestrul le-a sugerat clienților de pe scenă că au vîrsta de șapte ani. Unii au devenit infantili, alții au atins un grad ridicat de inteligență. Se jucau de-a hoții și vardiștii foarte convingător :

— Pac, pac, făceau năzdrăvanii, alergînd unii după alții.

Negustorul de timbre a îndrăznit să deschidă ochii, fără să ceară voie, și a primit o palmă peste față de la Max, care l-a adormit din nou cu viteză supersonică. Maestrul s-a dus la el, i-a scos ochiul drept, l-a lustruit pe manșetă și l-a pus la loc în orbită. Apoi a dezmembrat piciorul stîng al negustorului de timbre și l-a dat în sală spectatorilor. În momentul acela am regretat că nu mă oferisem și eu ca voluntar. Poate că mi-ar fi luat capul de pe umeri.

— Acum mestecați sticlă, i-a informat maestrul pe discipolii săi, vreți s-o scuipați, dar nu puteți, pentru că toată partea de sus a corpului este paralizată și un compresor de 200 tone vă zdrobește picioarele...

Voluntarii mestecau sticlă, iar cele 200 tone de pe picioarele lor le provocau o durere atît de îngrozitoare, încît s-ar fi cățărat pe pereți dacă nu ar fi fost paralizați conform instrucțiunilor. Apoi au primit o violentă durere de dinți, un pic de astm și lepră. Pentru a mai însufleți atmosfera, Max le-a explicat că li se face vivisecție în timp ce capetele le erau zdrobite cu un ciocan pneumatic. Firește, tot acest amuzament era gustat numai de acei care credeau sincer în misterul hipnozei și colaborau. Timizii, scepticii nu simțeau nici o durere și arătau demni de milă.

— Acum vă aflați deasupra unui foc, s-a întrecut pe sine profesorul Max, urcîndu-se apoi deasupra unui voluntar întins la orizontală între două scaune. Voi trage cu pistolul acesta în voi și veți muri pe loc, aidoma unei haite de cîini.

Zicînd acestea, a scos un pistol (nu unul adevărat), a tras în ei și au căzut toți ca muștele, dacă e să folosim în continuare metafore zoologice. Apoi, cadavrele au fost îndepărtate și a căzut cortina. Supraviețuitorilor li s-a permis să plece. Ne-am risipit în noapte, cu inimile pline de fericire. Cîțiva foști spectatori se tîrau pe burtă, fiindcă o undă de paralizie mai plutea încă în aer, iar un bărbat în vîrstă lătra cu o voce răgușită. Numai negustorul de timbre își menținea sîngele rece în vîrful unui stîlp de electricitate.

Mîine vom veni din nou.

DINTE PENTRU DINTE

DIRECTORUL TEATRULUI : Domnule Kunstatter, domnule Kunstatter... scuzați-mă că vă acostez pe stradă...

CRITICUL : Mă îndrept spre casă, domnule Spitz.

DIRECTORUL : Pot să vă însoțesc ?

CRITICUL : Dacă nu ai altceva mai bun de făcut...

DIRECTORUL : Vă mulțumesc. Voiam să vă întreb ceva...

CRITICUL : Vorbește, omule.

DIRECTORUL : Voiam să întreb... adică, numai să mă interesez dacă domnul Kunstatter a găsit cumva timp să scrie despre noua noastră piesă...

CRITICUL : Da, Spitz.

DIRECTORUL : Și ce... ce a scris domnul Kunstatter ?

CRITICUL : Vei citi duminică în ziar.

DIRECTORUL : De rău ?

CRITICUL : Vei citi duminică în ziar.

DIRECTORUL : De rău !

CRITICUL : Vei vedea.

DIRECTORUL : Este întotdeauna o desfătare pentru mine să citesc recenziile domnului Kunstatter... După părerea mea, nu există decît un singur critic teatral în toată țara...

CRITICUL : I. L. Kunstatter. Se spune, Spitz, că mă pricep „puțin" la teatru.

DIRECTORUL : Domnul Kunstatter are un minunat simț al scenei... Ca director de teatru aș vrea să profit de pe urma observațiilor domnului Kunstatter, care să mă inspire și să mă încurajeze...

CRITICUL : Vei profita, Spitz, duminică.

DIRECTORUL : Dacă mi-ați putea da măcar cîteva indicii privitoare la nivelul spectacolului...

CRITICUL : „Nivelul spectacolului“ ?

DIRECTORUL : Aii !

CRITICUL : Chiar crezi că poate fi vorba de vreun nivel în tot spectacolul, Spitz ?

DIRECTORUL : Aii !

CRITICUL : Asta nu-i un spectacol, este o monstruozitate.

DIRECTORUL : Dar publicul... publicul...

CRITICUL : Nu dau doi bani pe ce crede plebea ! Dacă Kunstatter îți spune, Spitz, că aceasta nu este o piesă ci o glumă proastă, atunci este o glumă proastă !

DIRECTORUL : Dacă domnul Kunstatter... scrie asemenea lucruri... în ziar... nimeni nu va mai veni să vadă piesa...

CRITICUL : Spitz, pentru mine teatrul este cel mai sfînt lucru din lume.

DIRECTORUL : Dragă domnule Kunstatter... apelez la generozitatea dumneavoastră... La teatrul meu sînt angajați patruzeci și șase de actori...

CRITICUL : Lasă-i să joace la bursă ! Nu, Spitz, commiți greșelile cele mai copilărești și apoi vii și plîngi Kunstatter, Kunstatter...

DIRECTORUL : Poate mai e timp să facem ceva... Spuneți-mi ce trebuie schimbat și mă duc direct la teatru și fac schimbările, domnule Kunstatter.. cîteva indicații numai, puțină milă...

CRITICUL : Sîmbătă !

DIRECTORUL : Vă rog... fie-vă milă...

CRITICUL : Ei bine, ascultă, Spitz ! Scoate tot actul doi... refă primul act fără muzică... pune pe altcineva să joace rolul lui Guterman... în al treilea act nu-l eliberă pe generalul nazist, ci înecă-l în mare... rescrie întregul dialog...

DIRECTORUL : Oh, Doamne, cîtă dreptate aveți domnule Kunstatter... Într-adevăr, cum de nu ne-am gîndit și noi la toate acestea ? Vă mulțumesc mult... Dau fuga să fac schimbările necesare... Totuși, dacă ați putea întîrzia puțin publicarea recenziei dumneavoastră...

CRITICUL : Mă voi mai gîndi, Spitz.

DIRECTORUL : Vă mulțumesc, vă mulțumesc, vă mulțumesc. Fug, deci, să schimb...

CRITICUL : Bine. Adică, așteaptă, domnule Spitz... mai e ceva...

DIRECTORUL : Da ?

CRITICUL : Ați dat cumva din întîmplare, dragă domnule Spitz, peste o piesă intitulată „Semafoarele au fost camuflate noaptea“ ?

DIRECTORUL : Mi se pare că am văzut-o la teatru. De ce mă întrebați, domnule Kunstatter ?

CRITICUL : Pentrū că, de fapt... eu... eu am scris piesa...

DIRECTORUL : Dumneata, Kunstatter ?

CRITICUL : Da, domnule Spitz...

DIRECTORUL : Te rog să mă scuzi acum. Teatrul este în direcția opusă.

CRITICUL : Pot să vă însoțesc ?

DIRECTORUL : Dacă nu ai altceva mai bun de făcut...

CRITICUL : Vă mulțumesc. M-am gîndit că aș putea să-mi încerc mîna o dată, he-he-he, scriind o piesă... Am depus-o la teatrul dumneavoastră acum două luni, sub un nume de împrumut... Acum totul depinde de dumneavoastră, dragă domnule Spitz... Sper că domnul Spitz a găsit timpul necesar s-o citească...

DIRECTORUL : Am citit-o, Kunstatter.

CRITICUL : Și ce... și ce...

DIRECTORUL : Vei primi răspunsul în scris.

CRITICUL : Domnul Spitz n-a fost... impresionat ?

DIRECTORUL : Vei primi răspunsul în scris.

CRITICUL : Totuși... N-ar putea domnul Spitz să-mi spună cîteva cuvinte... Am un deosebit respect pentru părerile dumneavoastră... asupra pieselor de teatru...

DIRECTORUL : Asta numești dumneata piesă ?

CRITICUL : Aii !

DIRECTORUL : Adevărul este, Kunstatter, că, pur și simplu, nu mi-am putut imagina cine este autorul care a avut îndrăzneala să predea la teatrul meu o asemenea monstruozitate.

CRITICUL : Dar... am crezut...

DIRECTORUL : Ai crezut ? Spune-mi, Kunstatter, ai cît de cît idee ce înseamnă teatrul ? Ai putea citi foarte

bine monstruozitatea dumitale de la coadă la cap fără face vreo deosebire, ha-ha...

CRITICUL : Ha-ha. Poate se mai poate face ceva, dra domnule Spitz ?

DIRECTORUL : Poți lua mîzgăleala de la secretaria teatrului zilnic, între 9 și 12 dimineața.

CRITICUL : Nu, nu mă respingeți cu totul... Aș d să mai lucrez la piesa mea... Voi mai învăța, mă voi p fecționa... Dacă domnul Spitz ar dori numai să mă aju puțin și să-mi dea cîteva indicații... La urma urmelor, aș putea ști eu despre dramaturgie, sînt doar un în pător... Am familie... copii...

DIRECTORUL : Fă speculă cu bilete de teatru. D pentru numele lui Dumnezeu, lasă dramaturgia în pac

CRITICUL : Bucuros, dar, mai întîi, aș dori să-mi drept piesa... Ce schimbări ați sugera, dragă domnu Spitz ?

DIRECTORUL : Dar ce *n-ar* trebui schimbat ? În p mul rînd, redu-o la jumătate... Inversează actul întîi al doilea...

CRITICUL : Un moment, să notez.

DIRECTORUL : Găsește o nouă intrigă...

CRITICUL : M-am gîndit și eu la asta...

DIRECTORUL : Scurtează sfîrșitul... Rescrie dialogul. În actul al treilea nu-l elibera pe generalul nazist înecă-l...

CRITICUL : Scuzați-mă, aceasta-i indicația mea.

DIRECTORUL : E adevărat, îmi pare tare rău, dom nule Kunstatter. Dacă îmi permiteți, voi nota indicați dumneavoastră ca să nu le încurc. Puteți să le repetați

CRITICUL : Scoate actul doi, Spitz ! Primul fără m zică !...

DIRECTORUL : Să-l schimb pe Guterman !

CRITICUL : Așa. Și pune ceva mai multă viață piesă.

DIRECTORUL : Exact ! Vă mulțumesc, domnule Kun statter, alerg să fac îmbunătățirile...

CRITICUL : Și eu !

Ambii dispar.

PROCESUL LEBĂRVURȘTULUI

A fost odată ca niciodată — și din păcate mai este încă — un critic de teatru mai căpcăun decît toți colegii săi. Lumea deschidea ziarele după fiecare premieră, cu sufletul plin de teamă, ca să afle dacă spectacolul le-a plăcut sau nu. Pentru că ceea ce scria I. L. Kunstatter avea prestigiul unui decret divin. Dacă I. L. Kunstatter scria că spectacolul este bun, lumea se îmbulzea la casă, în afară de cazul cînd spectacolul era slab și nu merita să fie văzut. Pe de altă parte, dacă I. L. Kunstatter scria că spectacolul era — aii — prost, nimic nu mai putea ajuta acel spectacol, în afară de cazul că era bun și merita să fie văzut. Și așa au mers lucrurile ani în șir : criticul critica, teatrele tremurau din toate încheieturile, iar dramaturgii își înăbușeau furia și mîzgăleau mici pamflete stupide împotriva lui Kunstatter, care nu aveau nici un rezultat.

Într-o seară, totuși, a avut loc un eveniment memorabil.

Kunstatter își lua cina sa de gurmand, în timpul căreia a gustat o bucată de lebărvurșt proaspăt, produs de fabrica „Leberwurst și Fiul Ltd". Abia luase o înghițitură, că a și scuipat-o într-o parabolă categorică, făcînd remarca către nevastă-sa :

— Asta-i lebărvurșt ! Asta-i balegă uscată ! O să-i fac eu o reclamă să nu mă uite cît or trăi ! Kunstatter este un om al faptelor, așa că s-a așezat la birou și a scris o critică virulentă intitulată „Un dezgustător scandal național care miroase pînă la cer", care suna astfel :

„În ultima vreme, cetățeanul lipsit de apărare al țării noastre se îneacă cu acel miriapod grețos pe care producătorii săi, dintr-un motiv necunoscut nouă, îndrăznesc să-l numească lebărvurșt", scria Kunstatter, după ce șter-

sese prudent cîteva expresii mai caustice. „Numai crim-
nalii lipsiți de orice decență și animați de josnice in-
rese de cîștig sînt capabili să arunce pe piață asemen-
resturi dezgustătoare de abator. Sîntem convinși că pu-
blicul nostru consumator, înzestrat cu un bun gust pr-
verbial, va boicota cu hotărîre și indignare acest gunoi
necomestibil, pfui !"

Kunstatter a chemat imediat un mesager prin care
trimis recenzia ziarului său, care a tipărit-o automat
doua zi — și, cu aceasta, întreaga afacere părea să ia sfîr-
șit. Totuși, lucrurile nu s-au oprit aici. „Leberwurst
Fiul Ltd" a intentat proces criticului surprins. Presa
dat, evident, amploare cazului și procesul lebărvurștului
a ocupat prima pagină a ziarelor. Țara s-a împărțit im-
diat în două tabere : una susținea că Kunstatter are
dreptul să critice produsul fără milă, dacă într-adevă
nu-i plăcuse lebărvurștul, deoarece era implicată liberta-
tea presei și singura întrebare relevantă era : credem sa
nu în corectitudinea și onestitatea criticului ? De cealalt
parte, se aflau cei care gustaseră lebărvurștul și îl găsi
seră excelent. Mai exista un mic grup care aproba re-
cenzia în sine, dar respingea stilul său moderat și căldu
Pe scurt, era o mare agitație.

I. L. Kunstatter însuși a conferențiat asupra acestu
subiect la clubul artiștilor :

„Lebărvurșt infam, striga el de la tribună, cu fa
lividă, lebărvurșt împuțit, lebărvurșt idiot, lebărvurșt pu-
tred, lebărvurșt rînced, lebărvurșt scandalos, lebărvurș
care nu este nici măcar lebărvurșt !"

După această prelegere senzațională, Kunstatter a fo
escortat acasă de polițiști în civil. Devenise cel mai ce-
lebru om din țară. Biletele pentru proces s-au vîndut la
suprapreț. Cînd a început interogarea sa, tensiunea din
sala tribunalului atinsese intensitatea maximă.

JUDECĂTORUL : Domnule Kunstatter, recunoașteți că
sînteți vinovat ?

KUNSTATTER : Niciodată ! Mai mult, îmi pare rău
că nu am folosit termeni mai duri în descrierea acestui
(șters din proces verbal).

JUDECĂTORUL : De ce ați scris critica ?

KUNSTATTER : Pentru că aceasta a fost părerea mea !

JUDECĂTORUL : Sînteți expert în această problemă ?

KUNSTATTER : Da ! În ultimii douăzeci de ani am mîncat cu regularitate lebărvurșt.

JUDECĂTORUL : Sînteți familiarizat și cu procesul de fabricație ?

KUNSTATTER : Asta n-are nici o legătură cu chestiunea ! Procesul de fabricație poate fi ireproșabil, dar produsul — dacă domnul judecător îmi scuză expresia (șters din procesul verbal).

JUDECĂTORUL : Dacă ați fi găsit lebărvurștul gustos, ați mai fi scris critica ?

KUNSTATTER : De ce să scrii despre un lebărvurșt inceptabil ?

La acest punct, avocatul fabricii „Leberwurst și Fiul Ltd." l-a întrebat pe acuzat dacă a consultat și pe alții înainte de a critica lebărvurștul. În urma răspunsului negativ și arogant, acuzarea a convocat cîțiva martori. Ei au gustat lebărvurștul aflat pe banca judecătorului și au declarat că este foarte bun.

KUNSTATTER : O atitudine de adevărați diletanți ! „Coca-cola" este un succes mondial și totuși nu-i decît apă chioară.

JUDECĂTORUL : Aceasta-i părerea dumneavoastră personală, dacă nu mă înșel ?

KUNSTATTER : Sigur că-i părerea mea personală ! Nu pot să mănînc și să beau cu gura altuia ! Totul este individual. Este foarte posibil ca acest lebărvurșt să fie pe placul celorlalți, mie însă îmi face greață.

JUDECĂTORUL : Sînteți gata să declarați aceasta sub jurămînt, domnule Kunstatter ?

KUNSTATTER : Bucuros !

Criticul mîniat a pus mîna dreaptă pe Biblie și a declarat cu voce tare și categorică :

— Acest lebărvurșt este un produs inferior, degenerat, incompatibil și vrednic de dispreț, care viciază cu premeditare normele nutriționale ale statului.

Acest grandios jurămînt a sunat atît de convingător, încît chiar rivalii lui Kunstatter au trebuit să admită că el dă impresia unui om onest, hotărît să moară decît să

se abată de la o cauză pe care o consideră justă. Du
acest jurămînt, se considera că Kunstatter va fi achit
În timp ce curtea s-a retras să delibereze asupra verdi
tului, numeroşii săi simpatizanţi s-au îngrămădit în ju
rul lui, felicitîndu-l pentru strălucita sa victorie morală
I. L. Kunstatter stătea liniştit în boxă, cu un zîmbet seni
de încredere în sine.

Tribunalul l-a condamnat pe critic la doi ani cu su
pendare şi la o amendă de 15 000 lire pentru defăimar
şi provocarea unor serioase daune financiare. „Nicăieri în
lume", citäm din decizie, „legea nu împuterniceşte pe
cetăţean să îşi exprime în mod public părerea privind cali
tatea unui lebărvurşt, deoarece exprimarea unor asemă
nea păreri ar putea provoca daune fabricii producătoare.
Numai gustul marelui public poate decide gradul în care
un lebărvurşt este sau nu apetisant. Dacă i s-ar acorda
fiecărui cetăţean dreptul de a influenţa publicul prin pa
ginile ziarelor, în funcţie de preferinţele sale, s-ar crea
o situaţie absurdă care ar duce în mod inevitabil la fali
mentul industriei de lebărvurşt..."

Kunstatter a făcut apel. Procesul intentat de „Coca-
Cola" împotriva lui urmează să înceapă săptămîna viitoare.
Pînă acum, criza cîrnaţilor nu s-a încheiat. Dar, de atunci,
Kunstatter nu a mai criticat lebărvurştul. Îşi rezervă ve
ninul pentru reprezentaţiile teatrale.

OVAȚII PRELUNGITE

Marea dramă istorică se încheie cu bătălia epică a lui Chateaubriand și moartea regelui Ludovic al XX-lea ; se lasă cortina și lupta dintre public și teatru este în toi. Ici și colo, oamenii bat din palme, cu multe rezerve pentru moment, așa cum este obiceiul la premiere, cînd publicul nu s-a decis încă dacă i-a plăcut sau nu spectacolul. Grupuri izolate de aplauze ritmice relevă concentrări locale de rubedenii, în timp ce restul mimează numai aplauzele fără să facă în realitate nici un zgomot, palmele lor oprindu-se, printr-o operațiune precis controlată, la o distanță de 0,5 mm una de alta. De altfel, în afară de rude, nimeni nu aplaudă în întunericul sălii, iar regizorul nu poate să-i vadă prin ruptura din decor făcută cu bicicleta de către Mundek, mînuitorul de decoruri.

Lupta se va da la lumina zilei.

În spatele cortinei, actorii sînt instruiți pentru rutina de salutare a publicului de către Zelig Miracol, celebrul sforar care a studiat tehnica tragerii cortinei și domesticirea publicului timp de doi ani la Stuttgart. Ienicerii ies și salută publicul. Aplauze circumspecte. Apoi apare Danton-Robespierre, revoluționarul care i-a tăiat capul regelui. Face o plecăciune. Aplauze indiferente. Iese apoi doamna Récamier, amanta regelui. Aplauzele se întețesc. Semn încurajator. Cu un gest, Zelig îi cheamă înapoi pe ieniceri, care stau în drum și îl trimite pe scenă pe Philipon, bufonul palatului. Șmecheria prinde. Aplauze puternice. Și acum repede : Regele Ludovic al XX-lea cu sfînta Bernardette ! Aplauze furtunoase. Zelig numără pînă la zece și dă semnalul de pornire Îngerului morții, favoritul publicului. Îngerul morții iese singur pe scenă și

face o plecăciune adîncă. Aplauze tumultoase. În aer plutește o mare victorie. Cortina-repede ! Zelig numără pînă la cincisprezece : Sus cortina !

*

În a doua rundă, Zelig își regrupează forțele și își schimbă strategia. Începe cu perechile. Philipon cu Danton-Robespierre. Aplauze mulțumitoare. Perechea revine la poziția de start. În locul lor : Regele Ludovic al XX-lea cu doamna Récamier. Dar ce se întîmplă ? Aplauzele nu se întețesc ! Oarecum alarmat, Zelig se grăbește să consolideze cuplul : sfînta Bernardette. Cei trei fac o plecăciune. Aplauze puternice, dar nu pe măsura așteptărilor. Se năpustește Îngerul morții. O plecăciune demnă. Din nou a salvat situația ! Ovații puternice și distincte. Cortina se lasă. O scurtă discuție între Zelig și asistenții săi. Sus cortina !

*

A treia cortină, cortina hotărîtoare. O nouă așezare. Pe un singur rînd : bufonul — regele — Danton-Robespierre. Foarte eficient : aplauze puternice și ritmice. Bărbații-înapoi. Iese Bernardette. Pentru prima oară singură pe scenă ! Aplauzele nu scad, ceea ce, în această situație delicată, poate fi considerată o realizare. Acum o combinație îndrăzneață : Philipon, bufonul, cu regele Ludovic al XX-lea. Aplauze. Repede înapoi, n-a avut prea mult succes. Bernardette cu doamna Récamier. O combinație riscantă. Cîteva bătăi din palme. Danton-Robespierre singur cu steagul. Aplauze slabe. Pericol ! Recul roșu începe să pîlpîie ; Zelig decide să-l trimită pe Înger fără întîrziere. Aplauze satisfăcătoare, dar și un avertisment inerent împotriva supralicității Îngerului morții.

*

Cortina se lasă și se ridică imediat. Nu este timp de pierdut. Philipon iese cu Ludovic al XX-lea. Ovații slabe din rîndul întîi. Mulți spectatori își croiesc deja drum spre ieșire. Zelig face cîteva acrobații. Bufonul și regele se îmbrățișează ! Puternice exclamații de aprobare ! Philipon își scoate peruca și face o plecăciune comică. Aplau-

ele scad. Îngerul morții aleargă din nou să salveze situația și îi sărută mîna doamnei Récamier. Aplauze fără vlagă. În ultimul moment, Zelig îl trimite pe regizor pe scenă. Aplauzele cresc. Slavă Domnului. Regizorul și Îngerul morții se îmbrățișează călduros. Extraordinar de efient! Acum, un element nou: compozitorul muzicii de fond. Muzicianul este pregătit să apară, dar Zelig îl mai reține cîteva secunde pentru a mări puțin tensiunea. Acum! Repede! Compozitorul înaintează poticnindu-se în direcția luminii. Mulți spectatori cred că este dramaturgul decedat. Aplauze încurajatoare. Regizorul îi strînge mîinile compozitorului. Aclamații! Din greșeală, regizorul îi sărută mîna lui Ludovic al XX-lea. Aplauze asurzitoare.

Zelig profită de această ocazie extraordinară, trage cortina pe jumătate și apoi o ridică fulgerător. A cincea rundă! Trebuie să imprime un ritm mai alert în apariții, un anumit tempo! Bufonul — Doamna — regizorul — Îngerul — Bernardette — Danton-Robespierre — compozitorul — Îngerul morții într-o reacție în lanț! Aplauze. Cîteva combinații individuale, cum ar fi Îngerul morții — regizorul sau Bernardette — compozitorul. Aplauzele slăbesc simțitor. Destul. Spectatorii vor să meargă acasă. Îngerul — regizorul — Danton-Robespierre — compozitorul. Aproape nici o reacție. Doamna Récamier... numai rudele bat din palme... Philipon face cîteva exerciții yoga... două bătăi din palme... Îngerul morții... nimic... Sfîrșitul... Cortina... Totuși n-a fost prea rău. Cinci chemări și jumătate la rampă cu ovații sporadice. Zelig a stors din public cît a fost omenește posibil.

CUI ÎI PASĂ DE RECENZII ?

Nu l-am putut evita. Yarden Podmenitzky se afla în drumul meu pe strada Dizengoff și m-a observat înainte ca eu să am timp să dispar într-un magazin. Artistul dramatic și-a pus mîna sa caldă pe gîtul meu.

— Ce faceți ? — m-a întrebat. Cum merg treburile ?

— Mulțumesc, bine, am răspuns eu. Am văzut „Cazacii".

— Vă rog, ajunge ! — m-a dojenit actorul. De ce trebuie să începeți să turuiți despre teatru de îndată ce întîlniți cu actor ? Nu credeți că sîntem sătui ? Nu mai există oare altceva în toată lumea asta care să ne intereseze în afară de teatru ?

— Aveți dreptate, am zis eu, coborînd privirea rușinat. Rotițele din creier se învîrteau nebunește încercînd să-mi amintesc ce rol jucase Podmenitzky în „Cazacii", dar nu-mi aminteam deloc. Se pare că unul din acele „roluri de lift", așa cum le numesc cei din branșă ; un rol ce poate fi învățat între mezanin și etajul trei. Iar acum acest Laurence Olivier pășea tăcut alături de mine, murind de curiozitate să-mi afle impresiile cu privire la cele două murmure de pe scenă.

— A fost un spectacol minunat, am spus eu. Dacă nu mă-nșel, chiar I. L. Kunstatter i-a adus un elogiu.

— Cine-i ăsta ?

— Criticul dramatic... Nu-l cunoașteți, domnule Podmenitzky ?

— N-am citit nici o recenzie în ultimii douăzeci și doi de ani, prietene. Cui îi folosesc ? Numai ca să te întristezi de balivernele pe care ți le oferă acești gentlemeni ? Slavă Domnului, am scăpat de grija asta ! Dacă dau cu ochii de o recenzie, arunc imediat ziarul. Trebuie să i se re-

pete întruna lui Yarden Podmenitzky că poate juca teatru ? Zău așa, domnul meu, să schimbăm subiectul...

Mă simțeam ușurat.

— Ați citit în ziar că a fost descoperit un dispozitiv atomic pentru exploatarea energiei solare ? — l-am întrebat eu. Vă dați seama, domnule Podmenitzky, ce orizonturi noi ni se deschid ?

— Da, a răspuns Podmenitzky. Sau, și dumneata crezi că interpretarea mea a fost cam ștearsă în actul trei, înaintea morții Ducelui ?

— Dimpotrivă, am protestat eu. Cine spune așa ceva ?

— Itzhak Seligman în „Tînărul muncitor". Dar, dacă ești de acord că am fost șters, poți să mi-o spui, nu mă deranjează.

— Nu, ați fost foarte bun, domnule Podmenitzky.

— Mi se pare că nu mă înțelegi, bătrîne. Nu alerg după complimente. Spune-mi cinstit, cum a fost ?

— Ați fost mare !

— Adică ?

— Colosal !

— Te referi, probabil, la scena în care este descoperit complotul și eu privesc fix în gol, fără să spun un cuvînt. În legătură cu această privire, Zalman Kirschner a spus joi seara la radio că „în ea este amestecat, în mod fermecător, un Weltschmerz autentic și deprimat"...

Zicînd acestea, Yarden Podmenitzky s-a oprit și a început să privească în gol fără să spună un cuvînt, ca să-mi arate cum interpretase rolul. Ajunsesem la periferia orașului Jaffa. Mă simțeam puțin obosit.

— Scuzați-mă, domnule Podmenitzky, am spus. Trebuie să iau un taxi și să mă întorc în oraș. La revedere.

— O clipă, a strigat Podmenitzky. Vin și eu. Nu am nimic de făcut pentru moment...

Nu prea m-am bucurat.

— Omule, mi s-a adresat Podmenitzky, cînd taxiul s-a pus în mișcare. Sînt sătul pînă-n gît de complimentele dumitale. Vreau să aud cîteva impresii sincere, chiar dacă nu sînt favorabile ! După părerea dumitale, unde am fost cel mai la înălțime ?

— Greu de spus, am răspuns eu. Ați fost tot timpul remarcabil, însuflețitor, fenomenal.

— Totuși...

— Spuneți-mi rolul, îmi voi aminti și vă voi arăta cu mi-a plăcut în mod deosebit.

— Ei bine, a spus Podmenitzky, afundîndu-se în pernele tapițate și suspinînd mulțumit. Am intrarea aceea cu suspine înăbușite, apoi în pat — mustrările de conștiință, iar în actul doi intru șchiopătînd pentru a lua cățeaua...

— Asta-i, am spus eu. Cred că acolo, la scena cu cățeaua am fost profund impresionat.

— Știam eu, a tunat Yarden Podmenitzky, clipind de bucurie. Știam eu ! Ți s-a făcut pielea de găină cînd am ieșit șchiopătînd, nu-i așa ?

— Chiar așa, am răspuns eu. Tremuram din toate mădularele.

Ce cățea ?

— Ei, bătrîne, a răcnit actorul, cu fața roșie de mînie, despre scena asta a scris C. Shmirkovitz în „Lumea pe glob“ că „talentul pentru intonație i-a lipsit de această dată lui Podmenitzky în scena șchiopătatului“. Ai mai auzit vreodată un asemenea nonsens ?

Șoferul taxiului s-a întors către noi, evident alarmat.

— C. Shmirkovitz e o nulitate, am încercat eu să-l calmez pe Podmenitzky, dar nu era încă satisfăcut.

— Nu prietene, C. Shmirkovitz mă urăște ca un nebun de șaptesprezece ani încoace, fiindcă o dată, la o petrecere, cînd eram puțin amețit, l-am avertizat că, dacă mai scrie în ziar că nu știu ce să fac cu mîinile, o să i le înfig în beregată ! Și de atunci mă persecută.

— N-are nici o importanță. Important este că ați fost un geniu piramidal în „Cazacii“, domnule Podmenitzky, un geniu nemuritor...

— Știu ! *Știu !* Cu toate acestea I. L. Kunstatter nu mi-a acordat decît două rînduri și trei cuvinte, și unul dintre aceste cuvinte a fost „sau“, în timp ce Honigman a avut șase rînduri pline cu citate, iar la sfîrșit am fost menționat și printre cei care au distrus spectacolul cu sînge rece ! Merit eu un asemenea tratament ?

Yarden Podmenitzky scoase din buzunar un carnețel cu tăieturi din ziare, învelit în velur roșu și îl așeză pe genunchi.

— Nu mă poți păcăli, spuse el. Urmăresc cu atenție problema. Tai fiecare cuvînt din ziare și lipesc recenziile aici, în carnețel, în ordine alfabetică. Uite, Kellerman, Kubrowitz, Kunstatter, pagina 29. Ce critic te interesează ?

— Mulțumesc, nu chiar acum.

— În scena în care plîng trecutul și cad pe săbiile altarului, primesc întotdeauna aplauze la scenă deschisă și cel puțin un murmur de aprobare. Atunci de ce a spus Dov Schlofer la Clubul Milo că : „Podmenitzky se încrede prea mult în sine. Ar trebui să vorbească mai puțin pe scenă" ?

— Nu știu, am spus eu. Să-i uităm pe critici, Podmenitzky.

— Imposibil, a spus actorul plîngînd. Oricum, nu poți fi sigur niciodată. Uite, de exemplu, sașiul.

— Da, a fost extraordinar !

— Nu, nu, e unul dintre spectatori. După fiecare premieră vine la cabină, se uită sașiu, mă îmbrățișează și mă sărută, spunîndu-mi cu admirație adîncă : „Într-adevăr, într-adevăr". Iar acum, după premiera „Cazacilor"...

— Nu s-a arătat ?

— Ba da, dar n-a mai spus „Într-adevăr, într-adevăr", m-a sărutat doar. De ce ?

— Poate că-l durea gîtul.

— Poate. Oricum, Rappaport a scris în *Seară de seară* că am interpretat „un personaj credibil în slăbiciunea sa, dar slab în ce privește credibilitatea". Ce a vrut să spună cu asta ? Cum o înțelegi ?

— Ajutor ! — am răspuns eu și am sărit într-un alt taxi ce mergea în direcția opusă. Nu l-am mai văzut pe Podmenitzky pînă a doua zi în fața cafenelei Noga. Zîmbind fericit, m-a informat că s-a săturat să umble de colo-colo cu carnețele și tăieturi din ziare, drept care a trecut la microfilm.

TEATRUL UNIVERSAL

Lucrul cel mai minunat legat de arta teatrului este absoluta sa universalitate, care îl eliberează de limitele limbii şi ale culorii locale. Cu alte cuvinte, o persoană cultivată, familiarizată cu lumea teatrului, poate gusta orice piesă chiar într-o ambianţă străină, departe de patrie, cu condiţia ca piesa să-i ofere o experienţă artistică semnificativă şi o identificare intelectuală care să depăşească limitele de timp şi spaţiu şi, dacă pot adăuga, pe cele ale înţelegerii lingvistice şi etnice. Cele de mai sus sînt vorbe fără sens. Sau, pentru a fi mai exacţi, este opinia acelora care nu au fost încă la Bolzano, în Italia, să vadă spectacolul „Peer Gynt" de dramaturgul norvegian Enricco Ibsen.

Am intrat în acel teatru vechi într-o seară răcoroasă, influenţaţi de un afiş italian colorat, care ne-a sărit în ochi în faţa hotelului. Spre bucuria şi surpriza noastră, am putut descifra numele piesei fără aportul unui translator şi, în plus, chiar în cinematografele din Bolzano se sporovăie continuu în italiană. Mi-am amintit brusc că de fapt la vîrsta de zece sau unsprezece ani am citit „Peer Gynt", aşa că acum aş putea, fără îndoială, înţelege aproape totul din această celebră dramă.

Germana nesigură în care am cerut biletele a stîrnit o oarecare surpriză casieriţei, cît şi printre spectatori, dar, încrezător în analogia internaţională a artelor (vezi paragraful de mai sus), şi pentru mai multă siguranţă, m-am aşezat la capătul rîndului, lîngă o coloană de marmură de Carrara. Luminile s-au stins şi atracţia universală a început.

*

De îndată ce impozanta cortină roşie s-a ridicat spre cer, spectatorul străin obişnuit îşi dă seama că are în

ața sa o piscină modernă, splendid realizată, cu trepte de beton și trambulină din fibre de sticlă, dar fără apă. Un băiat cu părul roșu sare în sus și în jos, pe trambulină, în timp ce, în spatele lui, proprietăreasa are un acces de mînie în modul în care chiriașii reacționează cînd descoperă că subchiriașul și-a adus în cameră un frigider pentru a nu mai putea fi evacuat. Proprietăreasa i se adresează băiatului per „Gynt", din care se poate deduce că el este personajul principal al dramei. Băiatul cel roșcovan continuă să sară cu multă pricepere pe trambulină, apoi iese ca să bea ceva și o lasă pe proprietăreasă în picioare la capătul trambulinei. Evident, aceasta nu îndrăznește să plonjeze, pentru că nu este apă, așa că se pornește să înjure în dialect sicilian. În acest moment, înțeleg de ce se spune că Ibsen are întotdeauna un caracter local.

Apoi, Peer Gynt se duce nepoftit la o nuntă, dar fetele înoabe și alintate refuză să danseze cu el, numai pentru că Peer Gynt este un băiat sărac, prost și mereu beat, care, din greșeală, și-a pus cămașa invers și care are, în plus, un obicei rău : nu-și poate ține gura închisă, vorbind cît e ziua de mare și, ceea ce e mai rău, cu un pronunțat accent tirolez. Apoi apare o cîntăreață de operă blondă, Solvejg, și Peer Gynt se îndrăgostește pe loc atît de tare de ea, încît fuge cu mireasa. În acel moment, am crezut că spectacolul s-a terminat, m-am ridicat în picioare și am aplaudat, ca să descopăr totuși că nu era încă gata. Dimpotrivă. Văzînd trambulina, Gynt Roșcatul este cuprins din nou de fascinația morbidă față de acest obiect. O trimite pe mireasa răpită la plimbare, spunîndu-i :

— Lasă-mă, iubito, nu vezi că mă distrez ?

După realizarea unui număr de exerciții de încălzire, băiatul coboară în codrul subteran și se joacă de-a v-ați ascunselea cu o fată bătrînă cu patru sîni. Nimeni nu știe de ce are patru, dar asta e realitatea. Rudele fetei, niște pitici de doi metri, încearcă să-l ademenească pe Roșcat să se alăture mișcării lor conspirative și îi agață emblema lor secretă — o coadă lungă, dar Gynt nu acceptă decît cu condiția să i se cumpere o mașină Porsche și conspirația se destramă în fața noastră. Scena următoare se desfășoară într-o atmosferă politică încordată.

Peer Gynt moţăie sub trambulina preferată, dar este t
zit de megafonul unei furgonete care face un fel de pr
pagandă electorală, pe care, din păcate, n-o înţeleg, pe
tru că, între timp, am descoperit că nu „Peer Gynt" ci
sem eu la zece sau unsprezece ani, ci „Coliba unchiul
Tom".

Totuşi, între timp, copilul minor s-a transformat în
tr-un bărbat şi are chiar şi o haină. Cu un fel de topor
bate într-un trunchi gol de copac, cum fac aborigenii
atrasă de tam-tam, apare Solvejg, vizibil impresiona
de faptul că Roşcatul nu lasă pe nimeni să scoată o vorb
pe scenă. Chiar atunci se materializează şi zîna din pădu
re, care s-a transformat, între timp, într-o mamă veneru
bilă şi îşi aduce cu ea şi băieţelul, fructul sorocit al lega
turii ei vinovate cu Boris Karloff. Peer Gynt îşi pierde
orice interes faţă de dramă şi ar dori în mod clar să emi
greze. După această scenă de neuitat, cortina se lasă, ia
eu mă ridic şi aplaud, crezînd că acesta este sfîrşitul
piesei. Era numai pauza.

*

După pauză, Peer Gynt se arată pe scenă într-un
smoching alb, ca diplomaţii de operetă, vara. Se aşază
imediat sub trambulină, pe fişul său, pe care îl poartă cu
ei peste tot în lume, ca simbol al carierei sale. Alături
de tînărul bărbat se află alte patru personaje : un ospătar
şef, un turist german, Lordul Mountbatten şi încă cineva
de care nu-mi amintesc. Toţi se află în mijlocul Saharei,
nu se vede nici un fir de iarbă, numai trambulina. Au
parcurs deşertul pe jos, într-o barcă cu vîsle. Este o per-
formanţă să tragi barca aceea tot drumul pe o asemenea
căldură şi cu haine de iarnă.

Firește, Gynt nu lasă din nou pe nimeni să vorbească.
Este cuprins de febra trambulinei, drept care ceilalţi se
alarmează, sar în barcă şi regizorul îi trage afară cu o
funie. După care, Roşcatul se urcă într-un palmier şi se
pregăteşte pentru viitoarele jocuri olimpice, numai că
o maimuţă îl bombardează întruna cu tot felul de obiecte.
Italienii mă băteau deja la cap ca să le spun ce se în-
tîmplă pe scenă. Se pare că eu eram singurul spectator
care înţelegea ceva, pentru că nu eram stingherit de

text. Le-am explicat celor interesați că totul era simbolic și că maimuța simboliza slăbiciunea umană sau, poate, guvernul.

Roșcatul se deghizează în mesager turc și se duce la un bar de noapte, unde o funcționară însărcinată cu strîngerea impozitelor pune mîna pe întreaga sa proprietate, dar fetele îl evită deoarece recită poeme în italiană și nu în norvegiană. Trecuseră deja trei ore, așa că m-am ridicat, am aplaudat și am fugit să prind autobuzul, dar șoferul m-a gonit înapoi, spunîndu-mi că mai urmează un act.

*

În ultima rundă, părul Roșcatului a ajuns complet alb și el se întoarce acasă cu un vapor cu aburi, dar marinarii îl evită pentru că e senil. Ajuns pe țărm, apar vechii lui prieteni. Mai întîi, regele piticilor uriași, în prezent jucînd rolul unui peticar, apoi un vînător de fluturi care intră șchiopătînd în cizmele sale ortopedice și un soi de bucătar, purtînd o supieră goală ce simbolizează Ministerul aprovizionării.

Atunci cînd nervii lui Peer Gynt sînt întinși la maximum, datorită succedării vizitatorilor, apare și Solvejg, complet nedorită. Și-a uitat ochelarii acasă și biata de ea cu greu poate vedea, iar Peer Gynt o lasă, calm, să se rostogolească în fosa orchestrei.

Dar aceste lucruri mi le amintesc numai vag, deoarece, în acel moment, datorită agoniei suferite și efortului mental extraordinar, mi-am pierdut de două ori cunoștința și într-un impuls de moment am reușit să fug de universalitatea absolută și, de atunci încoace, cînd mă aflu în străinătate, încerc să merg numai la spectacole de pantomimă și numai atunci cînd sînt obligat s-o fac.

O BUNICĂ PE GENUNCHI

De această dată, la Paris.

Din nou în Franța, întins în fotoliile confortabile ale unui music-hall luxos. Am reușit să facem rost de bilete la acest spectacol istoric, mamut, numai printr-un miracol. Și anume, un turist din America Latină, care cumpărase două bilete cu opt luni în urmă, le returnase în ultimul moment din cauza loviturii de stat lunare, de care uitase complet. Și astfel, am ajuns, mititica și cu mîne, să stăm în rîndul întîi, chiar la picioarele frumoaselor june, capabili să gustăm din plin coregrafia și punerea în scenă (costume nu erau). Ne-au fost prezentate tablouri din istoria omenirii în general și din aceea a poporului nostru în special, cum ar fi Dansul Salomeii, Judith și Holophernes, Nevasta lui Putiphar, Iosif și frații săi. Am simțit așa o ridicare a moralului, încît cei din spatele meu au început să strige : „Stați jos."

Nu mi-a trecut niciodată prin minte că istoria noastră a fost așa de plină de femei fascinante. Așteptam plini de nerăbdare tabloul următor...

Și atunci a descins Bunica.

A fost coborîtă din tavanul celebrului music-hall într-o cușcă specială, aurită, în timp ce întreaga distribuție își ridica brațele cu dragoste spre ea, parcă spunînd : „Iat-o sosind pe cea mai frumoasă fată din lume !" Bunica era îmbrăcată cu ciorapi de plasă negri, un dres roșu, cu un decolteu uriaș, capul îi era împodobit cu păr blond, gene și sprîncene splendide și dinți strălucitori. Să tot fi avut șaptezeci de ani, deși mititica a jurat că nu poate avea mai mult de șaizeci și cinci.

Să fim înțeleși : noi le iubim și le apreciem pe bunici și sîntem convinși că au sarcina cea mai importantă în

cadrul familiei, îndeosebi în domeniul gătitului și al creș-terii moderne a copiilor. Dar s-o vezi pe Bunica în cio-rapi, apărînd din senin în lumina reflectoarelor, cu far-mecele fleșcăite revărsîndu-se din chingile corsetului — ei bine, nu știu...

În plus, Bunica nu este un simplu număr din pro-gram : ea este steaua spectacolului, divina prima donna, o artistă distinsă. Ca să fim cinstiți, am fost plăcut sur-prinși să constatăm că Bunica avea, încă, o voce excelentă, dar, din nefericire, vroia să arate cu tot dinadinsul că poate dansa mai bine decît toate tinerelele acelea stră-lucitoare, încît nu lăsa pe nimeni să se apropie de lumi-nile rampei. Bunica țopăia de colo-colo, spunea bancuri, stătea în cap și arunca de pe ea diferite piese de vesti-mentație feminină, făcîndu-ne să ne pară rău că venisem.

*

Eram sigur că Bunica trebuie să fie nevasta regizoru-lui sau membră a consiliului de conducere colectivă, ceea ce este cam același lucru, dar curînd mi-am dat seama că nu din cauza asta o lăsau să domine spectacolul. Bu-nica este o expertă în „stabilirea legăturilor cu publicul". Ia microfonul și, mergînd în sală, se adresează turiștilor de sex masculin în limba lor maternă spunîndu-le lucruri excitante, uneori făcîndu-le oferte lascive și sărutîndu-le capetele chele, sau aruncîndu-și picioarele în aer și tu-șind.

În acea seară fatidică, a adunat trei turiști nevinovați — un american sfrijit, un italian gras și un spaniol oa-cheș — și după ce le-a înfrînt rezistența simbolică, i-a tîrît pe scenă și i-a așezat între balerinele care chicoteau.

Apoi Bunica a spus :

— Am nevoie de încă unul.

*

Autorul acestor rînduri a luat parte la bătălii cum-plite, a scăpat din lagăre și a participat la diverse con-grese internaționale, dar n-a simțit niciodată o aseme-nea frică animalică ca atunci cînd a văzut-o pe Bunica îndreptîndu-se direct spre locul său din rîndul întîi. M-am

înroşit tot, în timp ce prin faţa ochilor mi-a trecut toată copilăria nefericită...

— Minunat ! — a şuierat vipera mică de pe scaunul alăturat. Să vezi că te alege pe tine !

Am încercat să dispar în tapiţerie, dar ochiul de vultur al Bunicii mă şi descoperise. În acele momente de încordare, am jurat că, dacă ies cu bine din situaţia asta, votez cu laburiştii la următoarele alegeri. Bunica s-a aplecat asupra mea şi masca vopsită care îi acoperea faţa s-a apropiat înfricoşător de mine.

— De unde eşti, iubitule ? — a întrebat Bunica în franceză, în timp ce toate privirile spectatorilor erau aţintite asupra mea. M-am ascuns sub scaun şi am tăcut mîlc. Dar mititica, cu gura mare, a ciripit în locul meu, căci se pare că înţelege franceza :

— E din Israel !

— Oh-la-la ! — a spus Bunica, mişcîndu-şi şoldurile. Shalom !

Zicînd aceasta şi-a încolăcit braţele în jurul meu şi mi-a făcut cu ochiul.

Apoi, arătînd către mititica aşezată lîngă mine, m-a întrebat :

— Aceasta este *Madame ?*

Mititica a dat din cap afirmativ, la care Bunica a întrebat-o dacă este geloasă.

— Ah, du-te acasă, mătuşă, că te aşteaptă nepoţii, i-am spus într-o ebraică fluentă.

Rezistenţa mea încăpăţînată n-a făcut decît să pună paie pe foc. În mijlocul aplauzelor furtunoase ale spectatorilor, Bunica s-a aruncat pe genunchii mei cu un adevărat şarm franţuzesc. Fără să intru în detalii, vreau să spun doar că mi-a apăsat capul ce mă durea îngrozitor în decolteul ei adînc şi mi-a şoptit răguşit :

— *Mon petit chou !*

— Nu eşti genul meu, mătuşă, i-am spus eu tuşind din cauza norului de pudră, şi dacă nu te dai jos, ţip.

— *Mon chéri !* — mi-a spus Bunica sărutîndu-mă pe nas şi încercînd să mă tîrască spre scenă. M-am ţinut de scaun cu toată forţa, dar Bunica era foarte muşchiuloasă.

— *Mon petit,* a chicotit ea, luptîndu-se cu mine şi făcînd semn orchestrei să interpreteze un can-can vesel.

Perla de nevastă-mea continua să mă îmboldească din spate :

— Zău, Ephraim, nu fi nesuferit ! E o doamnă aşa drăguţă. Toată lumea participă ; numai tu eşti ruşinos.

Bunica, cu braţele ei puternice, mi-a desfăcut degetele unul cîte unul de pe spetează şi entuziasmul spectatorilor a atins nivelul maxim. Cu puţinele forţe rămase, mi-am proptit picioarele în podea.

— Du-te-ncolo, babă-cloanţă, i-am zis eu gîfiind. Lasă-mă în pace ! Nu-mi placi !

— *Mon amour !* — a gîngurit Bunica şi m-a săltat cu totul de la pămînt.

*

Ceea ce a urmat mi-a rămas puţin neclar. Potrivit celor spuse de mititica, am stat pe scenă între celelalte trei victime, apoi una dintre fetele încîntătoare mi-a pus codiţe roşii pe cap şi am început să dansez cha-cha-cha cu ceilalţi bărbaţi care erau mai puţin înhibaţi.

Cînd m-am întors la locul meu, nevastă-mea m-a primit cu o privire glacială :

— Prostule, a sîsîit ea. Te-ai făcut de rîs în faţa lumii.

*

După cîteva zile, am reuşit să mă scol din pat şi, printr-o întîmplare, m-am întîlnit cu un dansator israelian pe care îl cunoşteam. I-am povestit despre Bunica.

— E o vulpe bătrînă, femeia asta, mi-a spus el rînjind, care face tot felul de trucuri, alege cîţiva „turişti" dintre spectatori, îi pune să danseze, iar publicului nici prin cap nu-i trece că ei sînt actori plătiţi.

— Ce, am întrebat eu, *cine ?*

— „Turiştii" ! Doar foarte rar reuşeşte să atragă vreun găgăuţă pe scenă, fără să fie nevoită să-l plătească. Dar de ce întrebi ? Să nu-mi spui că ţi-a căzut cu tronc ?

— Mie ? — am rîs eu. Pe naiba !

IDOLUL

O dramă despre viața teatrului pusă în scenă la Poșta Centrală :

PODMENITZKY (intră gîfîind) : Aș dori să vorbesc cu directorul.

BILLITZER (portarul, stă pe un taburet mîncînd semințe de floarea soarelui) : În legătură cu ce ?

PODMENITZKY : Am la mine un aviz prin care sînt înștiințat că am primit o scrisoare recomandată, dar care s-a rătăcit...

BILLITZER : Un moment ! Va trebui să vă interesați la Poștă.

PODMENITZKY : Înțeleg. La revedere. (Iese).

BILLITZER : La revedere.

PODMENITZKY (se oprește brusc) : Dar nu este aici Poșta ?

BILLITZER : Ba da.

PODMENITZKY : Atunci de ce mi-ați spus să mă interesez la Poștă ?

BILLITZER : Păi, unde altundeva ?

PODMENITZKY : Ascultă bătrîne, nu prea am timp de glume proaste. Peste o jumătate de oră am *repetiție*.

BILLITZER : Un moment, cine sînteți dumneavoastră, domnule ?

PODMENITZKY : (înțepat) Sînt Yarden Podmenitzky.

BILLITZER : Cine ?

PODMENITZKY : Yarden Podmenitzky, de curînd la Teatrul Chamber !

BILLITZER : O.K., ce doriți ?

PODMENITZKY : Yarden... Podmenitzky... actor...

BILLITZER : Care e problema, omule ?

PODMENITZKY : Vreau să-mi găsesc scrisoarea recomandată. Sînt sigur că se află un cec în ea.

BILLITZER : De ce valoare ?

PODMENITZKY : De o sută cincizeci lire.

BILLITZER : De la cine ?

PODMENITZKY : De la bunica.

BILLITZER : Cîți ani are ?

PODMENITZKY : Unde-l găsesc pe diriginte ?

BILLITZER : A treia ușă pe stînga.

PODMENITZKY : Bine. (iese grăbit ; se întoarce în fugă.) Nu e nici o ușă pe stînga.

BILLITZER : Nu mai spune !

PODMENITZKY : Nici măcar una.

BILLITZER : Atunci, nu știu.

PODMENITZKY : (urlînd) Atunci de ce naiba m-ai trimis acolo ?

BILLITZER : Nu-i rău să încerci.

PODMENITZKY : Ascultă ! Mă voi plînge dirigintelui Poștei !

BILLITZER : N-o să-l găsiți.

PODMENITZKY : Nu fi insolent, bătrîne !

BILLITZER : Dumneata ești insolent și cu taică-tu ! O clipă...

PODMENITZKY : Ce ?

BILLITZER : Scuzați-mă, domnule, Sînteți cumva actor ?

PODMENITZKY : Sigur că sînt actor.

BILLITZER : Sînteți... sînteți... sînteți...

PODMENITZKY : Yarden Podmenitzky.

BILLITZER : (șovăie) Nu se poate !

PODMENITZKY : Ba da !

BILLITZER : (aproape leșinat) Atunci de ce n-ați spus asta de la început ? Ce onoare... vă rog să luați loc...

PODMENITZKY : Sînt teribil de grăbit, bătrîne... Repetiția începe peste o jumătate de oră.

BILLITZER : Vă rog, stați numai cîteva minute, domnule... ce onoare...

PODMENITZKY : Vreau să vorbesc cu directorul...

BILLITZER : (face o piruetă.) Într-adevăr... N-am cuvinte. (Chiar așa... iertați-mă... N-am știut... Ce onoare... așa un actor... cine ar fi crezut... cînd o să le spun acasă...

într-adevăr... dar ce prost sînt, să nu vă recunosc imediat... ce păcat... așa un actor... o mare onoare într-adevăr. Totdeauna am dorit să vă întîlnesc... ce surpriză... O, doamne !... așa un actor... de fapt am simțit ceva de la început... Mi-am spus : Cine este personajul acesta ridicol ? Numai cînd te uiți la mutra lui acră și te apucă rîsul... Ce onoare...

PODMENITZKY : Repetiția începe peste o jumătate de oră...

BILLITZER : Ei, dar unde v-am văzut ?

PODMENITZKY : Unde este directorul ?

BILLITZER : Da, acum îmi amintesc. V-am văzut la teatrul Habima.

PODMENITZKY : Pe cine ? Pe mine ?

BILLITZER : Lăsați-mă să ghicesc ! Ați jucat rolul preotului negru ce-și căuta fiul la Johannesburg, așa-i ?

PODMENITZKY : Nu, acela era Aharon Honigman.

BILLITZER : Mie-mi spuneți ? Honigman ! Ce actor ! Oh, doamne, ce-am mai rîs la piesa aia ! Am căzut pe jos... (deodată foarte sobru) Și dumneavoastră cine sînteți, domnule ?

PODMENITZKY : Sînt Yarden Podmenitzky.

BILLITZER : De unde ?

PODMENITZKY : De la teatrul Chamber.

BILLITZER : Ce-i asta ?

PODMENITZKY : Un teatru.

BILLITZER : (îl oprește pe Kaidatz.) O clipă, domnule Kaidatz ! Ați auzit cumva de teatrul Chimbley ?

KAIDATZ : Da, desigur. (Fața i se luminează). Yarden Podmenitzky.

PODMENITZKY : (privind triumfător către Billitzer.) Da !

KAIDATZ : Oh, ce onoare ! Am văzut ultimul dumneavoastră spectacol. A fost excelent.

BILLITZER : (umil) A fost extraordinar.

KAIDATZ : Alex Kaidatz, consilier.

PODMENITZKY : Încîntat de cunoștință. (Către Billitzer, înțepat) Podmenitzky.

KAIDATZ : Nu-mi place să fac complimente, dar felul în care ați interpretat personajele acelea... nevastă-mea este realmente îndrăgostită de dumneavoastră.

PODMENITZKY : Complimentele mele doamnei.

KAIDATZ : În ce mă privește, mi-a plăcut îndeosebi interpretarea dată acelui bătrîn kurd...

PODMENITZKY : Bătrînul kurd ?

KAIDATZ : Da. A fost ceva divin ! Mi-am spus : ăsta talent adevărat !

PODMENITZKY : (Sec) Am o scrisoare recomandată aici.

KAIDATZ : Zău ? Ascultați ce banc am auzit ieri. (Îl trage deoparte. Billitzer încearcă să tragă cu urechea și din cînd în cînd izbucnește în hohote.) Înțelegeți idiș ?

PODMENITZKY : Sînt teribil de grăbit.

KAIDATZ : Bine. Atunci ascultați. Un Volkswagen mic vine în goană pe bulevardul Petah Tikva. Șoferul își scoate capul afară și strigă : „Hei, cine se pricepe la Volkswagen ?“ Ha, ha, ha...

BILLITZER : Ha, ha, ha... Nu știe unde sînt frînele...

KAIDATZ : Exact. Gărgărița gonește cu 120 km pe oră pe bulevardul Allenby.

PODMENITZKY : Șoferul își scoate capul pe fereastră și strigă : „Hei, cine se pricepe la Volkswagen ?“

BILLITZER și KAIDATZ : Excelent.

PODMENITZKY : Nu știe unde sînt frînele.

BILLITZER și KAIDATZ : Ha, ha, ha...

BILLITZER : Ce bine spune bancurile ! Ce gradație !

KAIDATZ : Nu putem să negăm, e un clovn înnăscut.

HESHWAN (intră) : Ce se întîmplă aici ?

KAIDATZ : (strigă la Billitzer.) Ce-i cu rîsul ăsta prostesc ? Sîntem într-o instituție, nu ?

HESHWAN : Stați ! Acesta este prietenul nostru, tipul de la teatrul Chamber. Nu-mi spune numele...

PODMENITZKY : Ei... Ei...

HESHWAN : Îmi stă... îmi stă pe vîrful limbii... ei...

PODMENITZKY : (repede) Yarden Podmenitzky !

HESHWAN : Sigur că da ! Le spui bancuri, nu ? Te cunosc eu, bătrîne ! (îl bate pe spate.) Ha, ha, ha, șmecher e ! Ei bine, spune-mi și mie unul, vreau să rîd și eu ! Ei, s-auzim despre ce-i vorba !

PODMENITZKY : Despre scrisoarea mea recomandată pe care mi-ați rătăcit-o (Billitzer, Kaidatz, Heshwan izbucnesc în rîs).

HESHWAN : Bună ! Foarte bună ! O recomandată... ce idei le vin ăstora... „Recomandată“... Ce ai în mînă ?

PODMENITZKY : Avizul de înștiințare.

HESHWAN : (verifică, apoi îl ceartă pe Kaidatz.) Este o neregulă gravă.

KAIDATZ : (către Billitzer) Ai auzit ?

PODMENITZKY : Domnilor, mă grăbesc.

BILLITZER : Are repetiție cu un Volkswagen.

HESHWAN : Domnule Kaidatz, vreau să te ocupi de această problemă, personal.

KAIDATZ : Da, domnule. (către Billitzer) Încetează cu rînjetul ăsta idiot ! (Iese).

HESHWAN : (îl trage pe Podmenitzky deoparte.) Am citit recenzia la ultimul dumitale spectacol. Criticul ăla nu înțelege nimic din teatru ! Nu-i da atenție !

PODMENITZKY : Bineînțeles ! Cine citește recenziile ?

HESHWAN : Știi ce ar trebui să faci, prietene ?

PODMENITZKY : Nu prea.

HESHWAN : Ei bine, îți spun eu. Ascultă-mă cu atenție ! Ai nevoie doar de trei lucruri : A — o interpretare bună ; B — o regie bună ; C — o piesă bună.

PODMENITZKY : Pot să-mi notez, domnule ?

HESHWAN : Sigur, scrie neapărat ! Întîmplător știu cîte ceva despre teatru, he, he, he... „Ceva“ !... Ani de zile am avut invitație permanentă la „Teatrikowskaya Podolbasinoya“. Chiar și azi sînt tot timpul solicitat să preiau conducerea a tot felul de teatre, dar nu am timp pentru așa ceva.

PODMENITZKY : Nici eu nu prea am timp.

HESHWAN : Desigur. Nevastă-mea mă tot bate la cap de paisprezece ani încoace să mergem la teatru. Ați putea să ne faceți rost de trei locuri la mijlocul sălii ?

PODMENITZKY : De ce... trei ?

HESHWAN : Și sora mea... cu soțul.

PODMENITZKY : Deci, patru ?

HESHWAN : Da, patru. N-are importanță în ce zi.

PODMENITZKY : Bine, pentru luni.

HESHWAN : Nu, mai bine marți, bătrîne.

PODMENITZKY : Dar nu e spectacol marți.

HESHWAN : Păcat ! Singura mea seară liberă este marți.

PODMENITZKY : Bine, închiriem o sală.

HESHWAN : Mi-a făcut plăcere să vă întîlnesc.

PODMENITZKY : Hei, și cu recomandata mea cum rămîne?

HESHWAN : O să verificăm. (Din pragul ușii) Deci, șase bilete pentru marți.

PODMENITZKY : În mijloc.

BILLITZER : Vreau și eu două.

PODMENITZKY : Vei găsi la casă.

BILLITZER : Mulțumesc, domnule Honigman.

PODMENITZKY : Eu nu sînt Honigman ! Eu sînt Yarden Podmenitzky.

BILLITZER : Actorul tot actor rămîne.

BIRNBAUM : (intră) Domnul Podmenitzky ? Numele meu este Jaffa Birnbaum, secretară. Ați citit recenzia la ultimul dumneavoastră spectacol ?

PODMENITZKY : Cum să nu ?

BIRNBAUM : N-o luați în seamă ! E o prostie în toată regula ! Ori de cîte ori aflu că jucați undeva alerg să vă v d.

PODMENITZKY : Da, acum însă mă grăbesc foarte tare.

BIRNBAUM : Și eu mă ocup de teatru.

PODMENITZKY : Nu se poate !

BIRNBAUM : Am scris mai multe piese.

PODMENITZKY : Serios ?

BIRNBAUM : Dacă doriți, pot să vin la dumneavoastră o dată și să vă citesc cîteva pasaje. Cît plătiți de obicei pentru o piesă ?

PODMENITZKY : O avere, o adevărată avere, doamnă Birnbaum. Dar mai întîi să găsim recomandata mea.

BILLITZER : Conține un cec de la bunica dumnealui.

BIRNBAUM : Să mă uit în agendă. Ce-ați spune de mîine ?

PODMENITZKY : E bine.

BIRNBAUM : La două și jumătate după-amiază ?

PODMENITZKY : Bine ! Dar mă grăbesc...

BIRNBAUM : Nu, nu pot. Plec din oraș să fac o vizită unui prieten.

PODMENITZKY : *Bon voyage* !

BIRNBAUM : Mulțumesc. Ce-ați spune de vineri ?

PODMENITZKY : Splendid.

BIRNBAUM : La ce oră ?

PODMENITZKY : La cinci dimineața. Dar să ne întoarcem la recomandata mea. Mai repede, pentru numele lui Dumnezeu !

BIRNBAUM : Bine, voi lua un taxi. Excelent. Vineri la ora cinci.

PODMENITZKY : Dacă mă gîndesc mai bine, de ce așa tîrziu ? De ce nu la trei dimineața ?

BIRNBAUM : Nu, nu-mi place să ies pe lună.

PODMENITZKY : Vă rog, mergeți la director, doamnă !

BIRNBAUM : (iese) Pot să și cînt...

BILLITZER : Toți vă bat la cap, domnule, nu-i așa ?

PODMENITZKY : Cu siguranță.

BILLITZER : (începe să cînte aria din „Oklahoma".)

PODMENITZKY : (fuge, se lovește de inspector.)

INSPECTORUL : Weinberger.

PODMENITZKY : Yarden Podmenitzky.

INSPECTORUL : Cine nu vă cunoaște ? Ei, ce voiam să vă spun ?

PODMENITZKY : Am citit recenziile și nu dau doi bani pe ele. Niște prostii !

INSPECTORUL : Mi-ați luat vorba din gură.

PODMENITZKY : Cu ce vă pot ajuta, domnule ?

INSPECTORUL : Vă spun imediat, domnule... domnule...

PODMENITZKY : Podmenitzky.

INSPECTORUL : Cum ?

PODMENITZKY : Yarden Podmenitzky.

INSPECTORUL : Desigur. Vedeți, este vorba de verișoara mea. O fată foarte isteață. Știe să danseze, să cînte, să joace teatru și să gătească.

PODMENITZKY : Sînt prea bătrîn ca să mă recăsătoresc.

INSPECTORUL : E interesată mai mult de o carieră teatrală.

PODMENITZKY : Splendid.

INSPECTORUL : A urmat un curs cu Maria Nikova.

PODMENITZKY : Ce fel de curs ?

INSPECTORUL : De stenografie. Ce-ar trebui să facă acum ?

PODMENITZKY : Să urmeze un curs de perfecționare.

INSPECTORUL : M-am gîndit la altceva, domnule... domnule...

PODMENITZKY : Honigman.

INSPECTORUL : Da, domnule Honigman. M-am gîndit că ați putea s-o angajați la Teatrul Național. Tot ce vă cer este să puneți o vorbă bună pentru ea.

PODMENITZKY : De ce o vorbă bună ? Nu, domnule. O fluierătură ajunge.

INSPECTORUL : Foarte bine. Ce-ați spune să-i sunați chiar acum ?

PODMENITZKY : Cine, eu ?

INSPECTORUL : Da. Billitzer, fă-ne legătura cu Teatrul Habima !

BILLITZER : Alo, Teatrul Habima ? O clipă. (Îi trece receptorul lui Podmenitzky.)

PODMENITZKY : Bună dimineața ! Ascultă, vreau s-o angajați pe verișoara domnului Weinberg imediat. Fără discuții ! E un ordin. (Fluieră și pune receptorul în furcă.) E angajată.

INSPECTORUL : Vă mulțumesc, vă mulțumesc. Știam c-o să meargă. E atît de talentată ! Dar, scuzați-mi curiozitatea, ce faceți aici ?

PODMENITZKY : Încerc să-mi găsesc recomandata.

INSPECTORUL : Bine, atunci nu vă deranjez. (Iese.)

FUNCȚIONARUL : (bagă capul.) Bună, Podmenitzky !

PODMENITZKY : Da !

FUNCȚIONARUL : (ridică două degete.)

PODMENITZKY : Bine, două la mijloc. Le găsești la casă într-o scrisoare recomandată.

FUNCȚIONARUL : O.K. (Dispare.)

SARAH : (intră cu Billitzer.)

BILLITZER : Scuzați-mă, aș vrea să v-o prezint pe secretara noastră.

SARAH : Sarah.

PODMENITZKY : Lullaby. *

SARAH : Sînt o mare admiratoare a dumneavoastră. (Către Billitzer) E actor, nu ?

BILLITZER : Așa spune.

---

* Lullaby (engl.) = cîntec de leagăn.

SARAH : Splendid. Aş vrea să vă cer ceva.

PODMENITZKY : Cîte şi pentru cînd ?

SARAH : Nu merg niciodată la teatru. Numai la cinema.

PODMENITZKY : Scrisoarea mea recomandată...

SARAH : Nu, este vorba de cu totul altceva. Luna viitoare vreau să merg la balul studenţilor.

PODMENITZKY : Nu ştiu să dansez.

SARAH : Prietenul meu ştie. Dar n-am nici o rochie.

PODMENITZKY : Bine, vă cos eu una.

SARAH : Nu-i nevoie. Am auzit că în „Sfînta Ioana" femeile au purtat nişte costume minunate.

PODMENITZKY : E-n regulă. O să v-aduc cîteva modele.

BILLITZER : Excelent. O să alegem una.

SARAH : Dar nu neagră.

PODMENITZKY : În nici un caz.

BILLITZER : Cu mult galben.

PODMENITZKY : Ce-aţi spune de una mov ? În jurul tivului...

SARAH : Merge. Dar e foarte urgent.

PODMENITZKY : O să dau o spargere la magazia teatrului chiar în noaptea asta.

SARAH : Mulţumesc. (Către Billitzer) E foarte amabil.

PODMENITZKY : Unde e scrisoarea mea ?

MAZALGOVITCH : (intră) Uite-o, domnule Podmenitzky, chiar în mîna mea !

PODMENITZKY : Slavă domnului ! (Se aruncă asupra scrisorii. Mazalgovitch se dă înapoi.)

MAZALGOVITCH : Nu, nu. Nu am terminat încă, domnule Podmenitzky. (Confidenţial) Sînt Mazalgovitch, directorul instituţiei. Mă bucur că vă întîlnesc. Sîmbătă seara, funcţionarii poştei au o petrecere. Aveţi cîteva numere bune ?

PODMENITZKY : Am o scrisoare recomandată.

MAZALGOVITCH : Bine, cîntaţi-o la petrecere şi mai adăugaţi un şlagăr sau două. Sînt sigur că nu aveţi nevoie de sufleor.

PODMENITZKY : Ar fi de-a dreptul ridicol.

MAZALGOVITCH : Evident, noi nu plătim pentru spectacol, dar vă pot asigura că va fi o atmosferă excelentă.

PODMENITZKY : Asta-i lucrul cel mai important : o atmosferă bună. Acum, poate-mi dați și mie scrisoarea !

MAZALGOVITCH : Încă ceva. Pregătim o mică surpriză pentru petrecere. Ați ascultat vreodată grupul nostru de operă ?

PODMENITZKY : Doamne sfinte, nu !

MAZALGOVITCH : Cîntă „Aida" pe trei voci. Hei ! Opera ! (Funcționarii intră în fugă.) Prietenul nostru ar dori să asculte marșul. (Bate măsura cu piciorul.)

CÎNTĂREȚII : (Fredonează marșul triumfal.)

PODMENITZKY : Bravo !

MAZALGOVITCH : Mai avem de studiat textul.

PODMENITZKY : Este realmente un detaliu lipsit de importanță. (Amenințător) Scrisoarea, Mazalgovitch !

MAZALGOVITCH : Așteaptă ! Asta a fost doar prima parte a marșului !

PODMENITZKY : Cîte părți sînt ?

MAZALGOVITCH : Opt.

PODMENITZKY : Opt ? Bine. Atunci nu mai am nevoie de scrisoare. (Iese.)

BILLITZER : Bătrîn trufaș, Honigman ăsta.

CORTINA

TEATRUL RADIOFONIC

Am fi putut s-o numim la fel de bine „Scena invizibilă", deoarece n-o poţi vedea, ci numai auzi, mai ales cînd conduci maşina. Ne referim desigur la scenetă radiofonică care a fost ucisă cu sînge rece la mijlocul secolului, aşa cum a fost ucis radioul de către televiziunea în culori, o invenţie a diavolului. La drept vorbind e mare păcat că vremea acestui mijloc minunat a trecut. El permitea oamenilor cu imaginaţie bolnăvicioasă să facă un film măreţ din orice piesă minoră.

— Vreau aici un taifun puternic şi zgomotul a şaizeci de nave de război japoneze ce se scufundă, spunea producătorul uscăţiv şi cu ochelari către cel însărcinat cu producerea efectelor speciale, la care Weinreb răspundea:

— N-am taifun, numai sirocco, dar e puţin deteriorat.

Acum toate astea au dispărut. Radioul învechit luptă încă cu disperare pentru locul său sub soare şi sateliţii de comunicaţie. El continuă să transmită cu încăpăţînare scenete ca în vremurile trecute, dar a pierdut cel mai vital component al teatrului radiofonic de calitate : bugetul. Specialiştii au urmat mirosul banilor către televiziune, iar actorii stau pur şi simplu deoparte. Sceneta radiofonică nu mai e o competiţie artistică şi a devenit o problemă organizatorică : dacă ai reuşit să recrutezi toţi actorii prost plătiţi în faţa microfoanelor, dacă microfoanele funcţionează şi banda nu se rupe, ai consemnat o remarcabilă victorie radiofonică.

*

În ce ne priveşte, am reuşit numai o dată în această direcţie. Totul a început, ca orice lucru important, cu un telefon strident la cîteva minute după miezul nopţii.

M-am tîrît la telefon și am spus : „Greșeală“, dar am descoperit că directorul secției „Jubilee“ al postului nostru de radio dorea să mă vadă urgent. Se întîmplase că directorul uitase complet de a XXXIX-a aniversare a morții lui Mendele Mocher Sfarim, care urma să aibă loc la sfîrșitul săptămînii. De aceea era neapărat necesar să se scrie o scenetă radiofonică bazată pe operele marelui scriitor evreu, ceva foarte nostim și distractiv și la un nivel literar ridicat.

— Va trebui să-i cam dai bătaie, a admis directorul. Termini sceneta pînă în zori, dactilografa noastră o va bate repede în trei zile, joi repetăm, vineri la 5 înregistrăm și la 6 fără un sfert o transmitem. Alege cei mai buni actori pe care-i consideri ; resursele aproape nelimitate ale radioului îți stau la dispoziție...

Am pus receptorul în furcă și m-am dus repede la bibliotecă. Am răsfoit toate cărțile lui Mendele Mocher Sfarim, dar n-am găsit nimic care să aibă efecte vocale. Abia în zori am găsit soluția. Cu circa doi ani în urmă, scrisesem o excelentă scenetă pentru programul unu, pe care mi-au respins-o pe motiv că era foarte proastă. Mi-am spus : ăsta-i lucrul cel mai potrivit pentru aniversare. Intriga era următoarea : un tînăr mecanic vine într-o familie din pătura mijlocie ca să le repare mașina de scris, dar numai bunicul surdo-mut și slujnica sînt acasă și în final, el, mecanicul, se îndrăgostește de slujnică. Nu susțin că e o povestire colosală, dar pentru aniversarea lui Mendele Mocher Sfarim mergea mai mult ca sigur. Directorul secției „Jubilee“ mi-a împărtășit mai mult sau mai puțin părerea. După citirea manuscrisului s-a declarat satisfăcut și a remarcat că noi toți mai avem mult de învățat de la clasici, pe care avem tendința de a-i da uitării atît de ușor. Directorul a cerut doar o singură schimbare, foarte neînsemnată, și anume ca să-i dăm scenetei un sfîrșit mai optimist de dragul opiniei publice și să-l fac pe tînărul mecanic să spună la plecare : „Să sperăm că anul viitor ne va aduce pacea mult așteptată“ sau ceva asemănător.

I-am spus : „Domnule, nu-i nici o problemă“ și am scris pe loc un sfîrșit mai optimist. Apoi m-am dus la

dactilografă. Ea a răsfoit cîteva pagini din manuscris și a declarat :

— Nu mai devreme de două săptămîni. Am încă de bătut 16 cursuri de anatomie...

De această dată, directorul n-a vrut să ia refuzul ca răspuns definitiv și a luat manuscrisul acasă să-l bată singur. Eu m-am dus la secția de discuri să aleg o muzică de fond potrivită, dar n-am găsit acolo decît un fl... cău foarte nervos. Restul personalului secției înlocuia de două zile pe crainicii bolnavi. Flăcăul cel nervos m-a întrebat ce doresc.

— Mendele...

— Am găsit ! Uvertura la „Nunta înzăpezită" de Pi... zicati... pam-pam-papam-pam...

L-am informat că aveam nevoie și de zgomotul unei mașini de scris și de ciripit de păsările și am obținut promisiunea lui fermă. Apoi am făcut o pauză de trei zile (directorul bate numai cu un deget). De îndată ce am căpătat textul bătut la mașină, miercuri seară, am alergat la cafeneaua Noga și am angajat trei actori, cei mai potriviți pentru scenariu, care s-au nimerit a fi singurii trei actori prezenți, adică Yarden Podmenitzky (mecanicul), Mitzi Ben-Ziegler (slujnica) și un mic actor cunoscut sub numele de „Trask" (bunicul surdomut). Au fost mai mult decît bucuroși să accepte invitația mea, dar au făcut observația că în ce-i privește, radioul s-ar putea desființa pentru că această instituție nu plătește regulat colaborările, dar că, de dragul meu, erau gata să facă acest sacrificiu, fiindcă, altfel, se temeau că o să scriu de rău despre ei în ziar. Apoi am stabilit un program de lucru. Yarden Podmenitzky avea repetiție marți la 6 dimineața, în timp ce Mitzi Ben-Ziegler era liberă numai diminețile. Pe de altă parte, Trask îmi stătea la dispoziție fără rezerve numai că îmi cerea un aconto de 20 de lire. În cele din urmă, am căzut de acord să ne întîlnim joi la 5:25 dimineața în studioul 5 și să ținem acolo prima repetiție (urmau să fie patru cu totul).

În drum spre casă, la 4:30, i-am făcut o vizită directorului, care întîmplător era ocupat cu redactarea știri-

sportive în locul redactorului sportiv, care-l înlocuia pe comentatorul de politică în orchestră.

Directorul nu şi-a ascuns satisfacţia faţă de lucrurile care mergeau atît de bine, dar a făcut observaţia că a dat un avans de 20 de lire era nebunie curată, pentru că actorii, ca şi scenaristul, urmau să primească 13,5 lire fiecare în cecuri postdatate. I-am spus : „Banii nu contează“ şi am alergat la studioul 5 pentru repetiţii.

Am aşteptat pînă la 11, dar n-a venit nimeni. Am sunat la teatru, dar mi-a răspuns portarul, care mi-a spus „nu este aici“ şi a închis. Am aşteptat în foaier pînă la prînz şi i-am prins pe actori la cafenea. Abia dacă au catadicsit să-mi vorbească. I-am întrebat care era motivul.

— Ne pare rău, au spus ei, aţi uitat să trimiteţi taxiul.

Aveau dreptate. În agitaţia aceea nebună îmi scăpase complet din minte cea mai importantă convenţie din lumea radioului : nici un actor nu vine la studio dacă nu e adus cu taxiul. I-am implorat să mă ierte şi am obţinut o amnistie : au fost de acord să vină la repetiţie în studioul 6 în acea seară la 11:30 după spectacol. M-am dus direct la cea mai reputată companie de taxiuri, am organizat întreaga operaţiune şi m-am dus la culcare.

La miezul nopţii, taxiurile au sosit la studio, dar numai Trask se afla într-unul din ele. După spusele şoferilor, ceilalţi se duseseră în altă parte. În disperare de cauză (transmisia urma să aibă loc a doua zi), i-am dat lui Trask rolul principal şi am repetat în linii mari rolul tînărului mecanic.

Trask era tulburat peste măsură şi cu greu l-am putut opri să nu-mi sărute mîna, deoarece mi-a spus că aşteptase această şansă ani de zile. A doua zi am răspîndit notiţe prin tot teatrul ca şi la cafeneaua Noga, prin care atrăgeam atenţia celor trei actori asupra faptului că înregistrarea urma să aibă loc — conform înţelegerii — la ora 5 în studioul 3.

Am luat un taxi şi m-am dus să-i adun eu însumi. Podmenitzky nu era acasă. Vecinii mi-au spus că plecase cu nepotul său la grădina zoologică. Am gonit spre grădina zoologică şi l-am prins în faţa cuştii cu maimuţe.

— Intenționam să vin, a spus Podmenitzky, dar pu tiul a vrut să vadă noul cimpanzeu...

I-am promis lui Podmenitzky că-l voi duce pe pu sîmbătă, la Luna Parc, la care actorul, calmat, a fost d acord să se urce în taxi. Cazul lui Mitzi Ben-Ziegler fost mult mai serios. Noaptea precedentă jucase la Be sheba, răcise în drum spre casă într-un camion descop rit și acum zăcea în pat cu 40° temperatură. Era atît d răgușită, încît mi-am dat seama că nu mai putea interpr ta rolul slujnicei și i-am schimbat rolul în „majordom Schimbarea a provocat anumite complicații în situați îndrăgostiților, dar nu mai aveam timp să ne batem c pul cu asta.

Trask nu era acasă. Nevastă-sa nu știa unde se afl știa doar că soțul ei plecase în urmă cu două ore, cu valiză mare în mînă.

Ce puteam face? Am mers la studio și am hotărî ca eu să joc rolul slujnicei. (I-am redat rapid servitoru lui sexul feminin), Mitzi Ben-Ziegler urma să joace ro lul bunicului surdomut, în timp ce Podmenitzky urma s fie mecanicul. Eram puțin încordați pentru că nu mai rămăseseră decît 43 de minute pînă la emisie, așa că am început să strig după operator, dar se pare că el crezuse că nu mai venim și plecase în studioul 2 să-l interpreteze pe Michael Strogoff, curierul Țarului. Am năvălit în studioul doi și l-am tîrît pe operator afară din mijlocul înregistrării (i-a apucat isteria pentru că urmau să transmită emisiunea la 7:30, dar cui îi pasă), apoi însă am descoperit că operatorul nu avea cheile de la studioul trei. L-am sunat pe director, dar linia era ocupată, așa că între timp am verificat discurile pe care mi le dăduseră și, spre consternarea mea, am descoperit că greu puteai asculta muzica „Marșului lui Rákoczy“ (?) din cauza șuierăturilor și pocnetelor de pe disc. Cît despre efectele speciale, nu era nici un ciripit de păsărele și în locul zgomotului mașinii de scris îmi dăduseră un zgomot de mitralieră. Am alergat la secția de discuri (mai erau 37 de minute pînă la emisie), dar era închis. Flăcăul nervos plecase la Ierusalim cu niște treburi. Lucrul ăsta m-a făcut să-mi pierd complet cumpătul, dar în această conjunctură periculoasă, am fost acostat de

bătrînul iemenit care face curat în birouri. El mi-a propus să-mi ofere muzica necesară, bătînd într-o cutie de gunoi și fluierînd. Din acel moment n-au mai existat impedimente. Am schimbat mașina de scris din scenariu cu o mitralieră (și ea trebuie unsă, nu ?) și în plus am reușit chiar să dau de director la telefon, care m-a informat că n-avea nici cea mai mică idee unde puteau fi cheile, dar că studioul 3 nu era niciodată încuiat. Mai rămăseseră 29 de minute pînă la emisie și doream să folosim timpul rămas în mod inteligent, dar Podmenitzky a cerut un ceai și am pierdut 3 minute prețioase pregătindu-i ceaiul (barmanul plecase la o nuntă).

Rămăseseră numai 16 minute cînd s-a aprins lumina roșie care înseamnă : „Liniște", și am început să înregistrăm în studioul 7 (studioul 3 era încuiat). Podmenitzky și-a citit rolul destul de bine, avînd în vedere că o făcea la prima vedere, dar ceea ce deranja cel mai mult era faptul că el citea și indicațiile scenice la microfon, ca de exemplu „tulburat" sau „zgomotul unei mașini de scris pe fundal" sau „crește intensitatea muzicii", etc. În ce mă privește, am realizat bine rolul slujnicei, deși am observat la mijlocul înregistrării că pagina 4 lipsea, pentru că directorul bătuse de două ori pagina 3 (halal director !). Datorită timpului care ne presa, am decis să nu opresc înregistrarea și i-am șoptit lui Mitzi Ben-Ziegler să recite un poem de Haim Nahman Bialik, poetul nostru național. Din fericire, Mitzi și-a amintit „Trandafir, oh, trandafir", așa că am scăpat cu bine. Spre sfîrșitul scenariului, s-a aprins lumina verde, care înseamnă pericol și operatorul s-a scuzat, pentru că a înregistrat din greșeală cearta femeilor de serviciu din studioul 11 crezînd că ăsta era scenariul — sînt atît de multe cabluri în mașinăria asta blestemată, că-l pot scoate pe om din minți.

Apoi au început transmiterea „Dansului Macabru" de Saint Saëns în locul scenariului nostru (dintr-o încurcătură tehnică). Dar noi ne-am spus că, dacă tot sîntem aici, hai să terminăm treaba pentru altă aniversare. L-am chemat înapoi pe bătrînul iemenit cu lada sa de gunoi și am citit din nou scenariul. De data asta a mers mult mai bine, deși la un moment dat Podmenitzky a

fost cuprins de un acces de tuse. Am vrut să opr... înregistrarea, dar Podmenitzky mi-a făcut semn să nu-... fac probleme, va juca rolul unui mecanic suferind ... T.B.C.... Nu-mi amintesc finalul, în afară de un telef... de la Trask, care m-a informat că a fost invitat pe ... aşteptate să apară la Nazareth (pentru 25 de lire în ban... lichizi), dar care mi-a spus că va fi fericit să lucrez... cu mine în viitor. Acasă mi s-a făcut rău şi, după sp... sele nevesti-mi, am aruncat compresele reci puse de ... pe trupul meu arzînd şi am urlat toată noaptea ca u... animal rănit. Durerile mi-au trecut doar dimineaţa, cînd directorul secţiei „Jubilee" m-a vizitat şi şi-a exprimat recunoştinţa sa profundă pentru emisiunea distractivă. S-a dovedit că cea de a doua înregistrare a noastră n-a fost înregistrată, ci transmisă în direct din greşeală, în timp ce „Dansul Macabru" de Saint Saëns a fost înregistrat de pe o bandă pe alta. Asemenea lucruri se întîmplă des.

Recenziile presei au fost destul de bune. În articolul intitulat „Lipit de aparat" se spunea între altele : „Ne-a plăcut scheciul lui Mendele Mocher Sfarim transmis vineri, cu toată lipsa sa de actualitate. Distribuţia şi interpretarea au fost bune, cu excepţia lui Yarden Podmenitzky în rolul tuberculosului care a părut prea senin şi raţional pentru starea sa critică. O menţiune specială trebuie adusă întrebuinţării economicoase a mijloacelor vizuale, o metodă care a permis acţiunii să se desfăşoare de la sine. Din punct de vedere tehnic, merită menţionată muzica de fond cu flaut şi tobă în stil flamengo, care s-a contopit armonios cu atmosfera autentic folclorică. Redactarea a fost ireproşabilă, iar regia a lăsat o puternică impresie, deşi au existat cîteva momente neclare. Partea în care bunicul surdomut pretinde că nu aude zgomotul mitralierei, ci pe acela al unei maşini de scris reprezintă un simbol emoţionant al luptei pentru pace a poporului nostru".

LA FILMARE

În acea dimineață nefastă, am sărit din pat trezit de zgomotele suspecte ce veneau din birou ; într-adevăr, cineva se afla afară pe balcon și bătea în geam. Era vecinul meu de sus, Morris Kalaniot, îmbrăcat în pijama.

— Ascunde-mă, a răsuflat el greu, ascunde-mă !

— Ce s-a întîmplat, domnule Kalaniot ?

— Sînt în filmări !

Tot corpul omului tremura, își tîra piciorul drept și o teamă mută i se citea în ochi.

I-am dat puțină apă călduță de la robinet și s-a mai calmat. Continua să privească temător în sus, spre aparlamentul său și cu o voce gîtuită mi-a spus povestea nenorocirii sale, care de fapt nu este altceva decît povestea unei cariere obișnuite de film.

— În seara aceea, am lucrat pînă tîrziu la birou, deoarece șeful îmi ceruse să rescriu cîteva facturi. Pe la nouă, am plecat spre casă pe jos. Cînd, lîngă o casă am văzut mare îmbulzeală, reflectoare și tot felul de mașini. Pe scurt : se turna un nou film israelian. Cu greu se putea vedea ceva, pentru că doi luptători pe jumătate goi împingeau mulțimea înapoi cu lovituri nemiloase. Alături de aparatul de filmat stătea un tînăr într-un tricou și pe loc mi-am dat seama că era regizorul, fiindcă striga tot timpul. Binecunoscutul actor Shlomo Emanueli stătea pe un fotoliu, pieptănîndu-și o buclă rebelă ce-i cădea pe față.

Și deodată, a continuat Morris, regizorul a privit în jur și a strigat : „La naiba, am nevoie de altă mutră în fundal !“. Trebuie să știi că, ori de cîte ori regizorul spune ceva, toată lumea se agită. Poate că nu face nimic altceva, dar de agitat se agită. De această dată, asis-

tenții de regie au sărit și s-au adresat mulțimii : „Cine vrea să fie filmat, băieți ?“ Oamenii au început să se împingă ca maniacii, îmi era pur și simplu rușine. Asistentul m-a ales pe mine. „Doar cîteva minute“, mi-a spus el. „N-am mai fost niciodată pe un platou de filmare“, am recunoscut eu. Sincer să fiu, totdeauna am crezut că e ca la teatru — adică tot filmul să fie tras șnur în două sau trei ore. Nu mi-am imaginat niciodată că este o înșelăciune atît de elaborată. Dar mi-am spus că nu deranjează dacă ești văzut într-un film. Nu voi spune nimic nevesti-mi și deodată, voi apărea pe ecran ! L-am întrebat pe asistent dacă trebuie să-mi schimb înfățișarea : coafura, mustața sau altceva, cînd regizorul a început să urle și să-mi spună să tac din gură și să stau unde mi se spune. Ceea ce aveam de fapt de făcut era foarte simplu : trebuia să stau în ușă și apoi Shlomo Emanueli venea și mă împingea, strigînd : „Taxi ! Taxi !“

Evident, toți mă invidiau pentru rolul ăsta, dar mie nu-mi păsa deloc. Fiecare trebuie să profite de șansa sa, nu-i așa ? Luptătorii m-au luat pe sus și m-au așezat într-un cerc de cretă. Trebuia să stau exact în interiorul cercului de cretă și, conform scenariului, Shlomo Emanueli urma să mă calce pe bătături în timp ce striga după taxi. Durea puțin, dar trebuie să suferi pentru artă, am citit asta undeva. Am făcut patru repetiții dureroase și apoi regizorul a strigat : „Motor !“, mi-au pocnit bucata de scîndură neagră în fața nasului și au început să mă filmeze. Dar în mijlocul filmării, regizorul a strigat deodată : „Stop“ și a adăugat : „Spune-i idiotului ăluia să nu se mai uite în aparat !“ Eu am spus : „Nu mi-a spus nimeni că-i interzis !“ Asistentul a întrebat referindu-se la mine : „Să-i ard una, domnule ?“, dar regizorul i-a răspuns că oricum sîntem cu toții săraci cu duhul și că n-are nici un rost.

După prima probă am vrut să plec acasă, a continuat Morris Kalaniot. Toată viața îți dorești să fii în centrul atenției și cînd, în sfîrșit, reușești, simți că te fistîcești. În plus, la o filmare faci totul de cel puțin douăzeci de ori înainte ca regizorul să se declare mulțumit. Ce m-a enervat cel mai mult era un tînăr cu ochelari, „secretara de platou“ a cărei datorie este să urmărească filmarea

și care nu mă lăsa să-mi mișc picioarele, așa că m-au călcat de unsprezece ori pe piciorul stîng, iar eu strigam de fiecare dată : „Au !“. În general se păstrează o disciplină de fier în timpul filmării. De exemplu, un bărbat a încercat cu desperare să traverseze și să intre în casa în fața căreia filmam noi. Nu mă întreba ce apostrofare a primit din partea regizorului : „Cară-te de aici, șontorog prăpădit, se filmează !“ Omul susținea că locuia în acea casă și că voia să se ducă la culcare. „Mergi la hotel“, i s-a spus, „ne deranjezi !“. M-au lăsat să plec acasă la ora două și jumătate dimineața. Trebuie să fi făcut treabă bună pentru că asistentul mi-a notat adresa și m-a lăsat să mănînc o bucată de brînză găsită pe una dintre lăzi. Nevastă-mea a spus că sînt prost : „Oamenii capătă cel puțin 1 000 de dolari pe zi ca să joace în filme“. „Dar eu nu sînt încă o adevărată vedetă, draga mea“, i-am răspuns eu. „Cine știe cînd o să mai joc într-un film ?“

În dimineața următoare la 6 eram din nou pe platou, a oftat vecinul meu. La ora 5 doi haidamaci au sunat lung la ușă și mi-au invadat apartamentul. Unul dintre ei m-a înșfăcat, timp în care celălalt mi-a adunat hainele și apoi m-au înghesuit într-un taxi care aștepta jos. „Regizorul are nevoie de tine“, mi-au spus cît timp mă îmbrăcam în taxi. Goneam ca nebunii fiindcă atunci cînd se toarnă un film nu poți pierde nici o secundă, fiecare oră costă cel puțin 2 000 de lire, fiecare minut 33,33 lire și fiecare secundă 5,53 lire. Cu alte cuvinte, dacă regizorul strănută de două ori asta înseamnă o pierdere echivalentă cu salariul meu lunar. Cînd am ajuns, i-am spus asistentului de regie că mă grăbeam să ajung la birou. „Ce vrei să spui cu asta ?“ — a urlat asistentul la mine. „Cmule, ești în filmări !“

Pentru prima oară am înțeles adevăratul sens al acelui cuvînt. Asta înseamnă că dacă ești filmat o dată, din acel moment trebuie să fii filmat tot timpul, altfel nu există continuitate și filmul nu poate fi turnat. De exemplu, în scena în care stau în fundal și Shlomo Emanueli iese strigînd „Taxi, taxi“, nu mai pot fi înlocuit în film pentru că spectatorii vor spune „Hei, Kalaniot nu mai este în spate ! Acum cîteva clipe era încă acolo !“ Înțelegi ce vreau să spun ? De asta m-au chemat din nou. Regi-

zorul a decis să facă un prim-plan cu Shlomo Emanueli, iar eu trebuia să fiu în fundal tot timpul. Am făcut circa opt probe și degetul mare de la piciorul meu stîng s-a umflat peste măsură și apoi „secretara de platou" a început deodată să strige isteric : „Opriți ! Opriți ! — mizerabilul ăsta are altă cămașă !"

Regizorul mai că m-a omorît. „Idiotule !" — mi-a strigat el — „ai stricat două ore de filmare." Am protestat zicînd că nimeni nu-mi spusese că trebuie să vin cu aceeași cămașă ca-n ziua precedentă. Nevastă-mea îmi pune pe scaun în fiecare seară schimburi curate, am explicat eu, nu știe cum stau lucrurile cu filmarea. „Cămașa !" — a șuierat regizorul, roșu la față. M-au împins într-un taxi și am gonit spre casă unde am răsturnat coșul cu rufe murdare, dar se pare că nevastă-mea trimisese deja cămașa la spălătorie. Am năvălit în spălătorie, am oprit mașinile și am scos cămașa udă. Am pus-o pe mine și m-au uscat în fața becului de 25 000 w. „Apă", i-am implorat eu, „Apă !" „Oh, da !" — a rînjit regizorul. „Ucigașule !"

Am făcut 14 probe. De 14 ori Shlomo Emanueli a strigat, „taxi, taxi" și de 14 ori m-a călcat pe bătături. De asemenea, mi-au bărbierit obrazul stîng pentru că apărea în film. Cum fusesem bărbierit cu o zi înainte, trebuia să fiu bărbierit și în continuare. Am ajuns la birou la trei după-amiază. I-am spus șefului că dăduse peste mine un camion și el a zis că așa și arătam. Am adormit imediat pe registre și m-am trezit strigînd : „Motor ! Motor !" Șeful mi-a spus că așa ceva nu-i place.

În dimineața următoare, lucram la birou cînd am auzit un zgomot familiar afară : „Hei !" — strigau haidamacii ; „Hei, unde ești ?" M-au luat din nou prizonier.

M-au tîrît sub privirile șefului meu : „Regizorul are nevoie de mine", i-am explicat eu din prag. În taxi m-au îmbrăcat cu cămașa inițială pe care o răpiseră anterior de la mine de acasă. „Tragem o scenă specială", mi-a explicat asistentul. „Îți vom filma fața contorsionată de durere cînd ești călcat pe picioare."

S-a dat semnalul de filmare și eu am strigat. Regizorul era furios. „Asta numești dumneata strigăt ?" — m-a întrebat el. „Aduceți un ciocan !" De nouă ori m-au lovit

cu ciocanul pe ceea ce rămăsese din piciorul stîng, înainte ca rezultatele să fie mulțumitoare din punct de vedere artistic. Pe la 11 terminaserã cu mine. „Afară !“ — a urlat regizorul. „Întinde-o !“.

Șeful m-a avertizat, s-a plîns Morris Kalaniot, că e pentru ultima oară cînd tolerează un asemenea comportament. Am încercat să-i explic că mă aflam într-o periodă dificilă de filmări, dar el nu are înțelegere pentru asemenea lucruri. În plus, la ora 4 am auzit din nou pași grei afară. Am fugit direct la toaletă și m-am închis acolo. Au spart ușa fără să ezite și m-au tîrît în taxi. Șeful a strigat după mine pe fereastră, spunîndu-mi că nu mai era cazul să mă întorc. Se pare că trebuiau să-mi înregistreze vocea, deoarece cu o zi înainte fuseseră prea multe zgomote pe stradă. Așa ceva se numește „post sincron“. Mi-au așezat un microfon în fața gurii și am strigat „Au !“ de fiecare dată cînd eram lovit cu ciocanul, cred că destul de natural, dar regizorul a considerat că eram încă adormit și a cerut un baros. Mă ura din toată inima și n-am îndrăznit să deschid gura pentru că mi-era teamă că n-o să mă mai ia vreodată. La mijlocul celei de-a unsprezecea probe m-a cuprins un acces de tuse și am tușit preț de 200 de lire, bani lichizi.

„O să mă omoare degeneratul ăsta !“ — a spus regizorul înjurîndu-mă. „Motor !“ Am terminat la miezul nopții, rămas fără slujbă și fără degetul mare de la picior. Regizorul m-a gonit personal cu un băț. „Luați-l pe nenorocitul ăsta de aici !“ — urla el. „Nu vreau să-l mai văd niciodată.“ Dar, în general, a fost o experiență interesantă.

Vecinul meu s-a uitat în sus și mi-a șoptit :

— Azi-noapte am visat că mă iau din nou la filmare. Și crezi că n-au venit ? Au bătut la ușă. „E nevoie de tine“ — au strigat ei — „pentru o reluare“. Asta înseamnă că una dintre scenele turnate ieri sau alaltăieri — nu mai știu sigur, am pierdut complet noțiunea timpului — nu era chiar perfectă. Noi, cei din lumea filmului, numim asta refotografiere. Nevastă-mea a deschis ușa și le-a spus prigonitorilor mei că murisem în noaptea aceea. „Nu face nimic !“ — au spus haidamacii — „apare doar în fundal. Îl legăm de o scîndură. Unde e cada-

vrul ?“ Dar în acel moment eram deja afară alunecînd pe burlan spre balconul dumitale. Ascunde-mă, pentru numele lui Dumnezeu ! Mă caută... în toată casa.

Morris a amuțit și am ascultat încordați. De pe scară se puteau auzi pași grei ce se apropiau...

*

Apropo, Morris nu apare în film. Au tăiat întreaga scenă.

DE DRAGUL ARTEI

— Domnule Boulanger, puteţi să-mi acordaţi cinci minute ?

— Desigur, domnişoară.

— Directorul teatrului mi-a spus că vă gîndiţi la mine pentru rolul Desdemonei.

— Da, am discutat ceva în acest sens.

— Nu m-ar deranja să interpretez acest rol. Am citit piesa aseară şi nu e rea. Desigur, va trebui să tăiem ici şi colo monologurile lui Othello, dar dumneata, ca regizor, ştii asta mai bine decît mine. Aş dori să discut cu dumneata problema părului.

— Poftim ?

— Ascultă, domnule Boulanger, vii din străinătate şi nu poţi fi familiarizat cu teatrul israelian care are vechi şi adînci tradiţii. Noi sîntem — cum să spun — mai conservatori decît dumneavoastră, dacă înţelegeţi ce vreau să spun.

— Sincer să fiu, nu, domnişoară.

— O.K. Vă spun deschis : dacă credeţi că de dragul rolului Desdemonei o să-mi vopsesc părul blond, aţi face bine să vă faceţi bagajele şi să vă întoarceţi la Paris.

— Eu ? V-am cerut eu vreodată, domnişoară, să vă vopsiţi...

— Nu mi-aţi cerut pentru că nu am discutat încă chestiunea asta. Dar cred că sînteţi convins ca şi alţi cretini — scuzaţi-mi expresia — că nu se poate juca Desdemona decît cu părul blond.

— Dar cine a spus...

— Nu mă interesează să bat străzile cu o coafură de un blond strălucitor, care să oprească circulaţia şi să-i

facă pe bărbaţi să-şi întoarcă capul. Nu, domnule, nu pot descurca şi fără o asemenea plăcere.

— Dar cine v-a spus că ţin să vă vopsiţi părul, doamnişoară ?

— Vreţi să spuneţi că nu-mi cereţi acest lucru ?

— Sigur că nu. De fapt, îmi place părul dumneavoastră negru.

— Oh, să fim serioşi. E oribil. E şters.

— Pentru mine e perfect.

— Întrebarea este : i-ar fi plăcut lui Othello ?

— De ce nu ?

— După cîte ştiu, era negru, nu-i aşa ? E greu de crezut că s-ar fi îndrăgostit de o brunetă.

— De ce nu ?

— Pentru că ăştia se înnebunesc după blonde. Este o realitate biologică. Mi-am imaginat-o întotdeauna pe Desdemona ca pe o nordică tipică. Dar tocmai de aceea n-am de gînd să-mi bat joc de mine.

— Nici nu e nevoie, domnişoară, cîtuşi de puţin.

— Nu-i nevoie ?

— Nu.

— Nu glumesc.

— Nici eu.

— Ascultaţi, nu trebuie să ţineţi seama de sentimentele mele personale, domnule Boulanger.

— Ba da, domnişoară.

— Nu, nu, la urma urmelor dumneavoastră sînteţi regizorul şi spectacolul trebuie să meargă înainte. Dacă v-o imaginaţi pe Desdemona cu nişte bucle blonde, minunate, în jurul capului, ca o aureolă, ordonaţi-mi pur şi simplu să mă duc la coafor şi cu asta basta. Indiferent de ce voi simţi după aceea, mă priveşte numai pe mine.

— Nu este necesar, domnişoară. Ceea ce contează este personajul şi nu culoarea părului.

— Asta-i de la sine înţeles. Pe de altă parte, dacă vreţi să mă identific cu un tip nordic autentic, va trebui să vă susţineţi drepturile ca orice alt regizor.

— Dar...

— Aici, în Israel, noi, oamenii de teatru credem cu fermitate în disciplina interioară. Sîntem obişnuiţi să respectăm ordinele. Cînd, de exemplu, repetam „Pygma-

lon", regizorul ne-a pus pe toți să vindem flori pe stradă timp de o săptămînă ca să putem să ne identificăm cu personajul. Înaintea premierei „Negustătorului din Veneția", am făcut o călătorie la Veneția și nu mă întrebați ce-a trebuit să facem înainte de a juca „Profesiunea Doamnei Warren". Lumea teatrului este foarte crudă, credeți-mă. Așa că, dacă credeți într-adevăr că trebuie să-mi vopsesc părul, spuneți-mi-o acum.

— Ce-i graba asta, domnișoară ?

— Pentru că nu trebuie să pierdem vremea. Da sau nu ?

— Păi...

— Bine. Mă voi conforma. Dar cel puțin nu mă obligați să-l fac blond platinat.

— Platinat ?

— Arată ca o căpiță de fîn, nu-i așa ? Totuși dacă trebuie, nu mai contează, îl vopsesc platinat. Cît e ceasul ?

— Unsprezece.

— Vă mulțumesc. Peste două ore voi fi o blondă formidabilă, doar îmi cunoașteți concepțiile, domnule. Și acum, vă rog să mă scuzați. Mă grăbesc. Am oră la coafor, la Nanette. E cea mai bună coafeză din oraș. La revedere !

MUNDEK

Am intrat în cafenea să-i telefonez nevestii că eram în drum spre casă şi imediat m-am dat înapoi, dar era prea tîrziu. Yarden Podmenitzky mă observase şi se apropia de mine cu braţele deschise.

— Ia loc, mi-a spus el, să bem ceva.

Yarden Podmenitzky părea neobişnuit de necăjit, deşi, din cîte ştiu, nu se apropia nici o premieră. Avea cearcăne negre sub ochi, iar pielea era întinsă pe obrajii săi laţi.

— Nu arăţi prea bine, i-am spus eu. Nu vreau să te deranjez.

— Stai jos să bem ceva ! Dacă îmi promiţi să nu-mi publici asta, îţi voi spune ce mă roade.

— Din păcate, nu pot să-ţi garantez publicarea.

— Mundek.

— Poftim ?

— Mundek. Omul ăsta mă ucide !

— Cine este Mundek ?

— Cum ? Nu-l ştii pe Mundek ? Este cel mai în vîrstă mînuitor de decoruri al teatrului. Dacă dau ortul popii într-una din zile, pe Mundek trebuie să cadă vina.

— Ce crezi despre Preşedintele Americii, domnule Podmenitzky ?

— Este un munte de om, plin de energie şi fără un dinte în gură, hîd. Nu ştiu cum a ajuns să lucreze în teatru. Spune că el l-a fondat. Acum, nu vreau să mă luaţi drept un reacţionar înrăit. Dimpotrivă, sînt un prieten al oamenilor simpli. Vedeţi, ţara îmi stă la picioare, oriunde merg sînt sărbătorit şi aclamat — nu trebuie să v-o spun — şi totuşi acest Mundek mă tratează de parcă aş fi un simplu figurant. Închipuie-ţi, recitam sin-

vurul meu monolog din „Richard al II-lea“ de Shakespeare la căpătîiul tatălui meu pe care tocmai îl otrăvisem : „Strigătul sufletului tău hoinar mă sfîşie. / Sire, ce rege ai fost / printre muritori şi lama de oţel / a sfîrtecat / săvîrşind o sută de morţi“. Cum îţi spuneam, recitam marele meu monolog şi spectatorii îmi sorbeau cuvintele de pe buze, cînd deodată la mai puţin de doi metri de mine, chiar în spatele parapetului de vest, se ridică, îşi suflă nasul şi se adresează în idiş celorlalţi minuitori de decor : „Băieţi, ce-aţi spune de o partidă de cărţi ?“ — atît de tare că se putea auzi pînă în ultimul rînd. Acum te întreb : cum puteam eu să mă arunc asupra trupului tatălui meu cuprins de durere şi de înţelepciune atotcuprinzătoare, cînd îl văd pe Mundek şi tovarăşii săi stînd pe topoarele călăilor, jucînd cărţi de parcă toată lumea era a lor ? Ce-ai fi făcut în locul meu ?

— Le-aş fi spus să înceteze.

— Ei, într-adevăr, cîteodată vorbeşti ca un nerod, sau ca un critic. Crezi că ăştia au minte ? Mundek, de exemplu, îşi aduce în fiecare seară o jumătate de kilogram de brînză, o pîine şi două bucăţi de hrean. Şi, după cum ştii, pe la mijlocul actului al doilea, am o scenă de dragoste cu prinţesa pe care încerc s-o seduc. Aşa că de fiecare dată cînd îngenunchez şi îi înmînez cheile oraşului ornate cu pietre preţioase, Mundek muşcă din hrean şi după zgomot ai crede că eşti la aeroportul Lydda, ca să nu mai vorbim de miros. L-am implorat : „Mundek, pentru numele lui Dumnezeu, încearcă cumva să-ţi iei cina mai devreme sau mai tîrziu, nu chiar în timpul scenei mele de dragoste, pentru că nu suport.“ Mundek mi-a spus că nu are ce face, trebuie să mutăm scena, pentru că este obişnuit să-şi ia cina la şapte şi jumătate fix. L-am întrebat : „Crezi că hreanul tău e mai important decît scena mea de dragoste ?“ Şi mi-a răspuns : „Întocmai“. Ştii cum merge în spatele scenei ? Ca un elefant sau ca un alpinist. Un tanc. Decorurile se clatină. O dată am simţit că nu mai pot rezista : „Nu mai tropăi în timpul spectacolului !“ — i-am zbierat eu. Mundek mi-a replicat că nu ascultă ordine de la mine. Mi-am pierdut cumpătul. „Tîrîtură abjectă !“ — i-am strigat eu. „Cine este vedetă aici ? Tu sau eu ?“ La care

Mundek m-a întrebat cît cîştig. I-am spus că 445 lă impozite, pentru că mi-era ruşine să-i spun adevărul „Vezi", mi-a spus Mundek, „eu cîştig 824 fără ore suplimentare". El face ore suplimentare şi eu nu. O dată, l-am întrebat pe Sulzberger cum se face că un muncitor cîştigă mai mult decît o vedetă şi el mi-a răspuns că asta este o chestiune care depinde de cerere şi ofertă : toată lumea vrea să fie vedetă, dar nimeni muncitor. Şi Mundek ştie asta. Deţine toată puterea în mîinile lui. Cînd de exemplu, Kirshberger este bolnav, el mînuieşte cortina. Îţi închipui ce înseamnă asta ? Poate îţi aminteşti că la sfîrşitul actului întîi mă întorc către fantoma mamei mele şi spun : „Flăcări pe cerul purpuriu mi-e inima, Fîntînile-s secate, mamă. / O, femeie pătimaşă, / Ce m-ai adus pe lume, / Ucigaşul soţului tău e-n faţa ta" — cu alte cuvinte, acesta este momentul în care mărturisesc că l-am omorît pe tata, venerabilul moşier scoţian. Şi ce crezi că face Mundek ? Nici n-am ajuns să spun „Flăcări pe cerul purpuriu mi-e inima", că şi începe să lase cortina ! Disperat, iuţesc monologul ca un picup dereglat, dar cînd ajung la „Femeie pătimaşă", cortina este lăsată şi publicul nu va afla niciodată cine l-a ucis pe tatăl meu. După ce doctorul m-a readus la viaţă în culise, mă arunc asupra lui Mundek cu mîinile încă în cătuşe. „Ce înseamnă asta ?" — urlu eu. „Ce înseamnă asta, scîrbă nenorocită ?" „Nu striga la mine, Podmenitzky, sîntem la teatru nu pe cîmp !" — mi-o retează Mundek. „Crede-mă, era timpul să las cortina. Piesa e prea lungă şi am început destul de tîrziu azi. Şi în plus, te rog să mă scuzi, erai destul de jalnic şi n-am mai suportat bolboroseala ta idioată". „Omule", am strigat eu, „asta-i piesa lui Shakespeare !" „Poate să fie şi a lui Moshe Dayan", mi-a replicat Mundek. „Sînt în această profesie de treizeci şi şapte de ani şi dacă Mundek îţi spune să scurtezi o piesă să ştii că aşa e !" Pentru un moment m-am gîndit serios să mă sinucid, dar după aia mi-am spus „Nu ! Nu-i voi da satisfacţie acestui ticălos". Ştii ce-am făcut ?

— Tranchilizante ?

— Nu. Fără să bat am intrat în biroul directorului. „Ascultă Sulzberger", i-am spus eu. „Ştii că nu sînt

foarte sensibil, dar într-una din zile teatrul dumitale o să-l piardă pe Podmenitzky".

I-am spus lui Sulzberger cum, în fiecare seară, cînd dangătul morţii se pierde la sfîrşitul actului trei şi duhurile neliniştite ale victimelor mele aleargă pe scenă într-o tăcere sinistră, se poate auzi întotdeauna un sunet slab din stînga : este Mundek, care îşi răsuceşte cheile de la maşină, dînd de ştire că este tîrziu. I-am mai spus lui Sulzberger că, ori de cîte ori înaintez tiptil pe întuneric spre cruce, cu pumnalul în mînă, întotdeauna se aprinde o lumină în dreapta, pentru că Mundek nu-şi poate aprinde ţigara decît în spatele altarului. „Mundek", l-am implorat eu, „întoarce-te cel puţin cu spatele cînd aprinzi chibritul". „Puţină lumină nu strică nimănui", mi-a răspuns Mundek, dar asta încă nu e totul. În timpul pauzei, stă întotdeauna pe tronul meu şi de trei ori pînă acum şi-a uitat revistele de sport pe el. Iar după al treilea gong, îşi uită de obicei mucurile de ţigară pe coroana mea. S-a întîmplat de mai multe ori ca să iasă fum din capul meu şi toată lumea a rîs.

„Eu sînt regele", i-am spus furios în pauză. „Eu sînt rege prăpăditule". „Ce rege, care rege ? — m-a luat peste picior idiotul. „Eşti Yarden Podmenitzky, un cabotin. Un rege nu joacă teatru". Îţi poţi imagina ? Lucrează la teatru de treizeci şi şapte de ani şi nu-şi dă seama ce se petrece pe scenă. I-am spus lui Sulzberger : „Sulzberger, ori eu ori Mundek !" El a încercat să mă liniştească, spunîndu-mi că nimeni nu trăieşte o veşnicie, nici măcar Mundek. Dar cînd l-am încolţit, m-a concediat. Înţelegi ? L-a concediat pe Yarden Podmenitzky ! Înţelegi ?

— Înţeleg, i-am spus eu. Te-a concediat.

— Ei bine, trebuie să-ţi dai seama ce înseamnă asta. I-am spus lui Sulzberger : „Deci Mundek e mai important decît Podmenitzky ?" Şi Sulzberger mi-a răspuns : „E pe naiba, dar nu pot să-l concediez pe Mundek, pentru că toţi minuitorii de decoruri vor face grevă şi nu mai putem juca. Cine se poate lega de tipii ăştia ?" De fapt, Sulzberger are dreptate. Noi actorii jucăm, indiferent dacă ne luăm sau nu salariile. Dar, încearcă numai să-l faci pe Mundek să aştepte o jumătate de zi plata orelor suplimentare ! Cred că Mundek a prins de veste de dis-

cuția mea cu Sulzberger, pentru că a doua zi s-a întîmplat ceva îngrozitor. Cum știi, am o importantă scenă a blestemului la începutul actului al treilea. Stau deasupra mormintelor proaspete ale nepoților mei și îi blestem pe bizantini, lumina se stinge treptat și, în timp ce stau acolo în toată măreția mea regală, cu mîna dreaptă invocînd un blestem, dispar spre stînga pe scena turnantă. Pe scurt : în seara aceea scena s-o rotit spre dreapta. Evident, am căzut cu fața în jos, sceptrul și globul mi-au scăpat din mînă și cu greu le-am putut găsi pe întuneric. După aceea, mi-amintesc foarte bine, am fost supus unui tratament medical pentru cîteva zile și chiar și azi, cînd mă gîndesc la seara aceea, mă cuprinde un tremur ciudat...

— Ascultă Podmenitzky, i-am spus eu consolator, ești un actor prea mare ca să pui la inimă defăimarea meschină a unui asemenea zevzec. Încearcă să nu te mai gîndești la Mundek.

— Dacă aș putea numai ! Dar ceea ce s-a întîmplat aseară pune capăt la toate. Mundek, pentru prima oară în viața lui, s-a îmbolnăvit și n-a venit la lucru. Era așa o liniște în spatele scenei, că mă simțeam foarte neliniștit. Știi, m-am obișnuit cu tuse și tropăituri, ca să nu mai vorbesc de hrean. Crede-mă sau nu, iată ce-am spus la căpătîiul tatălui meu : „Strigătul hoinar al sufletului tău mă sfîșie. / Sire, ce rege ai fost / Printre muritori / Lama de oțel a sfîrtecat / Băieți, ce-ați spune de o partidă de cărți / Printre o sută de morți". Din fericire, nimeni din sală nu a observat scăparea mea, atît de gigantic este geniul lui Shakespeare. Dar eu, Yarden Podmenitzky, îți spun că este ceva extraordinar de tragic în faptul că Mundek a devenit o asemenea obsesie pentru mine.

PODMENITZKY ESTE LEFTER

Săptămîna trecută, într-o seară, s-a întîmplat să intru în cafeneaua Noga. Comerțul cu sclavi era în toi, acorduri tripartite între dansatori populari, poeți moderni și ghicitori erau încheiate cu o strîngere de mînă între impresar și actori neînsemnați. Într-un colț al încăperii stătea o statuie de marmură învăluită într-o mantie de demnitate aristocratică, Yarden Podmenitzky. Artistul dramatic m-a chemat la masa lui și m-a invitat cu amabilitate să petrec cîteva minute în compania sa.

— Mă vînd pentru un cîștig suplimentar, mi-a mărturisit actorul veteran. Sînt literalmente lefter, n-am nici un sfanț în buzunar. Ultimul nostru spectacol a fost un succes, am avut patruzeci și una de reprezentații luna trecută...

— Îngrozitor !

— Acum, să bat în lemn, noul nostru spectacol este un eșec, așa că încerc să cîștig ceva suplimentar. Dacă e nevoie, sînt gata să merg pînă la Eilat pentru numai 50 de lire, sînt complet lefter...

Un bărbat uscățiv și fără ochelari s-a îndreptat spre noi :

— Îți convine marți ? — a întrebat el.

— Da, a răspuns Podmenitzky, dar să nu fie prea departe.

— La Gedera. Jubileul consiliului comunal sau ceva asemănător. Vor un program de o oră.

— Plătesc ?

— Ceva.

Uscățivul s-a apropiat de un bărbat sașiu și a discutat cu el un timp.

— Voi vedea în sfîrșit niște bani, s-a bucurat Yarden Podmenitzky. Îi voi cere 50 ca să-mi dea 40... Nu mă duc pentru mai puțin de 35... minimum 30...

Uscătivul s-a întors și a întrebat :

— Cu ce vrei să-i impresionezi ?

— Fabulele lui Krîlov.

— Nu fi prost. Azi nu merge decît Shalom Aleichem Și va trebui să și cînți.

— O să cînt, nu-ți face griji.

— La șapte, în fața cafenelei Noga.

— Bine. Cît plătești ?

— 90 net...

Fața artistului dramatic s-a schimonosit de furie :

— 90 de lire ? — a strigat el. 90 de lire pentru Yarden Podmenitzky ? Cară-te, escrocule, pînă nu te înghite pămîntul !

Uscătivul a bătut repede în retragere. L-am privit interogativ pe artistul dramatic :

— Dar erai gata... pentru... 30...

— Pentru 30, da, a răspuns Podmenitzky, dar dacă-mi oferă 90 este clar că nu știe că sînt lefter. Și atunci e prea puțin.

LAMENTAȚIE PENTRU UN TÎNĂR ACTOR

PODMENITZKY : Hei, tinere, vino încoace o clipă !

BEN TIROSH : Cine, eu ?

PODMENITZKY : Da, tu !

BEN TIROSH : Bine, domnule Podmenițzky... Am dorit întotdeauna, domnule Podmenitzky, să vă spun că este o mare onoare pentru mine să apar la repetiții împreună cu domnul Podmenitzky.

PODMENITZKY : Exact despre asta vreau să-ți vorbesc, băiete. Cum te numești ?

BEN TIROSH : Ben Tirosh. Joseph.

PODMENITZKY : De cîtă vreme ești în teatru, băiete ?

BEN TIROSH : De două luni. Săptămîna viitoare se împlinesc două luni.

PODMENITZKY : Ești tratat bine ?

BEN TIROSH : Sînt cel mai fericit om de pe pămînt, domnule Podmenitzky. Întotdeauna am visat să apar alături de mari actori de calibrul domnului Podmenitzky.

PODMENITZKY : Stai jos !

BEN TIROSH : Vă mulțumesc. Din copilărie am fost înnebunit după domnul Podmenitzky. Dacă nu mă credeți, întrebați-o pe mama ! Acum, cînd urmează să apărem în același spectacol, sînt foarte emoționat la fiecare repetiție...

PODMENITZKY : Văd că ești un băiat isteț, tinere.

BEN TIROSH : Numele meu este Joseph Ben Tirosh.

PODMENITZKY : Da, sper că ne vom înțelege. Să discutăm despre scena spînzurării. Tu ești călăul meu în piesă, dacă nu mă înșel.

BEN TIROSH : Este o mare onoare.

PODMENITZKY : Nu mă întrerupe, tinere ! Îmi place scena asta și îmi place ceea ce faci la repetiții, cel puțin în ceea ce privește jocul tău. Pînă deschizi gura însă. Ce îmi spui cînd ajung la treptele ce duc la spînzurătoare ?

BEN TIROSH : Cine, eu ?

PODMENITZKY : Da, ce-mi spui ?

BEN TIROSH : Rolul !

PODMENITZKY : Vreau să-l aud.

BEN TIROSH : „Mișcă", spun, „mișcă".

PODMENITZKY : Continuă !

BEN TIROSH : „Mișcă... ticălosule... mîrșavule..."

PODMENITZKY : Exact asta-mi spui, nu ?

BEN TIROSH : Da. Ăsta e textul.

PODMENITZKY : Mîrșavule !

BEN TIROSH : Da.

PODMENITZKY : Cîți ani ai, băiete ?

BEN TIROSH : Douăzeci și doi. În iulie împlinesc douăzeci și doi.

PODMENITZKY : Douăzeci și doi ! Foarte frumos ! Și nu ți-e rușine să vorbești astfel cu un actor veteran care a călcat podeaua acestei scene timp de treizeci și opt de ani ?

BEN TIROSH : Dar... ăsta mi-e rolul... domnule Podmenitzky. Scrie aici... și mai spune că trebuie să-l lovesc pe domnul Podmenitzky... în paranteză... cu furie.

PODMENITZKY : Vom reveni la asta mai tîrziu.

BEN TIROSH : Ăsta-i rolul.

PODMENITZKY : Dincolo de rol ai o datorie. Datoria ta este să înveți și să arăți respect față de arhitecții teatrului ebraic ! Cum te cheamă ?

BEN TIROSH : Ben Joseph. Tirosh.

PODMENITZKY : Bine, băiete. Așa că dacă vrei să reziști în teatru, ai face bine să-ți amintești cu grijă că Yarden Podmenitzky este un subiect de discuție pentru public.

BEN TIROSH : Și pentru mine, zău așa.

PODMENITZKY : Atunci de ce ești atît de fericit să mă blestemi, să mă desconsideri și să mă umilești atît de crunt în această scenă ?

BEN TIROSH : Fericit ? Unde sînt fericit ? Sînt nevoit să fiu fericit, domnule Podmenitzky, pentru că regi-

zorul nostru francez, *Monsieur* Boulanger, mi-a explicat... că sînt bucuros pentru că vă urăsc — în piesă, vreau să spun — fiindcă sînteţi şeful rebelilor capturaţi de noi.

PODMENITZKY : Pentru franţuzul ăla pot fi şeful rebelilor. Pentru tine, băiete, sînt încă Yarden Podmenitzky ! Cum îndrăzneşti să mă loveşti ?

BEN TIROSH : Am crezut... am crezut...

PODMENITZKY : Impertinentul ! Dacă rolul călăului ar fi fost jucat de Aharon Honigman, mai treacă-meargă — un actor mediocru fără discuţie, dar cu treizeci de ani de scenă la activ ! Dar tu, mucos venit de la grădiniţă, să-l blestemi fără ruşine pe tatăl tău în faţa întregii lumi ? ! Ce-i în capul tău ? Ştii ce roluri am jucat în cariera mea ? Eroi ! Profeţi ! Regi ! Bine, acum sînt doar şeful rebelilor, de acord, dar ăsta-i un motiv să mă scuipi în faţă pe scenă ?

BEN TIROSH : Bou... Bou... Boulanger...

PODMENITZKY : Lasă-l pe nătărăul ăla în pace ! N-are nici cea mai mică idee despre teatru. Şi oricum, se întoarce la Paris. Eu rămîn aici.

BEN TIROSH : Desigur. Îmi pare rău, domnule Podmenitzky. Sînt încă nou în teatrul profesionist.

PODMENITZKY : De asta m-am şi ostenit să vorbesc cu tine. Cum te cheamă ?

BEN TIROSH : Joseph Tirosh. Ben.

PODMENITZKY : Da. Ascultă, băiete ! De mîine Yarden Podmenitzky nu mai îngenunchează în faţa ta pe scenă. E clar ?

BEN TIROSH : Absolut. E ridicol, zău aşa, ca dumneavoastră, domnule Podmenitzky...

PODMENITZKY : Vezi ? Voi sta drept pe scări şi tu îmi vei spune... ce îmi vei spune ?

BEN TIROSH : „Mişcă !“

PODMENITZKY : Mişcă, pe naiba ! Asta s-o spui prietenilor tăi, figuranţilor !

BEN TIROSH : Îmi pare rău. Atunci poate „Urcaţi...“

PODMENITZKY : Cum adică, urcaţi ?

BEN TIROSH : „Urcaţi, vă rog, spre spînzurătoare, domnule !“

PODMENITZKY : Am un nume sau nu am ?

BEN TIROSH : „Urcați, vă rog, spre spînzurătoare domnule Podmenitzky !“

PODMENITZKY : Idiotule ! Numele meu din piesă !

BEN TIROSH : Îmi pare rău. „Urcați, domnule Gonzales !“

PODMENITZKY : Care Gonzalez ? Frederico Albrego Marchio Amedeo Gonzales !

BEN TIROSH : Da, notez.

PODMENITZKY : Notează, băiete, notează !

BEN TIROSH : Poate... ar trebui să cad cu în genunchi în fața domnului Podmenitzky ?

PODMENITZKY : O idee interesantă, foarte interesantă ! Mi se pare că ești înzestrat cu un instinct conceptual, băiete.

BEN TIROSH : Joseph. Ben Tirosh. La dispoziția dumneavoastră.

PODMENITZKY : Așa, băiete ! Nu trebuie să schimbi nimic din rol. Urmează să se petreacă inevitabilul : călău fiind, deteşti curajul căpeteniei rebelilor, dar în momentul cînd intri sub influența aureolei mele, ești fascinat. Ești fermecat de acest gigant al scenei care sînt eu.

BEN TIROSH : Da... Da !

PODMENITZKY : Și apoi te lovesc din spate și îți spun : „Fă-ți datoria, cîine rîios !“

BEN TIROSH : Înțeleg... Curios că nu m-am gîndit la asta mai devreme, dar ce va spune *Monsieur* Boulanger ?

PODMENITZKY : Nu înțelege ebraica.

BEN TIROSH : Așa-i. Dar după asta... pot... să-l spînzur pe domnul Podmenitzky ?

PODMENITZKY : Nu-ți face griji, mă voi spînzura singur.

BEN TIROSH : Vă mulțumesc. Deci, începînd cu repetiția de azi, bine ?

PODMENITZKY : Bine, băiete. Și nu e nevoie să spui la nimeni despre asta. Să rămînă micul nostru secret.

BEN TIROSH : Evident, domnule Podmenitzky.

PODMENITZKY : Nu-i spune nici lui Boulanger !

BEN TIROSH : Sigur că nu.

PODMENITZKY : Bun băiat ! Îți prevăd un mare viitor în acest teatru. Cum te cheamă ?

BEN TIROSH : Yossy.

PODMENITZKY : Da. Ne vedem la repetiţie.

BEN TIROSH : Da, dragă domnule Podmenitzky, şi vă mulţumesc din inimă pentru tot ! (Pleacă acasă transportat de forţa experienţei artistice. La repetiţia de a doua zi este concediat la recomandarea domnului Boulanger.)

CORTINA

DOI PE UN BALANSOAR

— Ai văzut-o pe Cli — Cli — Clitemnestra — Martha Graham ?

— Da.

— Ei, cum ți-a plăcut ?

— Cui, mie ?

— Da. Cum ți-a plăcut ?

— E greu de spus așa, pe nepregătite.

— Totuși ?

— Cred că se pot spune multe despre ea.

— Spune atunci !

— Ascultă, e un adevărat spectacol.

— Ce fel de spectacol ?

— Păi, știi doar — tot dansul acela... Ai văzut-o ?

— Dacă am văzut-o ? De trei ori, domnul meu !

— Ei, este într-adevăr fantastică. Pur și simplu colosală.

— Sora mea este secretara impresarului.

— Cîtă dreptate ai ! Dacă poți obține bilete de favoare, de ce să nu profiți de ocazie ?

— Eram gata să cumpăr bilete.

— Firește. Este doar un eveniment unic.

— De ce ? Există atîtea grupuri de genul ăsta.

— Și încă cum ! Cîtă frunză și iarbă !

— Dar grupul ei este totuși deosebit.

— Mie-mi spui ? E extraordinară.

— Ești atît de entuziasmat de ea ?

— Dacă sînt entuziasmat ? Ca să spun drept...

— Este o personalitate.

— Da, o personalitate remarcabilă.

— Ce păcat că n-are nici cea mai mică idee despre dans.

— Exact ! N-o poți numi balerină. Îți spun, e pur și simplu...

— Un geniu !

— Absolut !

— Nu mai dansează de dragul dansului, este deasupra ritmului impulsiv.

— Un miracol, pur și simplu un miracol. Ce spui despre felul în care exprimă totul prin mișcări ?

— De fapt, nu prea i-am înțeles mișcările.

— Nici eu. Totul este abracadabrant.

— Dar ce, trebuie să înțelegi totul ?

— Sigur că nu.

— Nu ajunge că interpretarea ei creatoare pătrunde în străfundurile cele mai intime ale sufletului ?

— Sigur că ajunge. Nu se poate nega, e o mare artistă.

— N-aș numi-o artistă.

— Sigur că nu. De fapt, e destul de bătrînă și...

— E o vrăjitoare, domnul meu ! O vrăjitoare !

— Mi-ai luat vorba din gură. E magnifică.

— Ai simțit cum te captivează și te liniștește, te adoarme cu mijloacele simple ale fascinației pe care o emană ?

— Da, e un adevărat mister.

— Eu, de exemplu, am adormit la mijlocul spectacolului.

— Nu-i ciudat ? Și eu la fel ! În timp ce Martha s-a încolăcit nemișcată timp de o jumătate de oră în jurul lui Agamemnon — știi, romanul ăla — pur și simplu n-am putut să-mi țin ochii deschiși. Răbdarea are și ea o limită, nu ?

— În ce mă privește, am adormit pentru că acumulasem atîta tensiune, încît nu mai suportam.

— Nici eu. N-ai cum să nu fi emoționat.

— Si în spatele tău sugeau bomboane ?

— Nu.

— Atunci, de unde tensiune ?

— Ascultă, toate ziarele au scris că femeia asta este extraordinară și că numai văzînd-o simți că ești într-un...

— Un lăcaș de închinăciune.

— Exact. Ca-ntr-un lăcaș de închinăciune. O binecuvîntare celestă.

— Te rog să mă scuzi ! Dacă vreau să mă închin, mă duc la teatru. Vreau să văd viață într-un balet.

— Așa este. Se moare întotdeauna acolo, pe cuvîntul meu.

— Dar liniștea !

— Fantastică !

— Cu greu am putut-o suporta.

— Și eu am suferit.

— Asta-i singura modalitate.

— Firește.

— Dar simbolurile ? Fiecare mișcare, fiecare convulsie, fiecare ac de siguranță simbolizează ceva.

— Ți se taie respirația !

— Dar nu le poți înțelege.

— Iată, în sfîrșit, pe cineva care îndrăznește s-o spună.

— O clipă. E adevărat, nu poți înțelege simbolurile, dar scopul lor este să trezească eul intuitiv din structura sincopică.

— Așa-i !

— Așa scriu ziarele.

— Sînt țicniți, pe onoarea mea.

— Bineînțeles. Principalul scop al simbolurilor este să te elibereze de dependența figurativă, nu-i așa ?

— Firește. Fără asta nu se poate.

— Ce nu se poate ?

— Chestia aia, știi doar — sincopa.

— Ce sincopă ?

— Tu ai spus.

— Adevărat. Mi-aduc aminte. Dar cine înțelege cuvintele astea ?

— Nimeni. Pentru mine sînt simple bolboroseli.

— De ce nu spui așa ?

— Naiba știe ! Simt, cumva, că nu pot exprima ceea ce gîndesc cu adevărat.

— De ce ? Mie nu mi-e rușine să mărturisesc că ea este o carte închisă pentru mine.

— Așa-i. Complet închisă.

— Dar, după părerea mea, e un geniu.

— Ei, asta fără îndoială.

VULTURII PREMIERELOR

Ne-am dus la recitalul actorului Shlomo Emanueli plini de încredere și bună dispoziție. Aveam toate motivele să fim calmi. Toate zvonurile care circulaseră prin oraș erau unanime cu privire la monumentalul fiasco ce urma să aibă loc în fața ochilor noștri.

— Un eșec total, remarca Biala Zurkevitz, cîntărețul, în fața intrării teatrului. Alaltăieri, la vizionare, spectatorii au plecat la pauză...

— Ești sigur ? — îl întrebau zeci de actori, regizori și literați, adunați în jurul lui.

— Mi-a spus unul dintre plasatori. Spunea că și la reprezentația pentru militari au fost fluierături...

Ei bine, acestea erau, într-adevăr, semne încurajatoare. Nu pentru că boema capitalei se arăta invidioasă față de succesul la public al lui Shlomo Emanueli. Dimpotrivă : toată lumea de la cafeneaua Noga îi recunoștea marele talent comic, vocea plăcută și curajul artistic. Dacă, totuși, i se putea reproșa ceva, era faptul că n-avea habar despre teatru, că lua mereu note false și că, în plus, era un șarlatan periculos. Toate aceste trăsături negative au ieșit clar în evidență în primul recital al lui Shlomo Emanueli, care a ajuns la 1617 reprezentații și care i-a adus actorului o popularitate absolut intolerabilă. Ca să nu existe vreo neînțelegere, i-am iertat ușor succesele sale de casă. Sănătoși să fim, cui îi pasă, la urma urmelor, că a cîștigat ceva bani. Ce ne-a enervat într-adevăr, a fost faptul că a făcut, literalmente, avere. Totuși, al doilea recital al său abia a atins 1584 de reprezentații și s-au ridicat voci în cercurile teatrale care au afirmat unanim că acesta este începutul sfîrșitului. În orice caz, Shlomo Emanueli a cumpărat hotelul Hilton, cîteva păduri din

nordul țării și a deschis o grădină zoologică proprie. S-a mai spus că a achiziționat firma Volkswagen sau, cel puțin, a cumpărat o mașină Volkswagen. În orice caz, cercurile artistice l-au privit cu invidie pe tînărul antreprenor. Ani mulți și grei au așteptat artiștii noștri să se întoarcă roata...

Iar acum, toată această boemă simpatică, prieteni și cunoștințe, fuseseră invitați la noul său spectacol, un public specific premierelor teatrale. Dar, așa cum au scris înțelepții noștri de slăvită memorie : „Nu este suficient ca tu să ai succes, trebuie ca și prietenul tău să nu reușească deloc."

Semnele erau de bun augur.

De obicei, Shlomo Emanueli își construiește spectacolul cu balade și scheciuri ce abordează necazurile omului de rînd. Pentru început, de exemplu, ne-a povestit despre un grădinar mărunt, care — spre deosebire de toți ceilalți — nu avea niciodată flori acasă. Era o povestire veselă, deși ușor tristă, care a provocat trei valuri zgomotoase de rîs și chicoteli de simpatie în partea „neorganizată" a publicului. Dar, punctul culminant al povestirii — faptul că grădinarul moare și o crizantemă minunată înflorește pe mormîntul lui — a fost puțin aplaudat, slavă Domnului. Adevărat, s-au auzit cîteva suspine feminine înăbușite în spatele nostru, dar Stuckler, pictorul, a fost îndreptățit să se întoarcă spre noi radios și să ne șoptească :

— Ce început îngrozitor !

La care eu i-am răspuns :

— Jalnic ! Nici că se putea mai rău !

Eram cu toții într-o stare de spirit execelentă. A urmat o baladă despre un poștaș mărunt, care nu primește niciodată scrisori și care bate toată ziua străzile și așteaptă ca o dată... măcar o dată... Ei bine, s-a întîmplat ca această baladă să-i facă pe toți spectatorii să izbucnească în aplauze furtunoase. (Scrisoarea pe care poștașul o primește în final este scrisoarea de concediere). Femeile din spatele nostru își suflau nasul foarte tulburate, dar, în general, acest succes parțial, datorat numă-

rului mare de poștași din sală, nu a afectat primirea căldurică așteptată.

Biala Zurkevitz s-a ridicat de pe scaunul său de la capătul rîndului și mi-a făcut un semn ce vroia să spună : „O adevărată catastrofă ! E terminat !".

Prin fața ochilor ne-a trecut un potop de recenzii ucigătoare dispuse într-un mozaic emoționant. Critici înveninate ne ciripeau în urechi precum rîndunelele care anunță sosirea primăverii. Hilton a vrut, îi arătăm noi Hilton ! Actrița Kishinovskaya, care ceruse bilete de favoare pentru sora și cumnata ei, a remarcat cu voce tare :

— Ne ia drept tîmpiți ? Așa o porcărie se poate numi spectacol ?

Prima parte s-a sfîrșit cu un scheci despre o cosmeticiană măruntă care, spre deosebire de celelalte, are fața acoperită de acnee. E adevărat, spectatorii care nu făceau parte din boemă au rîs cu lacrimi, ceea ce ne-a întristat foarte tare, dar, în mare, puteam schița proporțiile unui eșec răsunător. Starea noastră de spirit era din cele mai bune. În pauză, ne-am dus la bufet cu pași vioi, încrezători și cuprinși de o mare *joie de vivre*[1]. Ne-am strîns mîinile jubilînd...

*

Pictorul Stuckler era singurul dintre noi care nu părea prea satisfăcut :

— Arăți de parcă ai fi la o înmormîntare, l-am mustruluit noi. Nu vezi că e un eșec total ?

— Da, a mormăit Stuckler, pînă acum e mai slab decît mă așteptam. Dar, poate că în partea a doua...

— Fii serios, l-am avertizat noi, partea a doua este întotdeauna mai slabă.

— S-ar putea, a admis fără convingere Stuckler, dar nu-mi place să risc. Dacă mă duc acum acasă, nimic nu-mi va strica bucuria și voi dormi bine. E timpul să plec...

Zicînd acestea, a plecat plin de bună dispoziție. Lașul ! Nu mai era de-al nostru. În ce ne privește, i-am făcut o vivisecție completă lui Emanueli.

---

[1] Joie de vivre (fr.) = bucuria de a trăi.

*

A doua parte a început atît de slab, încît ne-a părut rău că sărmanul Stuckler nu era şi el prezent. „Balada lăzii de gunoi", o poveste despre o ladă de gunoi mereu goală, a impresionat foarte puţin publicul. Victoria părea chiar mai sigură decît înainte de pauză. Doamna Kishinovskaya m-a prins de mînă şi mi-a înfipt extaziată unghiile în carne. De ani de zile aşteptam cu toţii clipa asta!

Apoi însă a urmat un scheci stupid despre un pompier mărunt, care nu are niciodată chibrituri la el şi care îşi aprinde ţigara numai cînd izbucneşte un foc în oraş. N-a fost rău. Vreau să spun că n-a fost bun, dar a avut cîteva elemente sentimentale pe care Emanueli le-a exploatat într-un mod destul de vulgar şi sala s-a umplut de hohotele de rîs ale publicului, care l-a ovaţionat îndelung. O anumită neliniştе s-a răspîndit în tabăra „Noga" care ocupa primele două rînduri. Ne temusem că Shlomo Emanueli îşi va concentra cele mai reuşite numere către final, dar nu ne aşteptam s-o facă cu atîta impertinenţă.

— *Ceva* trebuie să se întîmple pînă la urmă, a bîiguit Biala Zurkevitz, conciliant.

Dar cuvintele frumoase nu mai puteau să ne consoleze. Lunga baladă despre funcţionarul mărunt care, spre deosebire de ceilalţi colegi nu ia niciodată mită, a provocat, de asemenea, aplauze asurzitoare datorită procentajului ridicat de funcţionari din sală. Cele două femei arierate din spatele meu au făcut un tămbălău de parcă erau la circ. De fapt, cine făcea toată gălăgia în sală? Oriunde te uitai nu vedeai decît invitaţi cu feţe mînioase şi oameni de teatru înmărmuriţi, ce puteau fi recunoscuţi după privirile lor ameninţătoare — şi totuşi, de jur împrejurul meu sala răsuna de aplauze. La naiba, ce se petrecea?

— Stuckler a avut dreptate, a recunoscut doamna Kishinovskaya cu voce răguşită. De ce trebuie să fiu eu martora acestui succes! N-am şi aşa destule necazuri?

Aşteptam cu toţii, deprimaţi, ultima baladă.

— Dacă și asta se dovedește a fi un succes, cugetam eu, Emanueli o să achiziționeze banca Chase Manhattan cu banii încasați pe acest spectacol.

Boema capitalei nu mai schimba priviri. Era acum o chestiune de viață sau de moarte...

Ultima baladă a fost cea mai reușită dintre toate.

Dacă afirm că a fost cea mai reușită, asta nu înseamnă că a fost într-adevăr bună. Ar fi mai corect să spun că a fost o baladă foarte comercială, despre un vînzător bătrîn de floricele care stă în colțul străzii și vinde floricele trecătorilor, în timp ce el... nu le-a gustat niciodată. Nici un ochi n-a mai rămas uscat în sală ; povestea avea, într-adevăr, ceva mișcător în ea, mai ales în final : „...și-acolo sus (murise, bătrînul) îl așteaptă îngerașii / care i-au acoperit părul alb cu mii de pungi de floricele". Ne-a înnebunit pe toți cu acest final. Întreaga boemă a capitalei plîngea de-ți sfîșia inima, pentru că acum era clar că spectacolul nu era un eșec așa cum visasem noi în nopțile întunecoase... Poate că nu va fi un succes răsunător, dar nici un eșec nu poate fi... Eram lipsiți de noroc. Uite, ce aplauze ritmice și lipsite de gust... Neplăcută situație.

Mergînd spre cabină pentru a-l felicita călduros pe Emanueli, m-am ciocnit de Biala Zurkevitz. Era pămîntiu la față. Am încercat să-i evit privirea. Un celebru compozitor ni s-a alăturat, spunînd, cu buzele albe ca varul :

— Soldaților nu le-a plăcut acest spectacol.. Au plecat la pauză...

Doamne ! Cu cîtă bucurie am așteptat acest spectacol ! Eram sigur că va fi un eșec ! Atîtea speranțe, atîtea emoții nobile au fost sfărîmate în fața cruntei realități. Recitalul acesta va ajunge din nou la cel puțin 1500 de reprezentații. Escrocul ! Nu mai are nici un haz să mergi la teatru, numai la cinema, numai la cinema...

CUM SĂ AJUNGI ÎN VÎRF

Tinere, pentru că eşti pe cale să-ţi porţi pentru prima oară paşii pe scena care semnifică lumea, ai categoric dreptul la compasiunea rezervată nebunilor sacri. Îţi vom urmări cariera cu vigilenţă şi cu speranţa de a te vedea în roluri potrivite talentului tău viguros. Totuşi, deoarece natura rolurilor tale ar putea să-ţi hotărască viitorul, am dori să-ţi dăm cîteva sfaturi pertinente, inspirate direct de propria noastră experienţă.

În primul rînd, tinere artist, încearcă să joci, pe cît posibil, în piese fără succes, care să nu te facă să-ţi pierzi timpul preţios. La urma urmelor, este teribil de plictisitor să repeţi ca un papagal aceleaşi replici seară de seară, în acelaşi costum, pe aceeaşi scenă — practic este o insultă adusă inteligenţei. De aceea, tinere artist, străduieşte-te să apari numai în eşecuri teatrale care sînt urmate de recenzii laudative. Acesta este lucrul ideal : să fii lăudat de presă şi să dispari repede de pe afiş. În acest sens, îţi recomandăm cu căldură piese moderne monotone, care să aducă un suflu de aer proaspăt pe scenă, în timp ce jos, în hol, trebuie distribuite bilete de favoare după fiecare act. În acest fel, vei fi creditat cu o realizare artistică extraordinară, dar vei avea la dispoziţie şi multe seri libere pentru cîştiguri suplimentare. Un vis !

Este, de asemenea, de dorit, băiete, să apari adesea în piese clasice în versuri şi traduse cu o uimitoare virtuozitate de către poeţi renumiţi. În asemenea piese, există întotdeauna un rol sau două în proză şi, dacă reuşeşti să pui mîna pe un asemenea rol, vei fi singurul actor de pe scenă ale cărui cuvinte sînt înţelese de public. Dicţia ta

clară și remarcabilă va fi lăudată în recenziile necruțătoare de a doua zi. La început, încearcă să joci mult Brecht, deoarece jocul tău palid va fi interpretat de către experți drept o înstrăinare brechtiană perfectă. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ține-te departe de orice piesă originală al cărei autor este încă în viață, deoarece sînt șanse să nu reușești „să dai viață acelor personaje de mucava". O piesă originală este un fel de luptă internă între dramaturg și criticii săi. Ei au ajuns la un fel de înțelegere între ei și nu mai au nevoie de tine pentru asta. Atît în ce privește piesa. Să discutăm acum despre rol.

Stanislavski a spus odată : „Nu există roluri mici, numai actori minori". Poate. Este o idee bună să repeți această zicală din cînd în cînd. Oricum, ascultă sfatul meu. Joacă numai roluri mari, roluri imense, roluri cu foarte multe replici și, dacă este posibil, singur pe scenă sau cu ceilalți adunați în jurul tău, ascultîndu-ți fascinați cuvintele.

Trebuie să înveți să citești printre rînduri, tinere. Înainte de a începe să citești piesa, — firește numai acele scene în care apari —, verifică dacă rolul tău este subțire sau încărcat cu monologuri intoxicante. Dacă ai de ales între un rol mare dar fără valoare și unul mic, dar important, alege neapărat pe cel mare pentru că îți va prinde bine. Crede-mă, marii actori joacă întotdeauna rolurile principale. De aceea sînt și mari. Dacă-l vezi vreodată pe Laurence Olivier jucînd în „Frații Karamazov", orice alt rol în afară de cel al unui frate sau al unui Karamazov, atunci poți să-ți schimbi concepția. Pînă atunci deviza ta trebuie să fie : „nu există roluri mici cu excepția celor croite pentru actori minori".

Firește, trebuie să alegi cu atenție rolurile pe care te pregătești să le joci. Să nu iei niciodată, dar niciodată, rolul unui tînăr frumos, onest și bogat care, în plus — asta e într-adevăr prea ridicol pentru a fi exprimat — este îndrăgostit lulea. Un asemenea rol atrage după sine moartea instantanee, un eșec cu „e" mare. În viață ești

fie tînăr, fie frumos, fie bogat, fie actor, dar nu poți întruchipa toate acestea fără să nu te transformi „în ceva sec și superficial, un personaj care este însuflețit pe scenă, dar nu însuflețește scena", cum afirmă criticii. Joacă întotdeauna roluri de bătrîni, tinere, primitivi și îngrozitor de urîți și, dacă este posibil, plini de aberații stranii. În orice caz, notează următoarele : frumusețea este apanajul amatorului, urîțenia este întotdeauna artistică și subtilă. Toate premiile internaționale sînt acordate automat celor ce întruchipează nebuni, beți și diferiți maniaci sexuali. Acestea sînt roluri care-ți oferă o adevărată șansă de a juca.

Iată o altă sugestie : încearcă să capeți un fel de bîlbîială, o oarecare dificultate la anumite litere, o ușoară gîngăveală sau cel mai bine o undă de răgușeală. Aceasta va face ca spectatorii să se identifice cu tine foarte profund. Limbajul normal sună destul de nefiresc pe scenă. La fel, zdrențele sînt totdeauna mult mai interesante decît costumele elegante, și o infirmitate e incomparabil superioară unei sănătăți perfecte. Fii bolnav, tinere, epuizat de boală. Un șchiopătat ușor de-a lungul scenei îți asigură recenzii bune în ziarele de a doua zi. Un surdomut cuprins de tremurat este sigur de succes. Un ucigaș toxicoman care evadează din închisoare într-o noapte întunecoasă, devine automat un personaj de neuitat. Cu atît mai mult dacă ascunde o inimă de aur. Un toxicoman palavragiu care scapă din închisoare într-o noapte întunecată pentru a adopta pe fiica orfană a victimei sale, iată un rol care-ți va asigura excelente aprecieri. Deși, trebuie să admitem că un toxicoman palavragiu care scapă din închisoare, o adoptă pe orfană și apoi o violează lîngă reflectoare îți poate aduce o bursă din partea vreunei fundații culturale ca recunoaștere a cutezanței tale. Un toxicoman palavragiu care scapă din închisoare, adoptă o orfană, o violează pe loc și apoi se predă autorităților, face ca acordarea Premiului orașului Tel Aviv pentru o asemenea revărsare de moralitate să devină o concluzie inevitabilă. Iar dacă jurații te găsesc nevinovat

pentru că te simpatizează și rezultatul este un happy-end, ai șanse excelente de a ți se mări salariul. Oricum, viitorul aparține monștrilor.

Întotdeauna să joci rolul obiditului, tinere.

Grangurii nu plac nimănui, toți se dau în vînt după cei umili. Alege întotdeauna profesia potrivită, băiete! Pe cît posibil, fii servitor și nu stăpîn, soldat și nu ofițer, sclav și nu stăpîn de sclavi. Un hoț de buzunare bătrîn este, de asemenea, un rol excelent. Un negustor ambulant cu ochii triști este pur și simplu ceva de vis. Dar nu fi niciodată o persoană fericită sau sănătoasă, dacă nu ai vreo înclinație masochistă clară.

Încă ceva, băiete. Încearcă să joci pe scene cu multe scări. Scările sînt cel mai bun prieten al actorului, dar numai dacă le cobori. Urcatul scărilor nu conferă nici o fracțiune din maiestatea inerentă actorului ce coboară, care face de asemenea o figură bună cînd oamenii îl privesc dintr-un unghi mic în față. De aceea, încearcă întotdeauna să cobori, tinere, aleargă în spatele scenei, urcă-te pe scară fără să fii văzut de spectatori și coboară încă o dată pe scări. Caută piese cu scări. Dacă nu există scări, coboară de pe un dulap, o noptieră sau un scaun. În afară de scări, încearcă să mori pe scenă, băiete; o moarte nenaturală, dacă se poate. Această luptă prelungită cu moartea pe scenă are un mare efect. De fapt, este singurul lucru ce are un efect real asupra spectatorilor. Și Shakespeare știa asta. Din această cauză, și-a împărțit eroii în ucigași și uciși. Căci, într-adevăr, cum ar mai fi căscat spectatorii, dacă regele Richard și-ar fi condamnat adversarii politici la trei pînă la zece luni închisoare și doi ani de suspendare a drepturilor civile sau i-ar fi amendat cu 150 de lire, ce urmează a fi plătite în rate lunare?

Și acum, tinere prieten, să trecem la o analiză dialectică a textului. Este absolut necesar să-ți amintești întotdeauna următoarele reguli stricte. Nu pune niciodată întrebări pe scenă, răspunde întotdeauna la ele și caută parantezele, pentru că ele indică rolurile avantajoase. Ai

prins ideea? Iată, de exemplu, un fragment instructiv din piesa lui Schiller „Maria, regina Scoției".

MARIA (cade încet în genunchi) : Într-adevăr, a sosit timpul. Moarte liberatoare și mîntuitoare deschideți brațele și mă primește.

OFIȚERUL : Și ce să-i spun reginei, doamnă ?

MARIA (se ridică în picioare, mîndră) : Elizabetei, regina Angliei, dă-i binecuvîntarea mea de soră. O rog să-mi ierte insultele pe care le-am aruncat asupra ei.

OFIȚERUL : Ce să-i mai spun ?

MARIA (cu un suspin stins) : Spune-i să-mi ierte moartea, așa cum eu o iert din toată inima.

OFIȚERUL : Asta-i tot ?

MARIA : Pentru că m-ai întrebat, omule, spune-i surorii mele că știu că nu-i decît o unealtă în mîinile unor forțe mai mari decît ea.

OFIȚERUL : Cum ?

MARIA : Adio, mergi în pace, bunule ofițer. N-a mai rămas pentru mine nimic în această lume. (Urcă scările eșafodului cu capul sus. Aplauze furtunoase.)

Ai înțeles acum. Să nu fi niciodată ofițer, tinere, să fii întotdeauna Maria, regina Scoției. Lasă-l pe Stanislavski să joace rolul ofițerului. De aceea, nici o întrebare pe scenă. Și ține minte : tipii care joacă roluri fără paranteze ies primii la aplauze. Paranteze multe, aplauze multe.

Firește, trebuie să-ți amintești că în cea mai mare parte a timpului nu ești singur pe scenă. Dimpotrivă, ești împresurat de mase de actori, însetați de aplauze. De aceea, străduiește-te să joci în piese cu personaje puține. Dacă ți se oferă o piesă cu două personaje, nu-ți bate capul s-o citești — înhață-o ! Încă ceva : nu juca pe aceeași scenă cu copii, pentru că ei sînt mult mai isteți decît tine și fiecare din ei are cel puțin zece rude printre spectatori. Și nu juca niciodată — dar niciodată — alături de femei sumar îmbrăcate.

Rolul îl face sau îl distruge pe actor, crede-mă, tinere. De aceea, este de neînțeles că atunci cînd secretariatul literar se decide asupra unei piese, o luptă gigantică se declanșează între actori și conducerea teatrului care distribuie, fără nici o discriminare, rolurile grase, pline de paranteze și scări. În această situație, nici cel mai bun sfat nu ajută la nimic. Totul depinde în acest caz de propria ta valoare, de puterea de șantaj și de înclinația spre isterie. Pentru un rol bun, du un război total împotriva conducerii teatrului, sună-l pe director la miezul nopții, izbucnește în lacrimi, tușește pînă cînd te faci roșu la față, adu-le o scrisoare de la psihiatru, convertește-te la islamism, dar nu accepta un rol mic! Nu ceda în fața conducerii, luptă-te cu ea! De fapt, de ce n-ai face parte din conducere?

În general, trebuie să te resemnezi cu ideea, tinere, că vei putea face carieră nu numai pe scenă, ci și în adîncurile întunecate ale birourilor prăfuite și prin mass-media. Ține minte că pe scenă vei fi văzut seară de seară de cîteva sute de prăpădiți, care își fac griji pentru copiii lăsați cu bona acasă, în timp ce mutra ta din reviste sau gesturile tale stîngace de pe micul ecran vor fi văzute de zeci de milioane de admiratori potențiali. Nu-i lăsa niciodată pe ziariștii de scandal să-și bage nasul în viața ta particulară. Furnizează-le tu fapte alese, fără să-i lași să te iscodească peste tot. Și oriunde se îmbulzesc fotografii, să fii și tu pe aproape. Fii mereu bronzat și masculin. Într-un interviu, de ești întrebat dacă, după părerea ta, Hamlet a avut relații intime cu Ofelia, să răspunzi cu o voce groasă, de bas: „Dacă-l interpretez eu, da".

Nu-i linguși pe critici! Lor le place să zdrobească gîndacii sub picior. Cere-le personal sfatul înainte de a lua hotărîri importante. La conferințele lor despre teatru, stai întotdeauna în primul rînd și ia notițe. În acest caz, le va fi teamă să te critice prea sever în recenziile lor.

Nu te însura cu o actriță. Nu te însura deloc. Vei fi oricum singur.

În momente de deprimare totală, cînd presa cotidiană se întrece în remarci batjocoritoare, cînd spectatorii te onorează cu huiduieli și decorurile îți cad în cap, nu uita, tinere, nu uita nici un moment că, indiferent de neplăcerile implicate în rînduielile interioare ale unei case de nebuni, în ciuda tuturor lucrurilor, te afli în instituția *cea mai fascinantă din lume — teatrul.*

CUPRINS

FAMÎLIA MEA : BUNĂ SAU REA

S-a născut un tată 6
Aşchia nu sare departe de trunchi 11
Repetiţie generală 14
Adulterul merge pînă departe 19
Amăgeala 23
Frenezia 28
La limita răbdării 31
Les Parents terribles 36
Se duce, nu se duce 40
Madame Recamier 43
Numărătoarea inversă a caloriilor 48
Noaptea cea mai lungă 52
Inundaţia 56
Forsyte Saga 61
Maximalism 65
Educaţia lui Max 71
Călduri 76
Ca între vecini 80
Telecomplicaţii 83
Alarmă la spălătorie 86
Întoarce-te, Goldshtik, totul este iertat 89
Pentru cine bubuie lăzile 93

ACTORI, AGEAMII ŞI SUFLEORI

O instituţie exclusivistă 98
Trenul spre Petersburg 100
Un actor mediocru 105
Cum se taie replicile 107
Cinci zile din viaţa unui actor de duzină 109
Un maraton literar 113